

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - MANAGEMENT ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Διπλωματική Εργασία

**Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

Αποστολά Αικατερίνη

Πειραιάς, 2007

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Αποστολά Αικατερίνη

Σημαντικοί όροι: *τουρισμός, τουριστική πολιτική, Ευρωπαϊκή Ένωση, Στρατηγική της Λισσαβώνας, Ευρώ, σχεδιασμός πολιτικής, ευρωπαϊκή ενοποίηση*

ΣΥΝΟΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να μελετηθεί και να αναλυθεί η αντιμετώπιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο φαινόμενο του τουρισμού και τις πολύπλευρες εκφάνσεις που αυτό έχει σε διάφορους τομείς της οικονομικής, πολιτικής, πολιτιστικής και περιβαλλοντικής ζωής των Κρατών – Μελών και των πολιτών της Ένωσης. Βασικός στόχος της Ε.Ε σ'ό,τι αφορά τον τουρισμό είναι η αειφορία αυτού. Λαμβάνοντας υπόψη τη νέα πραγματικότητα στη Συνταγματική Συνθήκη η οποία επιτρέπει τις δράσεις υποστήριξης, συντονισμού και ενίσχυσης του τομέα του τουρισμού, χωρίς να διαρρηχθεί η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να εκμεταλλευτεί την τεράστια εμπειρία της και να ξεκινήσει πρωτοβουλίες που απαντούν στα θεμελιώδη κριτήρια του σχεδιασμού της Τουριστικής Πολιτικής. Επιπλέον, η μελέτη επιμέρους θεμάτων –άμεσα συνδεδεμένα με τον τουρισμό – όπως η Στρατηγική της Λισσαβώνας, η εφαρμογή του Ευρώ και η διεύρυνση της ΕΕ, βοήθησε στο να τεκμηριωθεί η εργασία αυτή.

Με τη βοήθεια της βιβλιογραφίας, ελληνικής και ξενόγλωσσης, τέθηκε η θεωρητική βάση της εργασίας, όσον αφορά την έννοια της τουριστικής πολιτικής, τον ευρωπαϊκό τουρισμό και το πλαίσιο λειτουργίας του στην Ευρώπη. Ωστόσο, το μεγαλύτερο κομμάτι των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν αντλήθηκαν από ένα μεγάλο αριθμό επίσημων εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και επιμέρους μελετών και συνεδρίων. Επίσης πολύ σημαντικό ρόλο έπαιξε η αναζήτηση σε πολυάριθμους διαδικτυακούς τόπους κατά την διαδικασία μιας γενικότερης αναζήτησης στοιχείων στο Διαδίκτυο. Μετά από την ολοκλήρωση της αναζήτησης και συλλογής στοιχείων, ακολούθησε η επεξεργασία, η ταξινόμησή τους και η διαμόρφωση του τελικού κειμένου, έτσι ώστε αυτό να έρθει στη μορφή της παρούσης εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	2
1.1.1. ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ	2
1.1.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	4
1.2. Η ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ.....	7
1.2.1. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	7
1.2.2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ	8
1.2.3. ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ	11
1.3. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	12
1.3.1. ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	12
1.3.2. Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ	13
ΠΕΡΙΛΗΨΗ 1 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	16
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	18
2.1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	19
2.1.1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	19
2.1.2 ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	20
2.2. ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.....	21
2.2.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	21
2.2.2. ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	23

2.3.	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ	26
	ΠΕΡΙΛΗΨΗ 2 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	28
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	29
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	30
3.1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	31
3.1.1.	Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ	31
3.1.2.	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ	36
3.2.	Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ: ΟΡΟΣΗΜΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	37
3.3.	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ	40
3.3.1.	ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	40
3.3.2.	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΕ ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	45
	ΠΕΡΙΛΗΨΗ 3 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	51
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	53
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»	54
4.1.	ΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»	55
4.2.	Η ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ».....	56
4.3.	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗΣ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»	58
4.3.1.	ΤΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	58
4.3.2.	ΤΟ ΝΕΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ	61

4.4. «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ» ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	62
--	----

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 4 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	64
---	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	65
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	67
--	-----------

5.1. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	68
---	----

51.1. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ: ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ	68
---	----

5.1.2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	69
---	----

5.1.3. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	70
---	----

5.2. Η ΑΝΑΓΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΝΙΑΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	71
---	----

5.2.1. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	71
---	----

5.2.2. ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΗ Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	72
---	----

5.3. ΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	73
--	----

5.3.1. ΤΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	73
--	----

5.3.2. ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	76
--	----

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 5 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	79
---	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 5 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	80
---	----

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ (ΕΥΡΩ)
ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 82**

6.1.	ΤΟ ΕΥΡΩ	83
6.1.1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	83
6.1.2.	ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	84
6.1.3.	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ	86
6.1.3α.	ΓΕΝΙΚΑ	86
6.1.3β.	ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	87
6.2.	"ΕΥΡΩ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ"	88
6.2.1.	ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΔΥΟ ΕΝΝΟΙΕΣ ΑΡΡΗΚΤΑ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ...	88
6.3.	ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ- ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ	90
6.4.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	90
	ΠΕΡΙΛΗΨΗ 6 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	92
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 6 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	93

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΤΟΥΡΙΣΜΟ 94**

7.1.	ΟΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ	95
7.2.	ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΚΑΙ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»	97
7.3.	ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	101
7.4.	Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	103
	ΠΕΡΙΛΗΨΗ 7 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	106
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 7 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	107

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	108
8.1. Η ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	109
8.1.1. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2000- 2006	109
8.1.2. Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΕΤΟΥΣ – ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ	112
8.2. ΤΟ ΠΛΑΝΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	118
8.2.1. ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΔΡΑΣΗΣ	118
8.2.2. ΟΙ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.....	120
8.3. ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	121
ΠΕΡΙΛΗΨΗ 8 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	125
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 8 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	126
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	127
9.1. ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	128
9.1.2. Η ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	131
ΠΕΡΙΛΗΨΗ 9 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	133
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 9 ^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	135
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	136
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	140
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ.....	140
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	156

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες και την εκτίμησή μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου, Νικόλαο Γεωργόπουλο, για την καθοδήγησή του στην παρούσα εργασία, αλλά και για τις πολύτιμες συμβουλές και βοήθεια σε επιλογές που αφορούν τόσο το εκπαιδευτικό όσο και επαγγελματικό μου μέλλον. Επίσης, σημαντική υπήρξε η υποστήριξη των γονέων μου, Κωσταντίνου και Ελένης, αλλά και της αδερφής μου, Μυρτώς. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Γρηγόρη Γιανούτσο, υπεύθυνο του Τμήματος Ενημέρωσης Κοινού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου - Γραφείο στην Ελλάδα, για τον χρόνο που αφιέρωσε ώστε να γίνει η μελέτη μου πιο ολοκληρωμένη και τεκμηριωμένη καθώς και την κυρία Μίλλυ Μακεδών μέλος του γραφείου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, η οποία μου παρείχε σημαντικά στατιστικά στοιχεία.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

	σελίδα
Πίνακας 1.1: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις	3
Πίνακας 1.2: Διεθνείς τουριστικές υποδοχές τουριστών ανά χώρα προορισμού	10
Πίνακας 3.1: Προβλέψεις του W.T.O. για τον εισερχόμενο τουρισμό και τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις στην Ευρώπη κατά περιοχή υποδοχής (σε εκατομμύρια), «Tourism 2020 Vision»	40
Πίνακας 3.2: Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων στην Ευρώπη κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O. , «Tourism 2020 Vision»	40
Πίνακας 3.3: Προβλέψεις του W.T.O. για τον εισερχόμενο τουρισμό και τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις κατά περιοχή υποδοχής (σε εκατομμύρια), «Tourism 2020 Vision»	41
Πίνακας 3.4: Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O., «Tourism 2020 Vision»	41
Πίνακας 3.5: Μερίδιο αγοράς (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O. , «Tourism 2020 Vision»	42
Πίνακας 3.6: Μερίδιο αγοράς (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων στην Ευρώπη κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O., «Tourism 2020 Vision»	42
Πίνακας 3.7: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις ανά χώρα προορισμού (1)	46
Πίνακας 3.7: (Συνέχεια)	46
Πίνακας 4.1: Άτομα που απασχολούνται στον τομέα "HORECA" και τις διακλαδώσεις αυτού ανά ομάδες ηλικίας, 2005	59
Πίνακας 6.1: Τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια Ευρώ και η αντιστοιχία τους σε δραχμές	84
Πίνακας 7.1.: Αριθμός καταλυμάτων και δείκτες κατάληψης αυτών, 2004	99
Πίνακας 7.1.: Αφίξεις σε 6 κράτη μέλη της Ευρώπης των 15 από κατοίκους 3 νέων κρατών μελών (Τσεχία, Ουγγαρία, Πολωνία)	100
Πίνακας 7.3.: Μερίδιο απασχόλησης του τομέα "HORECA" επί της συνολικής απασχόλησης, 2004.	102
Πίνακας 8.1: Αφίξεις, Διανυκτερεύσεις και Μέση διάρκεια παραμονής Αλλοδαπών, 200-2006	111
Πίνακας 8.2: Ελληνικός τουρισμός 2000-2006	111
Πίνακας 8.3: Μερίδιο αγοράς top 5 αγορών	112
Πίνακας 8.4: Σκανδιναβικές χώρες και Ελβετία	113
Πίνακας 8.5: Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών Αεροπορικώς σε Επιλεγμένα Αεροδρόμια Ιανουάριος – Αύγουστος	115
Πίνακας 8.6: Εξέλιξη τουριστικής κίνησης Ελλάδα – Ανταγωνιστές	117
Πίνακας 8.7: Ισοτιμίες	118

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

	σελίδα
Διάγραμμα 3.1: Το σύνολο του κόσμου και οι επιμέρους γεωγραφικές περιοχές: Εισερχόμενος τουρισμός.	45
Διάγραμμα 3.2: Top 10 Παγκόσμιων Προορισμών	48
Διάγραμμα 7.1.: Ετήσια αύξηση του ΑΕΠ στην Ευρώπη των 15 και αντιστοίχως στα 13 νέα κράτη-μέλη	96
Διάγραμμα 7.2.: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις 2001-2006	97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

1.1. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1.1.1. ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

«Ο τουρισμός αποτελεί μια ανθρώπινη εκδήλωση στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνιών, που συνίσταται στην πρόσκαιρη μετάβαση ανθρώπων από τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους σε κάποιον άλλο, πλην όμως όχι πάντα για λόγους καθαρά ψυχαγωγικούς.» (Βαρβαρέσος Στ., 2000). Ωστόσο, ο ρόλος του τουρισμού στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη ή μεγέθυνση, πολλών περιοχών, κρατών ακόμα και ηπείρων του πλανήτη μας, καθώς και το γεγονός της συνεχώς αυξανόμενης μεγέθυνσης του τουριστικού φαινομένου, τον καθιστούν "αναπόσπαστο τμήμα της διεθνούς εξειδίκευσης, κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο με το διεθνές εμπόριο, τις άδηλες συναλλαγές ή την κίνηση κεφαλαίων" (Νίκος Σκουλάς, πρ. Γεν. Γραμμ. του ΕΟΤ).

Όπως διαπιστώθηκε στο Συνέδριο του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, στο Σάλτζμπουργκ της Αυστρίας τον Απρίλιο του 1997, ένα σύνολο κανόνων και ρυθμίσεων που απορρέουν από σημαντικούς και καθοριστικούς παράγοντες οικονομικοκοινωνικού και πολιτικού περιεχομένου, αποτελούν τη βάση του παγκόσμιου τουριστικού οικοδομήματος. Η πολυμορφία του επιχειρηματικού κόσμου και των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων του τουρισμού, η επίδρασή του σε πολλές άλλες οικονομικές δραστηριότητες, η ευρύτατη κοινωνική του διάσταση και, τέλος, η γεωγραφικώς διάσπαρτη και ευμετάβλητη κατανάλωση του προϊόντος του προσδίδουν στον τουρισμό κατ' εξοχήν οριζόντιο χαρακτήρα. Άμεση και ιδιαίτερα έντονη επιρροή μπορεί να ασκήσει ένας μεγάλος αριθμός, αν όχι η πλειονότητα, των πολιτικών τομέων, όπως η πολιτική για τις επιχειρήσεις, τις μεταφορές ή την περιφερειακή ανάπτυξη.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μεγέθυνση του τουριστικού φαινομένου, που γίνεται όλο και πιο έντονη τα τελευταία χρόνια, εκτός από τις θετικές επιδράσεις που δημιουργεί τόσο στον κοινωνικό όσο και στον οικονομικό τομέα καθώς και σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, συχνά παρουσιάζει και αρνητικές επιπτώσεις, όπως την αλληλοεξάρτηση κάποιων χωρών σε αμιγώς τουριστικά θέματα. Κατά καιρούς, ο τουρισμός έχει αντιμετωπίσει κρίσεις, άλλοτε μικρού και άλλοτε μεγαλύτερου μεγέθους, από τις οποίες έχουν προκύψει σοβαρές δυσκολίες σε ποικίλα θέματα που συνδέονται είτε άμεσα είτε έμμεσα με τον τουρισμό.

Πίνακας 1.1: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις
 Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO)

	Παγκοσμίως	Αφρική	Αμερική	Ασία και Ειρηνικός	Ευρώπη	Μέση Ανατολή	Παγκο- σμίως	Αφρική	Αμερική	Ασία και Ειρηνικός	Ευρώπη	Μέση Ανατολή
	Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις (εκατομ.)						Ποσοπαία μεταβολή από προηγούμενο έτος					
1950	25.3	0.5	7.5	0.2	16.8	0.2						
1960	69.3	0.8	16.7	0.9	50.4	0.6						
1965	112.9	1.4	23.2	2.1	83.7	2.4						
1970	165.8	2.4	42.3	6.2	113.0	1.9						
1975	222.3	4.7	50.0	10.2	153.9	3.5						
1980	278.1	7.2	62.3	23.0	178.5	7.1						
1981	278.6	8.1	62.5	24.9	175.5	7.6	0.2	13.2	0.3	8.0	-1.7	7.3
1982	276.9	7.6	59.7	26.0	175.3	8.3	-0.6	-6.6	-4.5	4.5	-0.1	8.8
1983	281.8	8.2	59.9	26.6	179.6	7.5	1.8	8.4	0.4	2.3	2.4	-9.5
1984	306.8	8.9	67.4	29.5	193.4	7.7	8.9	7.5	12.5	10.8	7.7	2.3
1985	320.1	9.7	65.1	32.9	204.3	8.1	4.3	9.2	-3.4	11.6	5.7	5.6
1986	330.2	9.4	70.9	36.8	206.2	6.9	3.2	-3.1	8.9	12.1	0.9	-14.9
1987	359.7	9.9	76.6	42.1	223.9	7.2	8.9	5.1	8.0	14.3	8.6	4.0
1988	385.0	12.6	83.0	48.7	231.6	9.1	7.0	27.7	8.4	15.8	3.4	26.2
1989	410.1	13.9	86.9	49.4	250.7	9.2	6.5	10.3	4.7	1.4	8.3	1.9
1990	439.5	15.2	92.8	56.2	265.6	9.6	7.2	9.7	6.8	13.7	6.0	4.3
1991	442.5	16.3	95.3	58.0	263.9	8.9	0.7	7.2	2.7	3.3	-0.7	-7.1
1992	479.8	18.3	102.2	65.8	282.2	11.3	8.4	12.2	7.3	13.4	6.9	25.9
1993	495.7	18.9	102.2	72.3	290.8	11.4	3.3	3.3	0.0	10.0	3.0	1.4
1994	519.8	19.3	105.1	105.1	303.1	12.1	4.9	1.9	2.9	10.7	4.2	6.3
1995	540.6	20.4	109.0	82.4	315.0	13.7	4.0	5.9	3.7	3.0	3.9	12.9
1996	575.0	22.2	114.5	90.4	332.1	15.8	6.4	8.9	5.0	9.7	5.4	15.0
1997	598.6	23.2	116.2	89.7	352.9	16.7	4.1	4.2	1.5	-0.8	6.3	5.8
1998	616.7	25.6	119.1	89.4	364.6	18.0	3.0	10.4	2.5	-0.4	3.3	7.9
1999	639.6	27.0	121.9	98.7	370.5	21.5	3.7	5.5	2.4	10.5	1.6	19.5
2000	687.0	28.3	128.1	110.5	395.9	24.2	7.4	4.7	5.1	12.0	6.9	12.4
2001	686.7	29.1	122.1	115.7	395.2	24.5	0.0	3.0	-4.7	4.7	-0.2	1.4
2002	707.0	30.0	116.7	124.9	407.0	28.5	2.9	2.8	-4.4	7.9	3.0	16.1
2003	694.6	31.6	113.1	111.3	407.1	29.5	-1.7	5.3	-3.1	-9.3	0.0	3.7
2004	765.1	34.5	125.7	144.2	424.4	36.3	10.1	9.1	11.1	27.3	4.3	22.8
2005*	806.8	37.3	133.5	155.4	441.5	39.0	5.5	8.3	6.2	7.8	4.0	7.6
							Μέση ετήσια ανάπτυξη (%)					
1950-2000	6.8	8.3	5.8	13.1	6.5	10.1						
1950-2005*	6.5	8.1	5.4	12.5	6.1	10.1						
1950-1960	10.6	3.7	8.4	14.1	11.6	12.3						
1960-1970	9.1	12.4	9.7	21.6	8.4	11.5						
1970-1980	5.3	11.6	4.0	13.9	4.7	14.3						
1980-1990	4.7	7.8	4.1	9.3	4.1	3.1						
1980-1985	2.9	6.1	0.9	7.4	2.7	2.7						
1985-1990	6.5	9.5	7.3	11.3	5.4	3.5						
1990-2000	4.6	6.4	3.3	7.0	4.1	9.6						
1990-1995	4.2	6.1	3.3	8.0	3.5	7.3						
1995-2000	4.9	6.7	3.3	6.0	4.7	12.0						
2000-2005*	3.3	5.7	0.8	7.1	2.2	10.0						

(Στοιχεία από τη βάση δεδομένων του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, Νοέμβριος 2006)

* Πριν το 1995, τα στοιχεία απλά συναθροίζονταν από τα αποτελέσματα των εκάστοτε χωρών, συνεπώς οι μεταβολές των προηγούμενων ετών μπορεί να μην είναι καθόλα σωστές.

Η τρομοκρατική επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου κατά των Η.Π.Α., η εμφάνιση του ιού SARS στην Ασία, ο πόλεμος στο Ιράκ, το καταστροφικό κύμα TSUNAMI, έπληξαν δραματικά την παγκόσμια τουριστική βιομηχανία. Θεωρείται ότι η κρίση αυτή που πέρασε και περνάει ο τουρισμός είναι ίσως και η μεγαλύτερη που παρατηρήθηκε ποτέ. Οι τομείς που επλήγησαν περισσότερο είναι αυτός των μεταφορών, ιδιαίτερα των αερομεταφορών, ο ξενοδοχειακός και επιχειρηματικός τομέας, καθώς και τα διεθνή δίκτυα διανομής. Παρόλα αυτά, με την καταβολή μεγάλων προσπαθειών ο τουρισμός έχει αρχίσει να επανακάμπτει και να μπαίνει ξανά στο δρόμο προς την ανάπτυξη.

Συνεπώς, κύριο –αλλά όχι μοναδικό– μέλημα όλων των κυβερνήσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης καθίσταται η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των τουριστών στον τομέα των ταξιδιών. Η τουριστική βιομηχανία έχει ήδη προχωρήσει στην υιοθέτηση μέτρων με στόχο τη βελτίωση της ασφάλειας, των επικοινωνιών, του marketing των τουριστικών προϊόντων, καθώς και της ίδιας της δομής της. Το μήνυμα είναι σαφές: προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα που θα είναι προς όφελος όλων, η συνεργασία με όλους τους τομείς είναι –τουλάχιστον– απαραίτητη. Και πράγματι, η συνεργασία ανάμεσα στις κυβερνήσεις και στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα είναι κάτι που ήδη έχει δρομολογηθεί. Οι τουριστικές βιομηχανίες σε μία προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, συνεργάζονται προκειμένου να μειώσουν τα λειτουργικά τους έξοδα (συχνά μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών), να "χαμηλώσουν" το νεκρό τους σημείο, να βελτιώσουν τη χρηματοοικονομική τους κατάσταση και να εφαρμόσουν μέτρα μάρκετινγκ που θα αποβούν ωφέλιμα τόσο για τα προϊόντα τους όσο και για τα συστήματα διανομής τους. (WTO, World Tourism Organization Seminar Proceedings, 22-23/5/2003, Attard, Malta.)

1.1.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Είναι γενικά παραδεκτό, ότι ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς οικονομικούς τομείς και γνωρίζει μεγάλη άνθηση τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση των θέσεων απασχόλησης, στην κατάρτιση και την ετοιμότητα των ανθρωπίνων πόρων και ενδυναμώνει τη διαχείριση της διατήρησης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς από την οποία εξαρτάται και αναπτύσσεται. Η τεχνολογική καινοτομία είναι στο επίκεντρο των τουριστικών δραστηριοτήτων, τόσο σε επίπεδο διαχείρισης του

δυναμικού και των δομών, όσο και σε επίπεδο προώθησης και εμπορίας των προορισμών.

Υπάρχει μια θετική σχέση ανάμεσα στο επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας και την τουριστική δραστηριότητα. Κατά γενική ομολογία, ο τουρισμός αποφέρει κέρδη μόνο στις ήδη ανεπτυγμένες ή νεο-βιομηχανοποιημένες χώρες. Η ανάπτυξη της προσφοράς τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών εξαρτάται από την ύπαρξη υποδομών, μιας αποτελεσματικής αγοράς κεφαλαίου και καλά εκπαιδευμένου προσωπικού. Αυξήσεις στην παραγωγικότητα έχουν ανοίξει το δρόμο προς μια σταθερή ζήτηση για τουριστική δραστηριότητα, που υποδηλώνει αύξηση του ελεύθερου χρόνου και μεγαλύτερα εισοδήματα.

Ο τουρισμός είναι ένα σύνθετο οικονομικό σύστημα, το οποίο καλύπτει μία πληθώρα συνεργατών, συμφερόντων και στόχων. Μία οικονομική δραστηριότητα η οποία δεν απαιτεί βαριές παρεμβάσεις, αλλά ουσιαστικά, έναν συντονισμό πολιτικών οι οποίες έχουν επιδράσεις στον τομέα και πολύ ακριβείς δράσεις προώθησης. Είναι επιτακτική η επίγνωση της οικονομικής και κοινωνικής συμβολής αυτού του τομέα στην ευημερία των κοινωνιών μας.

Ο διεθνής τουρισμός είναι μία αφανής εξαγωγή χάρη στο γεγονός ότι δημιουργεί μία εισροή ξένου συναλλάγματος στις χώρες που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς και δέχονται διεθνείς τουρίστες. Συνεπώς, ο τουρισμός συμβάλλει στην βελτίωση του ισοζυγίου μίας χώρας. Όπως και άλλες εξαγωγικές βιομηχανίες, αυτή η εισροή εισοδήματος δημιουργεί επιχειρησιακή δραστηριότητα, νέες θέσεις απασχόλησης και κυβερνητικό εισόδημα. Η διαδικασία της οικονομικής δραστηριότητας εξαιτίας του τουρισμού δεν σταματάει εδώ. Τα εισοδήματα των τοπικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με τον τουρισμό, κατά κανόνα ξοδεύονται μέσα στην τοπική κοινωνία του εκάστοτε τουριστικού προορισμού και δημιουργούν νέους κύκλους οικονομικής δραστηριότητας. Αυτοί οι νέοι κύκλοι οικονομικής δραστηριότητας που δημιουργούνται από τα εισοδήματα του τουρισμού είναι τα δευτερεύοντα οικονομικά οφέλη που δημιουργούνται από τον τουρισμό. (OECD Tourism Committee, "Conference on innovation and Tourism", 2004, Lugano, Switzerland)

Στην περίπτωση του εσωτερικού ή τοπικού τουρισμού, οι οικονομικές επιπτώσεις εκφράζονται με την μορφή της αναδιανομής του εισοδήματος που δημιουργείται μέσα σε μία χώρα. Γίνεται κατανοητό πως η συμβολή του είναι εξίσου σημαντική από οικονομικής πλευράς, ιδιαίτερα αν αναλογιστεί κανείς το πρόβλημα της εποχικότητας

που αντιμετωπίζουν πολλές περιοχές ανά τον κόσμο, και στις οποίες η ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού αποτελεί αναγκαιότητα. Σε πολλές περιπτώσεις, ο τουρισμός φαίνεται πιο αποτελεσματικός στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε σύγκριση με άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.

Η ανάπτυξη του τουρισμού σε πολλές περιοχές απαιτεί την ανάπτυξη και ύπαρξη μίας ολοκληρωμένης υποδομής, όπως ξενοδοχειακών καταλυμάτων και άλλων εγκαταστάσεων, που εξυπηρετούν τον τουρισμό. Στα έργα υποδομής περιλαμβάνονται έργα για ανεπτυγμένο οδικό δίκτυο, αποχετευτικό δίκτυο, δίκτυο ύδρευσης, παροχή ιατρικών υπηρεσιών, αεροδρόμια, σταθμοί λεωφορείων, τραινών, λιμάνια κ.ά. Αυτά τα έργα εκτός από τις θετικές επιπτώσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού έχουν και θετικές επιπτώσεις στο βιοτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού. Παράλληλα προσφέρουν πρόσβαση σε ευρύτερες αγορές για τα προϊόντα που παράγονται σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο.

Η οικονομική αυτή έξαρση που δημιουργεί το τουριστικό φαινόμενο χρήζει της ανάγκης διευθέτησης του ρυθμιστικού πλαισίου του, από τους εκάστοτε κρατικούς φορείς. Οι παρεμβάσεις που απαιτούνται ποικίλουν ανάλογα με τα επιμέρους θέματα. Για παράδειγμα αναφέρεται η κρατική επέμβαση σε αγοραπωλησίες γης ή στη διαμόρφωση καθεστώτος ενοικίασης της γης και όχι εξαγοράς της.

Εν κατακλείδι, τις δύο τελευταίες δεκαετίες ο τουρισμός έχει αποδείξει ότι έχει την δυνατότητα να δημιουργεί πλούτο και οικονομική άνθηση, θέσεις εργασίας και ευημερία για τους κατοίκους, σε ολόκληρες περιφέρειες και προορισμούς. Αναφέρεται ενδεικτικά η περίπτωση των Ενωμένων Αραβικών Εμιράτων και η ανάδειξή τους σε διάσημο τουριστικό προορισμό. Ο ρόλος του για την οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να αναπτυχθεί περαιτέρω στο μέλλον, καθώς ο ελεύθερος χρόνος, οι διακοπές και η αναψυχή, κερδίζουν μια κεντρική θέση στις προτεραιότητες του σύγχρονου ατόμου.

1.2. Η ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ

1.2.1. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ο τουρισμός είναι ένα φαινόμενο που αφορά την πλειονότητα των πολιτών της Ευρώπης, τόσο ως χρηστών όσο ως και παροχέων υπηρεσιών σχετικών με τον κλάδο. Η δραστηριότητα αφορά τα Κράτη-Μέλη όσο και ένα ευρύ φάσμα τρίτων χωρών-εταίρων.

Οι γρήγορες μεταβολές του παγκόσμιου οικονομικού περιβάλλοντος και η μεγαλύτερη διεθνοποίηση τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς υπηρεσιών έχουν σημαντικές συνέπειες για τις δραστηριότητες τις σχετικές με τον τουρισμό, ιδιαίτερα στην Ευρώπη, που εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει την κύρια δύναμη του τουρισμού σε παγκόσμια επίπεδα. Κοινή διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι η παραδοσιακή ηγετική θέση του ευρωπαϊκού τουρισμού, που βασίζεται κυρίως στην ποικιλία των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της και στον πλούτο των θελγέτρων της, δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένη.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, μειώσεις στην αύξηση των τουριστικών δεικτών στην Ευρώπη παρατηρήθηκαν δύο φορές. Το 1991 σαν αποτέλεσμα του πολέμου στον Περσικό Κόλπο που δημιούργησε κλίμα αβεβαιότητας για την ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών οικονομιών και το 1993 κάτω από την επιρροή της οικονομικής ύφεσης που παρατηρήθηκε σ' όλες τις βιομηχανικές χώρες και ειδικά στις χώρες της Ε.Ε. Ωστόσο, η Ευρώπη διατήρησε μέσα στη δεκαετία την ηγετική της θέση στον διεθνή τουρισμό, απορροφώντας το 60% των διεθνών τουριστικών αφίξεων. Ωστόσο το μερίδιο της Ευρώπης στην παγκόσμια αγορά υπόκειται σε μια διαδικασία φθοράς τόσο στον τομέα των αφίξεων όσο και στον τομέα των εσόδων. Ιδιαίτερα έντονα ήταν τα αποτελέσματα της μείωσης κατά την περίοδο 2000-2004. Ενώ την δεκαετία του '80 το μερίδιο της Ευρώπης στην αγορά μειώθηκε κατά 0.3% ετησίως, στη διάρκεια του πρώτου μισού της δεκαετίας του '90 έπεσε κατά μέσο όρο 0.75%. Επιπρόσθετα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού προέβλεπε στις αρχές της δεκαετίας του 2000 ότι η Ευρώπη θα συνέχιζε να χάνει το μερίδιο της στην παγκόσμια αγορά κατά 80% όλων των παγκόσμιων αφίξεων μέχρι το 2010. Ποιοι όμως

είναι οι κυριότεροι λόγοι αυτής της τάσης μείωσης που παρατηρείται στην Ευρώπη; (WTO, "Tourism 2020 Vision ")

Ο σημαντικότερος λόγος είναι ότι η Ευρώπη και η Βόρειος Αμερική δεν μονοπωλούν πλέον το ενδιαφέρον των τουριστών όπως γινόταν στη δεκαετία του 60. Η ανάδειξη άλλων νέων προορισμών έχουν επιφέρει διαφοροποίηση στον παγκόσμιο τουρισμό και μία αναδιανομή των αφίξεων προς τις περιφέρειες του πλανήτη.

Ένα μεγάλο μέρος της ανάπτυξης αυτών των περιφερειακών προορισμών και κυρίως της Ανατολικής Ασίας και του Ειρηνικού οφείλεται στο γεγονός ότι η γρηγορότερη οικονομική ανάπτυξη αυτών των περιοχών έχει δημιουργήσει μια καινούργια μεσαία τάξη παραθεριστών που κυρίως για επαγγελματικούς λόγους πραγματοποιεί πιο πολλά ταξίδια στις εν λόγω περιοχές παρά στην Ευρώπη και στη Βόρειο Αμερική. Επιπλέον η σταδιακή ανάδειξη αυτών των χωρών ως διεθνή οικονομικά κέντρα, έχει αυξήσει και την επισκεψιμότητά τους από τη διεθνή τάξη των επιχειρηματιών.

Πάνω από 400 εκατομμύρια άνθρωποι επισκέπτονται κάθε χρόνο την Ευρώπη, σύμφωνα με τον Arthur Oberascher μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ταξιδιών (ETC). Τα νομοθετικά και οικονομικά εμπόδια πρέπει να απομακρυνθούν και να δοθεί στον τουρισμό το κύρος που του αναλογεί, τόσο σε πολιτικούς όσο και σε κοινωνικούς όρους. Σήμερα, ο τουρισμός αντιμετωπίζεται σαν ένας «πρόθυμος, ανεκτικός σερβιτόρος της οικονομίας». Δεδομένης της προβλεπόμενης φθοράς στον εργαζόμενο πληθυσμό απ' το 2010, σε συνδυασμό με την έλλειψη πολιτικής επιρροής του τουρισμού, δύο εκατομμύρια τουριστικές επιχειρήσεις θα έχουν έλλειψη σε εργατικό δυναμικό. Η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, της Ινδίας, της Ρωσίας και της Βραζιλίας θα προκαλέσουν μια αλλαγή στα διεθνή ταξιδιωτικά μοτίβα και η τουριστική βιομηχανία της Ευρώπης πρέπει να τοποθετηθεί κατάλληλα ώστε να εκμεταλλευθεί την αγοραστική δύναμη των εκατομμυρίων δυνητικών νέων επισκεπτών. (European parliament, news report, 1/2/2005)

1.2.2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ

Το υπόδειγμα του διεθνούς τουριστικού ρεύματος αποκαλύπτει κυρίως έναν σημαντικό γεωγραφικό συγκεντρωτισμό των αφίξεων. Οι δέκα πρώτοι στην κατάταξη προορισμοί στην πραγματικότητα συγκεντρώνουν το 53% του παγκοσμίου όγκου των τουριστικών

ρών. Εντούτοις τα τελευταία πέντε χρόνια, πραγματοποιήθηκε κάποια σταδιακή διαφοροποίηση των τουριστικών αγορών, με την ανάδειξη νέων προορισμών ιδιαίτερα στην Ανατολική Ασία και την περιφέρεια του Ειρηνικού Ωκεανού όπως το Χονγκ-Κονγκ. Η Κινά ανήλθε μεταξύ των πέντε πρώτων προορισμών και το Χονγκ-Κονγκ ανέβηκε πέντε θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρήθηκε στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη όπου Πολωνία και η Δημοκρατία της Τσεχίας κέρδισαν σημαντική θέση στην παγκόσμια κατάταξη. Η Ρωσική Ομοσπονδία ανήλθε μεταξύ των είκοσι πρώτων προορισμών, ενώ η Γαλλία παρέμεινε ο πρώτος στην παγκόσμια κατάταξη προορισμός ακολουθούμενη από τις Ιταλία και την Ισπανία.

Ο ίδιος συγκεντρωτισμός που παρατηρείται σε σχέση με τις παγκόσμιες αφίξεις, παρατηρείται και σε σχέση με τα τουριστικά έσοδα, καθώς οι είκοσι χώρες με τα μεγαλύτερα τουριστικά έσοδα συγκεντρώνουν άνω του 71% του συνόλου των παγκοσμίων εσόδων, ενώ οι δέκα πρώτες από αυτές συγκεντρώνουν το 48% του παγκοσμίου συνόλου.

Πίνακας 1.2: Διεθνείς τουριστικές υποδοχές τουριστών ανά χώρα προορισμού
 Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO)

	Διεθνείς τουριστικές υποδοχές τουριστών (σε εκατ. δολάρια)						Μερίδιο αγοράς περιοχής (%)			Μεταβολή (%)		ανά άφιξη	ανά κεφάλαιο
	1990	1995	2000	2003	2004	2005*	1990	2000	2005*	04/03	05*04		US\$
ΕΥΡΩΠΗ	142,885	212,159	232,486	283,423	328,498	348,263	100	100	100	15.9	6.0	775	374
Βόρεια Ευρώπη	26,267	33,916	35,932	41,136	48,886	53,818	18.4	19.5	19.5	18.8	10.1	985	551
Δανία	3,645	3,673	3,694	5,265	5,670	4,943	2.6	1.6	1.4	7.7	-12.8	1,550	1,047
Φινλανδία	1,167	1,641	1,406	1,873	2,076	2,186	0.8	0.6	0.6	10.8	5.3	730	398
Ισλανδία	151	186	229	320	372	409	0.1	0.1	0.1	16.2	10.1	445	1,264
Ιρλανδία	1,453	2,208	2,633	3,856	4,398	4,744	1.0	1.1	1.4	14.1	7.9	635	1,108
Νορβηγία	1,570	2,238	2,050	2,659	3,087	3,441	1.1	0.9	1.0	16.1	11.5	850	675
Σουηδία	2,906	3,471	4,064	5,297	6,196	7,427	2.0	1.7	2.1	17.0	19.9	2,065	689
Ηνωμένο Βασίλειο	15,375	20,500	21,857	22,656	28,221	30,669	10.8	9.4	8.8	24.6	8.7	1,015	468
Δυτική Ευρώπη	63,114	80,821	82,774	103,183	117,624	121,940	44.2	35.6	35.0	14.0	3.7	845	634
Αυστρία	13,417	12,927	9,931	13,954	15,334	15,467	9.4	4.3	4.4	9.9	0.9	790	1,876
Βέλγιο		4,548	6,592	8,191	9,233	9,863		2.8	2.8	12.7	6.8	1,375	892
Βέλγιο/Λουξεμβούργο	3,702												
Γαλλία	20,184	27,587	30,757	36,593	40,841	42,276	14.1	13.2	12.1	11.6	3.5	545	676
Γερμανία	14,245	18,001	18,693	23,106	27,668	29,204	10.0	8.0	8.4	19.7	5.6	1,375	336
Λουξεμβούργο		1,721	1,806	2,994	3,659	3,616		0.8	1.0	22.2	-1.2	4,170	7,909
Ολλανδία	4,155	6,578	7,217	9,159	10,333	10,475	2.9	3.1	3.0	12.8	1.4	1,070	633
Ελβετία	7,411	9,459	7,777	9,186	10,556	11,040	5.2	3.3	3.2	14.9	4.6	1,405	1,417
Κεντρική / Ανατολική Ευρώπη	2,097	19,633	20,375	24,079	28,976	32,328	1.5	8.8	9.3	20.3	11.6	335	76
Αρμενία		1	38	73	86	135		0.0	0.0	17.8	57.0	325	29
Αζερμπαϊτζάν	228	70	63	58	65	60	0.2	0.0	0.0	12.1	-7.7	50	8
Λευκορωσία		23	93	267	270	251		0.0	0.1	1.1	-7.0	4,010	26
Βουλγαρία	320	473	1,076	1,693	2,221	2,429	0.2	0.5	0.7	31.2	9.4	480	295
Τσεχία	419	2,880	2,973	3,556	4,172	4,631	0.3	1.3	14.3	17.3	11.0	690	407
Εσθονία		357	505	669	891	951		0.2	0.3	33.2	6.8	510	664
Γεωργία			97	147	177	239		0.0	0.1	20.1	35.1	480	38
Ουγγαρία	824	2,953	3,757	4,046	4,061	4,271	0.6	1.6	1.2	0.4	5.2	335	405
Καζακστάν		122	356	564	706	685		0.2	0.2	25.2	3.0	230	47
Κιργκιστάν		5	15	48	76			0.0		58.3		190	15
Λετονία		20	131	222	267	341		0.1	0.1	20.2	27.8	245	116
Λιθουανία		77	391	638	776	921		0.2	0.3	21.7	18.7	430	215
Πολωνία	358	6,614	5,677	4,069	5,833	6,284	0.3	2.4	1.8	43.4	7.7	410	151
Μολδαβία		57	39	58	113	128		0.0	0.0	94.8	13.0	4,710	25
Ρουμανία	106	590	359	448	505	1,051	0.1	0.2	0.3	12.7	108.2	370	23
Ρωσία		4,312	3,430	4,502	5,225	5,466		1.5	1.6	16.1	4.6	265	36
Σλοβακία	70	623	433	865	901	1,210	0.0	0.2	0.3	4.2	34.3	645	166
Τατζικιστάν				2	1					-50.0			0
Ουκρανία		191	394	935	2,560	3,125		0.2	0.9		22.1	165	54
Ουζμπεκιστάν			27	24	28			0.0		16.7		105	1
Νότια / Μεσογ. Ευρώπη	51,408	77,788	93,405	115,025	133,011	140,176	36.0	40.2	40.3	15.6	5.4	890	596
Αλβανία	4	65	389	522	735	861	0.0	0.2	0.2	40.8	17.1	17,500	207
Βοσνία/Ερζεγοβίνη			233	376	519	567		0.1	0.2	38.1	9.2	2,725	119
Κροατία		1,349	2,782	6,304	6,848	7,463		1.2	2.1	8.6	9.0	865	1,523
Κύπρος	1,258	1,798	1,941	2,016	2,253	2,329	0.9	0.8	0.7	11.8	3.4	960	2,904
Σκόπια		19	38	57	72	84		0.0	0.0	26.6	16.9	435	35
Ελλάδα	2,587	4,135	9,219	10,741	12,872	13,731	12.8	4.0	3.9	19.8	6.7	965	1,209
Ισραήλ	1,396	2,993	4,088	2,060	2,380	2,853	1.0	1.8	0.8	15.6	19.9	1,580	384
Ιταλία	16,458	28,731	27,493	31,245	35,656	35,398	11.5	11.8	10.2	14.1	-0.7	960	614
Μάλτα	496	661	610	699	790	775	0.3	0.3	0.2	13.0	-1.9	685	1,990
Πορτογαλία	3,555	4,831	5,243	6,616	7,846	7,931	2.5	2.3	2.3	18.6	1.1	675	746
Σερβία & Μαυροβούνιο		42	30	201				0.0				420	19
Σλοβενία		1,082	965	1,340	1,630	1,801		0.4	0.5	21.6	10.5	1,085	810
Ισπανία	18,484	25,252	29,968	39,645	45,248	47,891	12.9	12.9	13.8	14.1	5.8	865	1,123
Τουρκία	3,225	4,957	7,636	13,203	15,888	18,152	2.3	3.3	5.2	20.3	14.2	945	231
Γιουγκοσλαβία	2,774							1.9					

(Στοιχεία από τη βάση δεδομένων του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, Νοέμβριος 2006)

1.2.3. ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

Η κατηγοριοποίηση των χωρών βάση του μεριδίου τουριστικών αφίξεων και εσόδων υπερτονίζει την ισχυρή γεωγραφική συγκέντρωση της τουριστικής εισροής στην Ευρώπη. Το 2003 οι πέντε κορυφαίοι προορισμοί, Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Ηνωμ. Βασίλειο και Ουγγαρία κατέκτησαν το μισό των Διεθνών τουριστικών αφίξεων στην Ευρώπη. Ωστόσο, μέσα στη δεκαετία και λόγω των πολιτικών εξελίξεων οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ανέβηκαν μέσα στις 10 κορυφαίες χώρες προορισμού. Η Πολωνία έχει κάνει τα μεγαλύτερα άλματα ακολουθούμενη από την Τσεχική Δημοκρατία και την Ουγγαρία.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού χωρίζει την Ευρώπη σε 5 υποπεριοχές την Βόρεια Ευρώπη, την Δυτική Ευρώπη, την Ανατολική Ευρώπη, την Νότια Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο. Η Δυτική Ευρώπη κατέχει το 40% των αφίξεων στην Ευρώπη και είναι η υποπεριοχή με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα.

Μεταξύ του 2001 και 2003, η Νότια Ευρώπη μείωσε το ποσοστό της από το 34% των αφίξεων στην Ευρώπη στο 29,6%. Η Ισπανία και η Ιταλία είναι οι σημαντικότεροι προορισμοί της περιοχής και κερδίζουν το 76% των αφίξεων στην περιοχή.

Η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη έχουν αυξήσει τα ποσοστά τους από 13,5% το 1985 στο 21,5% το 2005 στις αφίξεις και από 4,6% στο 8,6% των εσόδων στην Ευρώπη. Η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη παρουσίασαν τους πιο γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης σε αποδοχή αφίξεων και εσόδων.

Στη Βόρεια Ευρώπη το Ηνωμένο Βασίλειο κυριαρχεί αφού λαμβάνει τα 2/3 των αφίξεων σ' αυτή την περιοχή. Τα ποσοστά αφίξεων στην περιοχή παρέμειναν σταθερά μέσα στη δεκαετία.

Η Ανατολική Μεσόγειος αν και δεν είναι από τους σημαντικότερους προορισμούς μέσα στην Ευρώπη αύξησε τα ποσοστά της στο σύνολο των αφίξεων μέσα στην Ευρώπη μεταξύ 1985 και 2004 από 2% σε 3,1%. (WTO, "World Tourism Barometer", volume 1, No 1, June 2003, volume 2, No 3, June 2004, volume 3, No 3, October 2005, volume 4, No 1, February 2006)

1.3. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

1.3.1. ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, ο τουρισμός περιλαμβάνει «τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται από τα άτομα κατά τη διάρκεια των ταξιδιών τους και της διαμονής τους σε χώρους που βρίσκονται εκτός του συνήθους περιβάλλοντός τους για μία συνεχή περίοδο η οποία δεν υπερβαίνει το ένα έτος, για λόγους αναψυχής επαγγελματικούς ή άλλους».

Οι αλλαγές στον τομέα οι οποίες απορρέουν από την εξέλιξη της δημογραφικής διάρθρωσης της προσφοράς, ή από τις νέες προκλήσεις από την άποψη της παγκόσμιας ασφάλειας τον οδηγούν να αντιδράσει αμέσως σε αυτό που παρουσιάζεται, σε πρώτη φάση, ως απειλή στην οικονομική δραστηριότητα. Οι οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες έχουν ωστόσο απαντήσει με καινοτομία, ανακύκλωση της προσφοράς και νέες προσεγγίσεις στην παράδοση την οποία ζουν.

Όπως σημειώνει ο Luís Queiró, αντιπρόεδρος της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού, μέσω μίας ανάλυσης της ζήτησης, διαπιστώνεται ότι εμφανίζονται νέες τάσεις στον τουρισμό, οι οποίες μπορούν να αποδώθούν σε νέες ομάδες στόχους, όπως για παράδειγμα στην τρίτη ηλικία, στον ιαματικό τουρισμό, στον πολιτιστικό τουρισμό, στον οικοτουρισμό, ή ακόμη στον τουρισμό σε σχέση με ακραία αθλήματα.

Ο τουρίστας είναι σήμερα ένας καταναλωτής με πιο εξατομικευμένες ανάγκες μίας αλυσίδας παροχών τις οποίες συνθέτει κατά βούληση, καταρτίζοντας τη διαδρομή του ανατρέχοντας συχνά στις νέες τεχνολογίες πληροφόρησης. Ως καταναλωτής, έχει απαιτήσεις ολοένα μεγαλύτερες. Το βαλάντιό του ποικίλει, αλλά η ανάγκη για ικανοποίηση αυξάνει και η εξειδίκευση των επιλογών του απαιτεί γνώση σε βάθος και μία προσαρμοστικότητα της προσφοράς για να ανταποκριθεί στις νέες του προσδοκίες. Η πολυπλοκότητα του τομέα δεν επιτρέπει εντούτοις την απόλυτη προστασία του τουρίστα καταναλωτή και συνεπώς οι ενώσεις καταναλωτών δεν επιτυγχάνουν να καλύψουν πλήρως αυτή την έννοια. (Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού, Πράξη : 2004/2229(INI), 15/7/2005)

Εξάλλου, τα ζητήματα ασφάλειας τα οποία τίθενται κυρίως μετά την 11η Σεπτεμβρίου δεν φαίνεται ότι επισύρουν μόνο αρνητικές συνέπειες. Νέες επιχειρήσεις δημιουργήθηκαν, άλλες αναδιαρθρώθηκαν, εισήχθησαν τεχνολογικές καινοτομίες, οι πολιτικές μάρκετινγκ εκσυγχρονίστηκαν και οι συνεργασίες μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα ενισχύθηκαν. Τα προαναφερθέντα αποτελούν μόνο ορισμένα παραδείγματα τα οποία απέφεραν οφέλη σε αυτόν τον τομέα.

Ο Luís Queiró συμπληρώνει, ότι ρόλος του τουρισμού ως καταλυτικού μοχλού της γνώσης της ιστορίας, του πολιτισμού και των παραδόσεων των λαών και της ποικιλομορφίας τους είναι ένας σημαντικός παράγοντας ο οποίος πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη. Για την ευρωπαϊκή οικονομία γενικά και ιδιαίτερα για τις περιφέρειες και τις μικροπεριφέρειες, για τις οποίες ο τομέας αυτός αποτελεί ένα μέσο διαφοροποίησης ή έναν πυλώνα για την οικονομία, ο τουρισμός εκπροσωπεί έναν ακόμη παράγοντα ανταλλαγών βέλτιστων πρακτικών και δυνατοτήτων καινοτομίας και ανακύκλωσης οικονομικών δραστηριοτήτων σε περιοχές που ορισμένες φορές βρίσκονται σε απερίμωση.

Από αυτήν την άποψη, οι περιφερειακές, εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές έχουν να διαδραματίσουν έναν ρόλο στη διαχείριση του τομέα και κυρίως στη διαχείριση των κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών για την Ευρώπη του μέλλοντος.

1.3.2. Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗΣ

Ο χρόνος έδειξε, περίτρανα, ότι ο θετικός αντίκτυπος ορισμένων κοινοτικών πολιτικών ή πρωτοβουλιών μπορεί να είναι τεράστιος. Στο πλαίσιο των πολιτικών που μπορούν να έχουν κάποια επίδραση στον τομέα, η πρωτοβουλία για την πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης είναι καταφανώς ένα παράδειγμα προς μίμηση. Η ιδέα της προώθησης κάθε χρόνο ενός ή περισσότερων κατεξοχήν προορισμών, επενδύοντας ταυτόχρονα στη διάδοση και στη βελτίωση στοιχείων υποδομής είναι ένας τρόπος ενδυνάμωσης της αειφορίας και θετικής παρότρυνσης της αγοράς. Η σημασία μίας συνεκτικής δράσης συνέργειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο από απόψεως τουρισμού, η οποία δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς ένα δομημένο έλεγχο εντός των διαφόρων υπηρεσιών της Επιτροπής, θεωρείται πλέον απαραίτητη.

Κάθε πρωτοβουλία που συνδέεται με τον τουρισμό ενόψει της προώθησης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς πρέπει να υποστηρίζεται υπογραμμίζοντας τον εξαιρετο χαρακτήρα του προορισμού Ευρώπη και προωθώντας τον ευρωπαϊκό αειφόρο τουρισμό, ο οποίος πρέπει να διακρίνεται από μία ολοκληρωμένη προσέγγιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο, στον οποίο οι αποστάσεις μετρώνται σε χρόνο και όπου η διαθεσιμότητα για να ταξιδέψει κανείς αυξάνει, το να επενδύσει κανείς σε έναν αειφόρο τουρισμό ως πηγή οικονομικής ανάπτυξης είναι ένα σημάδι μακρόπνου οραματισμού το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να στερηθεί.

Οι προβλεπόμενες διαρθρωτικές παρεμβάσεις οι οποίες πραγματοποιούνται προς όφελος του τουρισμού στο πλαίσιο των τρεχόντων κοινοτικών προγραμμάτων οφείλουν συνεπώς να θεσπίζονται με συντονισμένο τρόπο μεταξύ των διαφορετικών Ταμείων, ούτως ώστε να μπορέσει να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνεκτικότητα στις παρεμβάσεις από απόψεως αειφόρου τουρισμού.

Η στατιστική υπηρεσία της ΕΕ (EUROSTAT) εκπονεί επί του παρόντος μελέτες στον τομέα των μακροοικονομικών δεικτών για μεγαλύτερη συνεκτικότητα στην ανάλυση των ευρωπαϊκών δεδομένων (Tourism Satellite Accounts), για τον τουρισμό και την απασχόληση, και για την αναθεώρηση της νομοθεσίας σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία του τουρισμού.

Η πραγματικότητα του τουρισμού περιλαμβάνει κάθε άλλο παρά αμελητέες προκλήσεις οι οποίες απαιτούν να προχωρήσουμε πέρα από την συνθετότητα αυτή καθεαυτή του τομέα και να επανεξετάσουμε την ευρωπαϊκή προσέγγιση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορέσει, συνεπώς, να συμβάλλει στην ανάπτυξη του τομέα μέσω νέων εταιρικών σχέσεων που θα λαμβάνουν υπόψη όλους τους φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς, και θα περιλαμβάνουν έναν συντονισμό που θα μπορεί να χρησιμοποιήσει τα νέα μέσα τα οποία προβλέπει η Συνταγματική Συνθήκη για την προώθηση του ευρωπαϊκού τουριστικού προορισμού.

Διαφάνεται ότι η δράση της Ε.Ε πρέπει να συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα του τομέα, αλλά ο τομέας εξυπηρετείται καλύτερα μέσω του συντονισμού των δράσεων και της μελέτης των αποτελεσμάτων για τον τουρισμό παρά ενός υπερβολικού κανονισμού.

Τέλος, η ορθότητα της κοινοτικής δράσης έγκειται χωρίς αμφιβολία στην επίγνωση των μεγάλων τοπικών και περιφερειακών ζητημάτων και των συγκεκριμένων επιμέρους δράσεων. (Αιτιολογική Έκθεση Luís Queiró, διαδικασία 2004/2229(INI), 15/7/2005)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 1^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Για πολλές κοινότητες και χώρες ανά τον κόσμο, ο τουρισμός είναι η πιο πολύτιμη βιομηχανία. Οι οικονομικές αλλαγές που συντελούνται στην Κίνα, την Ινδία και τις ΗΠΑ (με σχεδόν 3 δισεκατομμύρια κόσμο, μισό του παγκόσμιου πληθυσμού), για παράδειγμα, θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις μελλοντικές τουριστικές αγορές παγκοσμίως. Οι κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές στην Ευρώπη, με ανοιχτά σύνορα στις τουριστικές μετακινήσεις και με ίδιο νόμισμα, αυξάνουν τις ευκαιρίες για τουριστική ανάπτυξη. Η ανατολική Ασία και οι περιοχές γύρω απ' τον Ειρηνικό Ωκεανό γνωρίζουν πρωτοφανή ανάπτυξη και αλλαγή στον τουρισμό.

Απ' την οπτική της οικονομικής πολιτικής, ο τουρισμός για τις τοπικές –και ευρύτερες– κοινότητες είναι ένα ζωτικής σημασίας εργαλείο για την οικονομική ανάπτυξη και την παραγωγή εισοδήματος. Δημιουργεί θέσεις εργασίας, συμβάλλει στην αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, παρακινώντας την οικονομική ανάπτυξη, προωθώντας την οικονομική διαφοροποίηση και δημιουργεί νέα προϊόντα. Η ανάπτυξη Τουριστικής Πολιτικής από μέρους των εκάστοτε φορέων, διασφαλίζει το τουριστικό φαινόμενο και θα προσφέρει στους πολίτες μια υψηλότερης ποιότητας ζωή ενώ παράλληλα θα δημιουργεί βιώσιμα οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη. Η επιδίωξη μιας μελλοντικής ανάπτυξης για τον τουρισμό ανά τον κόσμο είναι δέσμευση σε μια σωστή πολιτική. Οι κυβερνήσεις, ο ιδιωτικός τομέας και οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις πρέπει να είναι πρώτοι στην εφαρμογή πολιτικών βιώσιμου τουρισμού που θα υπερβαίνουν τα οικονομικά οφέλη και θα περιλαμβάνουν επιπλέον περιβαλλοντικά και πολιτιστικά συμφέροντα.

Η παγκοσμιοποίηση έχει ορίσει νέους κανόνες. Νέες προκλήσεις, δυσκολίες και ευκαιρίες για τις Ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες έχουν δημιουργηθεί και συνεχίζουν να αναπτύσσονται. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα –όπως κάθε άλλος οργανισμός– πρέπει να βρεί τον τρόπο να προσαρμοστεί στις ποικιλόμορφες και ταχύτατες εξελίξεις του περιβάλλοντος. Με αυτόν τον τρόπο θα παραμείνει ανταγωνιστική και θα πετύχει μια μελλοντική βιώσιμη ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Βιβλίο – Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

Βαρβαρέσος Στ., (2000) «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, έννοιες, μεγέθη, δομές», Εκδόσεις ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ.

Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού, Πράξη : 2004/2229(INI), 15/7/2005

Ξενόγλωσση (Βιβλία - Πρακτικά Συνεδρίων - Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

WTO, World Tourism Organization Seminar Proceedings, 22-23/5/2003, Attard, Malta, OECD Tourism Committee, "Conference on innovation and Tourism", Lugano, Switzerland, 2004

European parliament, news report, 1/2/2005, Brussels

WTO, "World Tourism Barometer", volume 1, No 1, June 2003, volume 2, No 3, June 2004, volume 3, No 3, October 2005, volume 4, No 1, February 2006

WTO, "World Tourism Organization Joint Seminar, "Faced with Worldwide Competition and Structural Changes, What are the Tourism Responsibilities of European Governments?", 9-10/4/1997, Salzburg, Austria

Coronakis B., (2002), "The European Handbook", New Europe, Bruxelles

Leonardo D., (2002), "The Economist: Guide to the European Union", 8th edition, Profile Books, London

Bornschiefer V., (2000), "State-building in Europe, Cambridge University press, UK

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:
ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ
ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2.1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ

2.1.1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο , αναφέρθηκε εκτενώς η σημασία του τουρισμού καθώς και το ότι ένας οργανισμός θα πρέπει να προβεί σε κάποιες ενέργειες προκειμένου να αντιμετωπίσει τις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις του κλάδου. Οι οργανωμένες αυτές ενέργειες, αποτελούν απόρροια της εκάστοτε τουριστικής πολιτικής που έχει επιλέξει η κάθε βιομηχανία, περιοχή, κράτος, οργανισμός κλπ.

Είναι κοινώς αποδεκτό, ότι *«η δράση ή ενέργεια που εκδηλώνεται συστηματικά και εσκεμμένα από κρατική πλευρά ονομάζεται πολιτική.»*

Όταν αυτή η συνειδητή, συστηματική, συνεπής και εσκεμμένη ρυθμιστική επέμβαση του κράτους, αφορά στην τουριστική οικονομία και προέρχεται από την επιθυμία να επιτύχει ορισμένους στόχους ή από την ανάγκη συμμόρφωσης προς συγκεκριμένα πρότυπα οικονομικής συμπεριφοράς, και τα δύο αυτά απορρέουν από την βασική και απαραίτητη υπόθεση ότι η ελεύθερη ανάπτυξή της, θα οδηγήσει στην πραγμάτωση τελικά των σκοπών της, τότε πρόκειται για την διαμόρφωση τουριστικής πολιτικής.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι η ευημερία αποτελεί τον βασικό σκοπό της τουριστικής πολιτικής, καθώς επίσης και το ότι οι εκάστοτε στόχοι που καθορίζονται από την πολιτική εξουσία θα πρέπει να είναι ρεαλιστικοί.

Προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα το αντικείμενο της τουριστικής πολιτικής, παρατίθεται ο ορισμός του Ηγουμενάκη Ν. *«Σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις, η τουριστική πολιτική αποτελεί ενιαίο σύστημα αρχών, κανόνων και μεθόδων εσκεμμένης ρυθμιστικής επέμβασης ή εσκεμμένης αποχής από ρυθμιστική επέμβαση του κράτους ή των εντεταλμένων οργάνων του που βρίσκονται σε εξάρτηση ή ημιεξάρτηση από αυτό στην τουριστική οικονομία, με σκοπό τη ρύθμιση των συνθηκών τουριστικής παραγωγής και της κατανομής ή της χρησιμοποίησης των ανεπαρκών τουριστικών πόρων και στο σχηματισμό του τουριστικού κεφαλαίου»* (Ηγουμενάκης.Ν., 1999, σελ.86)

Οι κρίσιμες καταστάσεις ή ανεπιθύμητες εξελίξεις στην τουριστική οικονομία, τα ξαφνικά γεγονότα που ενίοτε λαμβάνουν χώρα σε αυτήν και η διάδοση καινούργιων ιδεών που επηρεάζουν την πολιτική εξουσία, αποτελούν τους βασικότερους λόγους που επιβάλλουν τη λήψη αποφάσεων τουριστικής πολιτικής.

2.1.2 ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η τουριστική πολιτική επεμβαίνει ρυθμιστικά και συμβάλλει στην αποτροπή ανεπιθύμητων εξελίξεων στην τουριστική οικονομία, που πιθανόν να έχει αρνητικές επιδράσεις και σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

Συγκεκριμένα μπορεί να συντελέσει στο: Να δοθούν κίνητρα, να εξασφαλιστεί η απόδοση των εγκαταστάσεων και να μεταβληθεί ο δαπανηρός χαρακτήρας τους, για την προσέλκυση των επενδυτών. Να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες που θα επιτρέψουν στις περιφέρειες αυτόνομη συμμετοχή στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Η χάραξη και εφαρμογή μιας ρεαλιστικής πολιτικής που αφορά στον τουρισμό εκ μέρους των αρμόδιων φορέων είναι σημαντική προϋπόθεση για να παραχθεί ένα ανταγωνίσιμο τουριστικό προϊόν, του οποίου θα διασφαλιστεί η αιεφορία

Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει ταύτιση των απόψεων των φορέων σχετικά με την πολιτική σχεδιασμού που θα ακολουθηθεί. Αν μία προοπτική υποστηρίζει ότι πρέπει να μεγιστοποιηθούν τα οικονομικά οφέλη από τον τουρισμό και μία άλλη υποστηρίζει ότι τα περιβαλλοντικά και κοινωνικοπολιτιστικά (οφέλη) πρέπει να ελαχιστοποιηθούν τότε δεν θα είναι δυνατό να ετοιμάσουμε ένα ενιαίο σχέδιο που να πετυχαίνει ταυτόχρονα αυτές τις προοπτικές. (Inskoop,1991)

Η ανάπτυξη του τουρισμού επιβάλλεται να προωθείται ταυτόχρονα με αυτή των άλλων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, δηλαδή να είναι προγραμματισμένη και αρμονική και, κυρίως, να χρησιμεύει σαν μέσο προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης. Να αποτελεί μια μόνιμη, σταθερή και ισόρροπη αναπτυξιακή διαδικασία.

2.2. ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

2.2.1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Σήμερα η διοίκηση και οι πολιτικές του τουριστικού τομέα έχουν αποπονηθεί σε μεγάλο βαθμό τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα που τους αποδιδόταν πριν μερικές δεκαετίες. Τα θεσμοθετημένα όργανα διοίκησης και πολιτικής του τουρισμού, αποτελούν αναπόσπαστα διοικητικό-οικονομικά τμήματα τόσο της κεντρικής όσο και της αποκεντρωμένης διοίκησης ενός κράτους. Η σύσταση, η οργάνωση και οι λειτουργίες των θεσμοθετημένων οργάνων τουρισμού στις ταχύτατα πλέον επιτελούμενες μεταβολές των τουριστικών αγορών, επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας.

Στα οικονομικώς ανεπτυγμένα κράτη του κόσμου, ενυπάρχουν και λειτουργούν θεσμοθετημένα διοικητικό-οικονομικά όργανα του τουρισμού, ως απόρροια της αναγκαιότητας για μια καλύτερη οργάνωση και διοίκηση των τουριστικών πόρων σε αποκεντρωμένο επίπεδο, της εφαρμογής μοντέλων σχεδιασμένης τουριστικής ανάπτυξης, της αντιμετώπισης του έντονου εσωτερικού και διεθνούς ανταγωνισμού, κτλ.

Ο διεθνής τουρισμός στα πλαίσια του παγκόσμιου καταμερισμού εργασίας διαθέτει ένα σύνολο δομών που απορρέουν από καθοριστικούς παράγοντες, όπως η κατανομή των πλουτοπαραγωγικών πόρων και οι σχέσεις Κέντρου - Περιφέρειας. Σε αυτά τα πλαίσια, οποιαδήποτε θεώρηση τουριστικής ανάπτυξης συγκεκριμενοποιείται (G.Cazes, 1989, Βαρβαρέσος Σ. 2000(α), σσ. 67-69).

Τη δεκαετία του '70 η ελλιπής γνώση της συνθετότητας του τουρισμού δημιούργησε, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, το ρεύμα των «θετικιστών» της τουριστικής ανάπτυξης, όπου υπήρξε ταύτιση μεταξύ οικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης. (Βαρβαρέσος Σ. 2000(α), σσ.193-198). Η συνεχώς αυξανόμενη οικονομική σπουδαιότητα του διεθνούς τουρισμού για τις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες – χώρες προέλευσης και υποδοχής των τουριστών – τον κατέστησε αναπόσπαστο τμήμα της διεθνούς εξειδίκευσης, κατά τον ίδιο τρόπο με το διεθνές

εμπόριο, τις άδηλες συναλλαγές και τις κινήσεις κεφαλαίων. Υπό το πρίσμα των συγκεκριμένων συνθηκών η ανάλυση των προσδιοριστικών παραγόντων παρουσιάζει μεγάλη σπουδαιότητα, γιατί από τη βαρύτητα και το ρόλο τους στο διεθνή τουρισμό εξαρτάται, η χάραξη των κατευθύνσεων της υιοθετούμενης τουριστικής πολιτικής. Παράλληλα όμως, με τη μεγέθυνση του τουριστικού φαινομένου παρατηρείται μια σειρά αρνητικών επιπτώσεων, όπως συναλλαγματικές διαρροές στο εξωτερικό, εξάρτηση από τους tour operators, πληθωριστικές τάσεις, αλλοιώσεις του φυσικού, δομημένου και κοινωνικού περιβάλλοντος, κ.ά. (Σ. Βαρβαρέσος, 2000(β), σσ. 181-253).

Αυτή η κατ' εξοχήν γενικευμένη πραγματικότητα ισχύει στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου ένα καταναλωτικό τουριστικό πρότυπο δυτικού τύπου επιβάλλεται συχνά βιαίως, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας μη σχεδιασμένης ανάπτυξης και τη διατάραξη της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής ισορροπίας των περιοχών υποδοχής των τουριστών. (Ε. Μπριασούλη, 2000, σσ. 123-148, Π. Τσάρτας, 2000, σσ. 189-211, Ν. Ηγουμενάκης, 1990, σσ. 25-53)

Η προσέγγιση της τουριστικής πολιτικής συνίσταται σε τρία επίπεδα ανάλυσης (Π. Κομίλης και Ν.Βαγιωνής, 1999, σσ. 147-168):

- Επακριβής και σε βάθος γνώση των μηχανισμών του τουρισμού
- Οικονομική ανάλυση των μηχανισμών του τουριστικού τομέα
- Κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της ανάλυσης στα κέντρα αποφάσεων.

Τα παραπάνω στάδια οδηγούν σε ένα τέταρτο, εκείνο του προσδιορισμού του επιπέδου παρέμβασης των κρατικών φορέων. Η τουριστική πολιτική απορρέει από ένα σύνολο δράσεων ενεργοποιημένων σε όλα τα επίπεδα. Το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και διοικητικής αποκέντρωσης επιτρέπει στις βιομηχανικές χώρες την εφαρμογή πολιτικών, καλύτερα προσαρμοσμένων στις ανάγκες των κατοίκων και των τουριστών. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι ίδιοι παράγοντες και ο ανεπαρκής βαθμός παρέμβασης του κράτους προδιαγράφουν το μοντέλο της τουριστικής ανάπτυξης και τη σχέση κόστους / οφέλους. (F. Vellas, 1985)

2.2.2. ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Κατά τον Ηγουμενάκη Ν., «η τουριστική πολιτική ενός σύγχρονου κράτους ασκείται, όπως είναι γνωστό, από την πολιτική του εξουσία και υλοποιείται διαμέσου των αρμόδιων φορέων του κρατικού μηχανισμού.»

Οι φορείς που κατά κύριο λόγο συμβάλλουν λίγο-πολύ στη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής σε ένα σύγχρονο κράτος με μικτή οικονομία, είναι εννέα και συγκεκριμένα οι πιο κάτω:

(α) Το *κοινοβούλιο*: σαν το ανώτατο αντιπροσωπευτικό όργανο της λαϊκής κυριαρχίας στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες αποτελεί το βασικό φορέα της τουριστικής πολιτικής και τούτο γιατί είναι ο θεμελιώδης θεσμός με τον οποίο το κοινωνικό σύνολο ασκεί, μεταξύ άλλων, έμμεσα την επιρροή του και στη διαμόρφωσή της με την ψήφιση των βασικών νομοθετημάτων που απαιτούνται γι' αυτόν το σκοπό. Το κοινοβούλιο επηρεάζει τη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής ενός κράτους με τους εξής τρόπους:

- (1) Ψηφίζοντας ή συμπληρώνοντας ή τροποποιώντας νόμους που αναφέρονται σε θέματα τουριστικής πολιτικής.
- (2) Ψηφίζοντας νόμους με τους οποίους επικυρώνονται διεθνείς τουριστικές συμβάσεις.
- (3) Ψηφίζοντας το μέρος του προϋπολογισμού του κράτους που αναφέρεται στις δαπάνες που πραγματοποιούνται στον κλάδο της τουριστικής οικονομίας.
- (4) Ασκώντας κοινοβουλευτικό έλεγχο σε θέματα τουριστικής πολιτικής με τη μορφή ερωτήσεων ή επερωτήσεων που αναφέρονται σε πράξεις ή παραλείψεις της πολιτικής εξουσίας, δηλαδή της κυβέρνησης, σε θέματα τουριστικής πολιτικής.

(β) Η *κυβέρνηση*: σαν το καθ' ύλην αρμόδιο εκτελεστικό όργανο του κράτους αποτελεί χωρίς άλλο το σημαντικότερο φορέα της τουριστικής πολιτικής και τούτο γιατί κάτω από τις σημερινές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί τόσο η χάραξη όσο και η εφαρμογή της τουριστικής πολιτικής διενεργούνται τυπικά και ουσιαστικά είτε από την κυβέρνηση είτε από τα θεσμοθετημένα όργανά της. Παρ' όλα αυτά, όμως, θα πρέπει να ειπωθεί ότι αν και η κυβέρνηση αποτελεί τον πιο σημαντικό φορέα της τουριστικής πολιτικής, δεν σημαίνει αυτό ότι είναι πάντα εκείνη που διαμορφώνει την τουριστική πολιτική ενός κράτους.

(γ) Η *κεντρική διοίκηση*: παρά το γεγονός ότι νομικά εξαρτάται άμεσα από την πολιτική εξουσία, δηλαδή την κυβέρνηση, δεν εμποδίζεται στο να διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής ενός κράτους, με το να παρέχει πληροφορίες και συμβουλές στην εκάστοτε κυβέρνηση. Για να ασκήσει η κυβέρνηση την τουριστική της πολιτική, είναι υποχρεωμένη να στηρίζεται στην κεντρική διοίκηση, με την ευρύτερη έννοια του όρου, στην οποία περιλαμβάνονται οι δημόσιες υπηρεσίες, η κεντρική τράπεζα, οι αυτόνομοι ή ημιαυτόνομοι δημόσιοι οργανισμοί κλπ., που έχουν σαν κύριο μέλημά τους, μεταξύ άλλων, την επεξεργασία και κατάρτιση προγραμμάτων τουριστικής πολιτικής, σύμφωνα με ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές και εντολές που έχουν δοθεί εκ μέρους της, δηλαδή εκ μέρους της πολιτικής εξουσίας, και ακόμα την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών. Επίσης υποβάλλουν προτάσεις, ως προς την αποτελεσματικότητα των εναλλακτικών μέσων τουριστικής πολιτικής που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση ορισμένων προβλημάτων της τουριστικής οικονομίας.

(δ) Η *τοπική αυτοδιοίκηση*: Με την αυξανόμενη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων της που σημειώνεται και που ενθαρρύνεται και ενισχύεται από την πολιτική της διοικητικής αποκέντρωσης που ασκεί το σύγχρονο κράτος, ο ρόλος της στη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής γίνεται ολοένα και ουσιαστικότερος, ειδικότερα δε σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

(ε) Τα *δικαστήρια*: αποτελούν φορέα τουριστικής πολιτικής στο μέτρο που οι αποφάσεις που εκδίδονται από αυτά αφορούν σε θέματα σχετικά με τουρισμό ή που ασκούν άμεση ή έμμεση επίδραση σε αυτόν, όπως αυτά της προστασίας των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων από την παραξενοδοχία, της προστασίας των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων στην τουριστική οικονομία, της προστασίας του περιβάλλοντος στις τουριστικές περιοχές κλπ.

(στ) Τα *πολιτικά κόμματα*: ανάλογα με τις σχέσεις που διατηρούν με την κυβέρνηση, αλλά και σαν φορείς της κοινής γνώμης που είναι, επηρεάζουν καθοριστικά με τον ιδεολογικό τους προσανατολισμό τη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής ενός κράτους.

(ζ) Οι *οργανωμένες ομάδες συμφερόντων*: με την άρτια οργάνωσή τους, τις άριστες διασυνδέσεις τους με την κυβέρνηση και τις δυναμικές παρεμβάσεις τους στο κυβερνητικό έργο ασκούν, μεταξύ άλλων, αποφασιστική επίδραση στη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής ενός κράτους. Οι οργανωμένες ομάδες

συμφερόντων ή ομάδες πίεσης, όπως χαρακτηρίζονται και αλλιώς, ασκούν κατά τη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής ενός κράτους σημαντική πίεση προς το κοινοβούλιο, την κυβέρνηση και κατά κύριο λόγο προς τα πολιτικά κόμματα. Συμπερασματικά μπορεί να ειπωθεί ότι η διεύρυνση του οικονομικού ρόλου του κράτους στις σύγχρονες κοινωνίες και της πληθώρας των ποικίλων θεμάτων οικονομικής πολιτικής που το απασχολούν, σε συνδυασμό με τις αδυναμίες των πολιτικών κομμάτων να εκπροσωπήσουν ικανοποιητικά τα πολύπλευρα συμφέροντα των διάφορων κοινωνικών ομάδων, συμβάλλουν αποφασιστικά στο να γίνουν, μεταξύ άλλων, οι οργανωμένες ομάδες συμφερόντων ή πίεσης και σημαντικοί φορείς τουριστικής πολιτικής. Ας σημειωθεί ότι η άσκηση επιρροής, εκ μέρους των οργανωμένων ομάδων συμφερόντων, στη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής αλλά και κάθε πολιτικής, όχι μόνο θεμιτή είναι αλλά και απαραίτητη, ώστε να περιορίζεται, όσο το δυνατό περισσότερο γίνεται, ο αυθαίρετος κρατικισμός, δηλαδή η απόλυτη κρατική εξουσία.

(η) *Οι ειδικοί σύμβουλοι:* άτομα με εξειδικευμένες γνώσεις σε τουριστικά θέματα, δηλαδή εμπειρογνώμονες που προσφέρουν στην κυβέρνηση, την κεντρική διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση συμβουλές αντί αμοιβής.

(θ) *Οι υπερεθνικοί οργανισμοί:* στο πλαίσιο της ανάπτυξης της διεθνούς τουριστικής συνεργασίας και των διεθνών τουριστικών σχέσεων μεταξύ των κρατών του πλανήτη μας, έχουν δημιουργηθεί μεταπολεμικά αρκετοί από αυτούς, στους οποίους έχουν εκχωρηθεί από τα κράτη-μέλη τους ορισμένες εθνικές αρμοδιότητες ή έχουν γίνει δεσμεύσεις εκ μέρους τους για συγκεκριμένη συμπεριφορά, με αποτέλεσμα να έχουν αυτοί μια αυξημένη και ουσιαστική συμβολή στην επίλυση ορισμένων προβλημάτων που παρουσιάζονται στον κλάδο της τουριστικής τους οικονομίας και που διαφορετικά είναι ενδεχόμενο να έμεναν άλυτα και να χρόνιζαν. Τέτοιοι οργανισμοί είναι βασικά ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (Π.Ο.Τ.), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών (Ε.Ε.Τ.), η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και τέλος ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (Ο.Ο.Σ.Α.). (Ν. Ηγουμενάκης, 1999)

Από την ανάλυση των φορέων της τουριστικής πολιτικής στις μικτές οικονομίες που προηγήθηκε, διαπιστώνεται ότι ο όρος "φορείς τουριστικής πολιτικής" είναι κάπως ρευστός, επειδή δεν αναφέρεται σε έναν αυστηρά καθορισμένο αριθμό ατόμων που απαρτίζουν τους φορείς αυτούς και που μπορούν να διακριθούν εύκολα.

2.3. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η επιλογή στρατηγικών μιας χώρας, ενσωματώνεται στη σφαιρικότερη αντίληψη περί ανάπτυξης. Κατ' αυτό τον τρόπο διαμορφώνεται μια σειρά απόψεων περί τουριστικής ανάπτυξης στενά σχετιζομένων με το βαθμό οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Τα θεσμοθετημένα όργανα, τα οποία υλοποιούν τις δράσεις των κρατικών φορέων αποτελούν ταυτόχρονα τον κεντρικό άξονα και την απόρροια της αναπτυξιακής διαδικασίας. Αυτά θεσμοθετούνται, οργανώνονται και προσαρμόζονται στις επιτελούμενες μεταβολές του τουριστικού τομέα κατά διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με το βαθμό οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας. (C. Owen, 1992, σσ. 358-362).

Η συστηματική και εσκεμμένη ρυθμιστική επέμβαση του κράτους στην τουριστική οικονομία, δηλαδή η άσκηση τουριστικής πολιτικής εκ μέρους της πολιτικής εξουσίας, αποτελείται από τους στόχους και από τα μέτρα εφαρμογής τους. Τόσο οι στόχοι όσο και τα μέτρα της τουριστικής πολιτικής εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής του κράτους και κατ' επέκταση της γενικής οικονομικής πολιτικής που ασκεί αυτό.

Ο κρατικός παρεμβατισμός στην τουριστική οικονομία μπορεί να διατυπώνεται είτε σαν ένα γενικό σχέδιο προγράμματος ή διάγραμμα που έχει προσωρινό χαρακτήρα.

Η τουριστική πολιτική, αν και εξετάζει χωριστά τη συστηματική και εσκεμμένη ρυθμιστική επέμβαση του κράτους στην τουριστική οικονομία, δεν παύει να εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής που ασκεί αυτό για την επίτευξη των κοινωνικά και πολιτικά επιθυμητών οικονομικών στόχων του.

Έτσι, λοιπόν, το πρόγραμμα τουριστικής πολιτικής κατά κανόνα περιέχεται:

- (1) Σε βραχυχρόνιο ορίζοντα (συνήθως 1 έτος): στον κρατικό προϋπολογισμό ή τα ετήσια κλαδικά προγράμματα του κράτους.
- (2) Σε μεσοχρόνιο ορίζοντα (συνήθως 5 έτη): στα πενταετή προγράμματα ανάπτυξης ή μεγέθυνσης του κράτους.
- (3) Σε μακροχρόνιο ορίζοντα (συνήθως πάνω από 10 έτη): στα προγράμματα μακροχρόνιας προοπτικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης του κράτους. (N. Ηγουμενάκης, 1999, σελ. 96)

Σε μια συστηματική διαδικασία διαμόρφωσης της τουριστικής πολιτικής, ο συνδυασμός των στόχων του κράτους, από τη μια πλευρά, και από την άλλη των μέτρων που έχει στη διάθεσή του για να τους επιτύχει, διατυπώνεται σε ένα πρόγραμμα, το πρόγραμμα τουριστικής πολιτικής. Σε αυτό καθορίζονται με ακρίβεια και σαφήνεια οι βραχυχρόνιοι, μεσοχρόνιοι και μακροχρόνιοι στόχοι της τουριστικής πολιτικής και εκλέγονται συγκεκριμένα μέτρα, με τα οποία θα επιχειρηθεί η επίτευξή τους, όταν τελικά εφαρμοστεί αυτό. (Ν. Ηγουμενάκης, 1999, σελ. 98)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 2^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Είναι κοινώς αποδεκτό, ότι «η δράση ή ενέργεια που εκδηλώνεται συστηματικά και εσκεμμένα από κρατική πλευρά ονομάζεται πολιτική.» Όταν αυτή η συνειδητή, συστηματική, συνεπής και εσκεμμένη ρυθμιστική επέμβαση του κράτους, αφορά στην τουριστική οικονομία και προέρχεται από την επιθυμία να επιτύχει ορισμένους στόχους ή από την ανάγκη συμμόρφωσης προς συγκεκριμένα πρότυπα οικονομικής συμπεριφοράς, και τα δύο αυτά απορρέουν από την βασική και απαραίτητη υπόθεση ότι η ελεύθερη ανάπτυξή της, θα οδηγήσει στην πραγμάτωση τελικά των σκοπών της, τότε πρόκειται για την διαμόρφωση τουριστικής πολιτικής.

Η προσέγγιση της τουριστικής πολιτικής συνίσταται σε τρία επίπεδα ανάλυσης. Επακριβής και σε βάθος γνώση των μηχανισμών του τουρισμού. Οικονομική ανάλυση των μηχανισμών του τουριστικού τομέα και κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της ανάλυσης στα κέντρα αποφάσεων. Τα παραπάνω στάδια οδηγούν σε ένα τέταρτο, εκείνο του προσδιορισμού του επιπέδου παρέμβασης των κρατικών φορέων.

Η τουριστική πολιτική ενός σύγχρονου κράτους ασκείται, όπως είναι γνωστό, από την πολιτική του εξουσία και υλοποιείται διαμέσου των αρμόδιων φορέων του κρατικού μηχανισμού. Οι φορείς που κατά κύριο λόγο συμβάλλουν στη διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής σε ένα σύγχρονο κράτος με μικτή οικονομία, είναι εννέα. Παρόλαυτά ο όρος "φορείς τουριστικής πολιτικής" είναι κάπως ρευστός, επειδή δεν αναφέρεται σε έναν αυστηρά καθορισμένο αριθμό ατόμων που απαρτίζουν τους φορείς αυτούς και που μπορούν να διακριθούν εύκολα.

Η συστηματική και εσκεμμένη ρυθμιστική επέμβαση του κράτους στην τουριστική οικονομία, δηλαδή η άσκηση τουριστικής πολιτικής εκ μέρους της πολιτικής εξουσίας, αποτελείται από τους στόχους και από τα μέτρα εφαρμογής τους. Ο κρατικός παρεμβατισμός στην τουριστική οικονομία μπορεί να διατυπώνεται είτε σαν ένα γενικό σχέδιο προγράμματος ή διάγραμμα που έχει προσωρινό χαρακτήρα.

Η τουριστική πολιτική, αν και εξετάζει χωριστά τη συστηματική και εσκεμμένη ρυθμιστική επέμβαση του κράτους στην τουριστική οικονομία, δεν παύει να εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής που ασκεί αυτό για την επίτευξη των κοινωνικά και πολιτικά επιθυμητών οικονομικών στόχων του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Βιβλία – Άρθρα)

Βαρβαρέσος Σ. (1999), «Τουριστική Ανάπτυξη και Διοικητική Αποκέντρωση», Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.

Βαρβαρέσος Σ. (2000)(α), «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, Οικονομικές Προσεγγίσεις», Β' έκδοση, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.

Βαρβαρέσος Σ. (2000) (β), «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, Έννοιες, Μεγέθη, Δομές», Β' έκδοση, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.

Βαρβαρέσος Στ., Σωτηριάδης Μ. (2002), "Θεσμοθετημένα όργανα τουριστικής διοίκησης και πολιτικής: συγκριτική μελέτη Γαλλίας – Ελλάδας", JOURNAL «ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ», Τόμος XIV(1), σσ.249-275

Ηγουμενάκης, Ν., (1990), «Τουριστική Πολιτική», Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα.

Μπριασούλη Ε., (2000), «Σχεδιασμός Τουριστικής Ανάπτυξης: χαρακτηριστικές προσεγγίσεις» στο Τσάρτας Π.(επιμ.), *Τουριστική Ανάπτυξη: Πολυεπιστημονικές Προσεγγίσεις*, Εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα, σσ. 123-146.

Κομίλης, Π., Βαγιωνής Ν. (1999), *Τουριστικός Σχεδιασμός: Μέθοδοι και πρακτικές αξιολόγησης*, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα, σσ. 147-168.

Τσάρτας Π. (2000), «Κριτική αποτίμηση των παραμέτρων συγκρότησης των χαρακτηριστικών της μεταπολεμικής τουριστικής ανάπτυξης» στο Τσάρτας Π. (επιμ.), *Τουριστική Ανάπτυξη: Πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα, σσ. 189-209.

Ξενόγλωσση (Βιβλία - Άρθρα - Πρακτικά Συνεδρίων)

Inskeep Ed., "Tourism Planning An integrated and Sustainable development approach", John Wiley & Sons, Inc NY, 1991

Cazes G (1989), *Le tourisme international. Mirage ou stratégie d'avenir?*, Hatier, Paris.

Owen C. (1992), "Building a relationship between government and tourism", *Tourism Management*, Τόμ. 13, No 4, σσ. 358-362.

World Tourism Organization (1979), *Role and structure of National Tourism Administrations*, WTO, Madrid.

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://en.wikipedia.org> (προσπελάστηκε 10/4/2007)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

3.1.1. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ

Ο τουρισμός συνιστά σημαντική οικονομική δραστηριότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Αποτελείται δε από μεγάλη ποικιλία προϊόντων και προορισμών, καθώς και από πληθώρα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, με ιδιαίτερα αποκεντρωμένες δεξιότητες, συνήθως σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο τουρισμός διαθέτει αξιόλογες δυνατότητες ώστε να συμβάλει σε αρκετούς πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ, όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, η οικονομική άνοδος και η απασχόληση, καθώς και η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι πολλές κοινοτικές πολιτικές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις διάφορες τουριστικές δραστηριότητες, δικαιολογούν την εκ νέου απόδοση πολιτικής σημασίας στον τομέα από τα κυριότερα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο του τουρισμού στην Ευρωπαϊκή οικονομία, είχε αρχίσει να αναμιγνύεται όλο και περισσότερο στον τουρισμό από τις αρχές του 1980, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Το 1981, με πρόταση του Έλληνα επιτρόπου, δημιουργείται για πρώτη φορά στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) χαρτοφυλάκιο τουρισμού, πλην όμως το ενδιαφέρον της Κοινότητας για τον κλάδο αυτόν της οικονομικής δραστηριότητας περιορίστηκε στη λήψη σειράς μέτρων και αποφάσεων, που και αυτές, όμως, είχαν έμμεσο και αποσπασματικό χαρακτήρα. Με ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο της 5.7.1982 ("πρώτες κατευθύνσεις για μια κοινοτική πολιτική στον κλάδο του τουρισμού" COM/82/385 FINAL), η Κοινότητα προχωρεί στη χάραξη κοινής τουριστικής πολιτικής, προτείνοντας τους βασικούς στόχους και τα μέτρα πολιτικής, καθώς επίσης τους τομείς κοινοτικής δράσης, που είναι οι εξής κατά προτεραιότητα:

- (i) επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου,
- (ii) προστασία και διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, ιδιαίτερα για τις μειονεκτικές περιοχές,

- (iii) προώθηση του κοινωνικού, αγροτικού και πολιτιστικού τουρισμού και
- (iv) κλιμάκωση των διακοπών.

Με την πιο πάνω ανακοίνωση της Επιτροπής συμφώνησαν οι υπουργοί τουρισμού των Δέκα, στη διάρκεια της άτυπης συνόδου της 20.11.1983 που έγινε στην Αθήνα και κάλεσαν την Επιτροπή να αναλάβει σχετικές πρωτοβουλίες. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, γνωμοδοτώντας στις 27.10.1983 υπέρ της ανακοίνωσης, τάχθηκε ανεπιφύλακτα υπέρ της ενίσχυσης του κλάδου του τουρισμού με τη δημιουργία ειδικής γραμμής στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Επίσης η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο ψήφισμα σχετικό με την ανακοίνωσή της. Το Συμβούλιο, στις 10.4.1984, εγκρίνοντας το ψήφισμα καλεί την Επιτροπή να του υποβάλει συγκεκριμένες πια προτάσεις σύμφωνα με τις κοινοτικές διαδικασίες. Σε εκτέλεση της πιο πάνω εντολής του Συμβουλίου η Επιτροπή υποβάλλει για συζήτηση στα κράτη-μέλη, στις 14.12.1984, σειρά από προτάσεις για ενέργειες στον κλάδο του τουρισμού, που στρέφονται γύρω από τρεις άξονες:

- (1) τη δημιουργία πλαισίου κοινοτικής τουριστικής πολιτικής,
- (2) την ανάπτυξη του ενδοκοινοτικού τουρισμού και
- (3) την προστασία του τουρίστα

Αναφορικά με τον τελευταίο άξονα, θα πρέπει να ειπωθεί ότι η Επιτροπή υπέβαλε στα κράτη-μέλη σχέδιο οδηγίας για τα πακέτα ταξιδιών. Εξάλλου στο πλαίσιο της προσπάθειας για τη δημιουργία κοινής τουριστικής πολιτικής και με σκοπό την ενίσχυση των θέσεων των κρατών-μελών της Κοινότητας, κατά τις διαπραγματεύσεις με την GATT για την απελευθέρωση του "εμπορίου υπηρεσιών", μεταξύ των οποίων και ο διεθνής τουρισμός, άρχισαν εργασίες ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Κοινότητας που αποσκοπούν στη δημιουργία κοινής γραμμής μεταξύ τους, ως προς την αντιμετώπιση του θέματος αυτού. ΕΟΤ, «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ '85: Ανάπτυξη, Συμμετοχή, Ποιότητα Ζωής», Εκδόσεις ΕΟΤ, Αθήνα, 1985, σελ.155-156, 162

Ένα σημαντικό βήμα έγινε με την ίδρυση της Τουριστικής Συμβουλευτικής Επιτροπής (Tourism Advisory Committee) το 1986, ρόλος της οποίας είναι να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και συμβουλών και τη συνεργασία στον τουρισμό. Σήμερα η Επιτροπή αυτή αποτελείται από αντιπροσώπους από 18 χώρες της ΕΟΧ που παρέχουν πληροφορίες πάνω στα μέτρα που πήραν σε εθνικό επίπεδο στον τομέα του τουρισμού. Αυτή η Επιτροπή συγκαλείται πολλές φορές το χρόνο.

Η απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών να ανακηρύξουν το έτος 1990 "Το Ευρωπαϊκό Έτος του Τουρισμού" είχε ως στόχο να δώσει έμφαση στο ρόλο του τουρισμού και να αναπτύξει μια σταθερή και μεθοδική πολιτική.

Στις 7 Φεβρουαρίου 1992 υπογράφηκε στο Μάαστριχ η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση που αναγνωρίζει για πρώτη φορά την ανάγκη λήψης μέτρων για τον τουρισμό, σύμφωνα με τους όρους και το χρονοδιάγραμμα που προβλέπει η Συνθήκη (άρθρο 32). Έτσι, λοιπόν, σε εφαρμογή της απόφασης 92/421/ΕΟΚ της 13-7-92 που ελήφθηκε βάσει του άρθρου 235 της Συνθήκης τέθηκε σε εφαρμογή από 1-1-93 ένα τριετές σχέδιο κοινοτικών δράσεων για τον τουρισμό. Οι προτεραιότητες που αναφέρονται στο παράρτημα του σχεδίου δράσης επέτρεψαν την υλοποίηση μιας σειράς πρότυπων σχεδίων κυρίως σε ό,τι αφορά στον πολιτιστικό και κοινωνικό τουρισμό, καθώς επίσης στην επαγγελματική κατάρτιση και το περιβάλλον. Τα σχέδια αυτά αποτέλεσαν επίσης ευκαιρίες εταιρικής σχέσης μεταξύ των παραγόντων του τουρισμού διάφορων χωρών και περιοχών της Ευρώπης (Τουριστική Αγορά, "Η Πράσινη Βίβλος", Τεύχος 71, Μάιος 1995, σελ. 54, 58).

Μετά το Πράσινο Βιβλίο του 1995 στο Ρόλο της Ένωσης στον τομέα του Τουρισμού, με σκοπό την ενθάρρυνση της συζήτησης πάνω στο ρόλο της Ένωσης στον τουρισμό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε (30 Απριλίου 1996) μια πρόταση για μια Απόφαση του Συμβουλίου πάνω σε ένα Πρώτο Πολυετές Πρόγραμμα προς ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Τουρισμού ("Φιλοξενία" 1997-2000). Μια τροποποιημένη έκδοση παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Δεκέμβριο του 1996 λαμβάνοντας υπόψιν τις αλλαγές που προτάθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Συμβούλιο των Υπουργών δεν έχει καταφέρει ακόμα να συμφωνήσει ομόφωνα στο προτεινόμενο πρόγραμμα. Παρόλο που η πρόταση της Επιτροπής υποστηρίχθηκε από τα άλλα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης –το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επίσημα απέσυρε την πρότασή της τον Απρίλιο του 2000. Αντ' αυτού οι δραστηριότητες της Ένωσης που αφορούν στον τουρισμό εντάχθηκαν στη διαδικασία "Τουρισμού και Απασχόλησης".

Η δημιουργία και ενίσχυση της απασχόλησης στον τουρισμό αποτελεί προτεραιότητα στο έργο της Τουριστικής Μονάδας. Πολλά από τα βασικά επίκαιρα θέματα εντοπίστηκαν από την Επιτροπή Συνεδρίου για τον Τουρισμό και την Απασχόληση, που έλαβε χώρα στο Λουξεμβούργο στις 4-5 Νοεμβρίου 1997. Με στόχο να δώσει ένα

πρακτικό προσανατολισμό στα αποτελέσματα του Συνεδρίου, η Αρμόδια Ομάδα σε θέματα Τουρισμού και Απασχόλησης εξέτασε τα σχετικά θέματα.

Αποστολή της Ομάδας ήταν να εξετάσει τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες ο τουρισμός θα μπορούσε να συμβάλει ακόμα περισσότερο στην ανάπτυξη και σταθερότητα της απασχόλησης στον Ευρωπαϊκό τουρισμό, και να κάνει προτάσεις. Η δημιουργία της Ομάδας επιβεβαίωσε την αποφασιστικότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ενθαρρύνει τη συμβολή των σχετιζόμενων με τον τουρισμό δραστηριοτήτων στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Συγκροτήθηκε από καταξιωμένους επαγγελματίες στο χώρο του τουρισμού από όλα τα κράτη-μέλη, με πρόεδρο τον Dr. Ralf Cousten.

Το επόμενο ουσιαστικό βήμα έγινε μόλις το 2001, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τις ιδέες της στις 13 Νοεμβρίου του ίδιου έτους, για την καλύτερη αξιοποίηση της ανταγωνιστικής δυναμικής του Ευρωπαϊκού τουρισμού. Η Επιτροπή δίνει έμφαση στην ανάγκη για ενίσχυση της συνεργασίας και της συνοχής των τουριστικών πολιτικών των συμμετεχόντων στον τουρισμό, δηλ. της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των Κρατών-Μελών, των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των επιχειρήσεων και των τουριστικών οργανισμών.

Έτσι, στις 21 Νοεμβρίου 2001 παρουσιάζονται επίσημα τα δέκα σημεία-μέτρα πολιτικής για τη στήριξη της ευρωπαϊκής τουριστικής οικονομίας και του παραγόμενου προϊόντος από την Κομισιόν.

Η Επικοινωνία είναι το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας "Τουρισμός και Απασχόληση" που προωθήθηκε πριν τέσσερα χρόνια. Είναι το αποτέλεσμα εντατικής δουλειάς από τον Ιανουάριο του 2000 με τα Κράτη-Μέλη σε πέντε θέματα-κλειδιά: *πληροφόρηση, εκπαίδευση, ποιότητα, σταθερή ανάπτυξη και νέα τεχνολογία.*

Στις 21 Μαΐου 2002, το Συμβούλιο των Υπουργών ομόφωνα υιοθέτησε μια πρόταση, βασισμένη στην Επικοινωνία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία κάνει ένα βήμα μπροστά όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα του Ευρωπαϊκού Τουρισμού. Για πρώτη φορά, το Συμβούλιο υιοθέτησε μια πρόταση ειδικά για θέματα τουρισμού, στην οποία πιέζει για στενότερο έλεγχο των αποτελεσμάτων και της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας στον τομέα του τουρισμού, προτείνει βαθύτερη εξέταση του ζητήματος της προώθησης της Ευρώπης ως προορισμού, και καλεί τις τουριστικές επιχειρήσεις να υποστηρίξουν την ΕΕ και τα Κράτη-Μέλη.

Έναν χρόνο μετά, τον Μάιο του 2003, στο Άτυπο Συμβούλιο των Υπουργών και ανώτερων αξιωματούχων για τον Ευρωπαϊκό Τουρισμό, που έλαβε χώρα στην Αγ. Πελαγία της Κρήτης, διαπιστώθηκε για ακόμη μία φορά η κοινή βούληση των 25, τότε, Κρατών-Μελών της διευρυμένης Ευρώπης, για να χαραχθεί κοινή πολιτική στον τομέα του ευρωπαϊκού τουρισμού, με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του.

Ο χρόνος έδειξε, περίτρανα, ότι ο θετικός αντίκτυπος ορισμένων κοινοτικών πολιτικών ή πρωτοβουλιών μπορεί να είναι τεράστιος. Η πολύπλευρη και σημαντικότερη σημασία του τουρισμού έχει γίνει πλέον κατανοητή στους εκπροσώπους των 27 κρατών-μελών της Κοινότητας, οι οποίοι επιδιώκουν έναν νέο στόχο για τον Ευρωπαϊκό Τουρισμό: την αειφορία.

Αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί ενθαρρύνοντας τη διατήρηση αυτού που αποτελεί τους παράγοντες απήχησης (είτε διαφυλάττοντας την παράδοση ή το περιβάλλον είτε ενθαρρύνοντας τη γνώση των παραδόσεων), και ευνοώντας περαιτέρω την ανάπτυξη άλλων παραγόντων στο πνεύμα καλύτερης ανταγωνιστικότητας: κυρίως, και πρωτίστως, την ποιότητα.

Τα δεδομένα για τον τουρισμό, δείχνουν μία αύξηση της ζήτησης, μακροπρόθεσμα, στα οποία πρέπει να προσθέσουμε τις διαρθρωτικές αλλαγές της προσφοράς οι οποίες απορρέουν από την εξέλιξη της δημογραφικής διάρθρωσης, του επαναπροσδιορισμού των διακοπών οι τουρίστες επιλέγουν πιο σύντομες περιόδους καταμεμημένες κατά τη διάρκεια του χρόνου, λόγω των νέων μοντέλων εργασίας.

Αποκορύφωμα των μακροχρόνιων –και διόλου εύκολων- αυτών προσπαθειών της ΕΕ, και των φορέων της, για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού σε κοινοτικό επίπεδο, και βασικότερο επίτευγμα, αποτελεί η συμπερίληψη συγκεκριμένου τμήματος για τον τουρισμό (τμήμα 4, άρθρο III-281) στο σχέδιο της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης. Εκτιμάται ότι αυτή η νομική βάση θα επιτρέψει μια πιο συνεκτική δράση στήριξης στον τομέα του τουρισμού το βάρος της οποίας θα ενισχυθεί από την πλήρη και ολοκληρωτική συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην έγκριση των νομοθετικών μέτρων.

3.1.2. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) δημιουργήθηκε με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Μαάστριχτ, 1992). Η ιδέα της δημιουργίας της είναι παλαιά. Η ευρωπαϊκή σύνοδος κορυφής του 1972 είχε αναφερθεί για πρώτη φορά στη δημιουργία της. Η Ένωση αποτελεί συγχρόνως πολιτικό πρόγραμμα και νομική οργάνωση. Αποτελεί πολιτικό σχέδιο στο βαθμό που η Ένωση έχει ως αποστολή «να οργανώσει συνεκτικά και αλληλέγγυα τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και των λαών τους» (άρθρο 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση).

Για την επίτευξη των παραπάνω, της έχουν ανατεθεί διάφοροι στόχοι:

- προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου, της βιώσιμης ανάπτυξης, ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, καθώς και της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Οι εν λόγω στόχοι ανταποκρίνονται στις επιδιώξεις των τομεακών πολιτικών της Ένωσης.
- επιβεβαίωση της ταυτότητάς της στη διεθνή σκηνή. Το εν λόγω σχέδιο συνδέεται με την εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ.
- ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων με τη θέσπιση ιθαγένειας της Ένωσης. Η ιθαγένεια, που θεσπίζεται από τη συνθήκη του Μαάστριχτ, αποτελεί προνομιακό σύνδεσμο μεταξύ της ΕΕ και των υπηκόων των κρατών μελών.
- δημιουργία χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ο εν λόγω χώρος στοχεύει, σύμφωνα με το όνομά του, να προαγάγει περισσότερο την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη υπέρ του πολίτη.
- ανάπτυξη του κοινοτικού κεκτημένου. Το κοινοτικό κεκτημένο αντιστοιχεί στο σύνολο των κανόνων που έχουν θεσπιστεί από την Ένωση και εντάσσονται στο πλαίσιο της.

Η Ένωση βασίζεται σε αξίες: στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, στη δημοκρατία, στην ισότητα, στο κράτος δικαίου και στα δικαιώματα του ανθρώπου. Διαθέτει σύμβολα: σημαία (δώδεκα αστέρια σε μπλε φόντο), ύμνο («Ωδή στη χαρά» του Ludwig van Beethoven), σύνθημα («Ενωμένη στην πολυμορφία»), νόμισμα (το ευρώ), ημέρα εορτασμού (9η Μαΐου).

Η Ένωση αποτελεί νομική οργάνωση. Αποτελείται από τους ακόλουθους πυλώνες:

- τον πρώτο πυλώνα που αντιστοιχεί στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

- τον δεύτερο πυλώνα που αντιστοιχεί στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και στην ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνα (ΕΠΑΑ).
- τον τρίτο πυλώνα που αντιστοιχεί στην αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

Διαθέτει ενιαίο θεσμικό πλαίσιο (που αποτελείται συγκεκριμένα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ένωσης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή) για τους τρεις πυλώνες. Το εν λόγω πλαίσιο εξασφαλίζει τη συνεκτικότητα και την ομοιογένεια της δράσης της Ένωσης στους διάφορους πυλώνες.

Οι συνθήκες δεν χορηγούν επίσημα στην Ένωση νομική προσωπικότητα. Ωστόσο, υπάρχει μια συναίνεση ανάμεσα στους πολιτικούς παράγοντες για την αναγνώρισή της. Αυτή η επιλογή επιβεβαιώνεται συν τοις άλλοις από το σχέδιο Συντάγματος με ρητή δήλωση. (<http://europa.eu/scadplus/glossary/>, 5/4/2007)

3.2. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ: ΟΡΟΣΗΜΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα υπεγράφη από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών, στις 29 Οκτωβρίου 2004, στη Ρώμη. Αποτελεί ταυτόχρονα συνθήκη που διέπεται από τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και Σύνταγμα καθώς περιέχει στοιχεία συνταγματικής φύσης.

«Το Σύνταγμα αποσαφηνίζει, κατατάσσει σε κατηγορίες και απαριθμεί τις αρμοδιότητες της ΕΕ. Αναφέρει επίσης σε ποιους τομείς η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να δράσει μόνη της (αποκλειστικές δραστηριότητες), σε ποιους τομείς μπορεί να δράσει η ίδια αλλά και τα κράτη μέλη (συντρέχουσες δραστηριότητες) και σε ποιους τομείς δεν μπορεί να δράσει παρά μόνο επικουρικά χωρίς δυνατότητες εναρμόνισης (ενέργειες υποστήριξης, συντονισμού ή συμπληρωματικής δράσης)» (publications.eu.int , «Ένα Σύνταγμα για την Ευρώπη», 2004)

Ο τουρισμός έχει συμπεριληφθεί στο πλαίσιο των ενεργειών της συμπληρωματικής δράσης στη συνθήκη του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Εντούτοις το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντικότερη επίτευξη για τον κλάδο και τους άμεσα ή έμμεσα συσχετιζόμενους. Σηματοδοτεί την αφετηρία για την προσπάθεια χάραξης κοινής τουριστικής πολιτικής των 25 – τότε - κρατών μελών η οποία πλέον θα είναι και επίσημα καταχωρημένη από τις συντονισμένες ενέργειες υποστήριξης, όπως το ορίζει το Σύνταγμα.

«ΤΜΗΜΑ 4: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Άρθρο III-281

1. Η Ένωση συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα του τουρισμού, ιδίως με την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Ένωσης στον τομέα αυτό.

Προς τούτο, η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο: α) να ενθαρρύνει τη δημιουργία περιβάλλοντος ευνοϊκού για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στον εν λόγω τομέα, β) να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, ιδίως με την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

2. Ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει ειδικά μέτρα για τη συμπλήρωση των δράσεων τις οποίες διεξάγουν τα κράτη μέλη προκειμένου να πραγματοποιήσουν τους στόχους του παρόντος άρθρου, αποκλειόμενης της οιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.»

(Εθνικό Τυπογραφείο, «Συνθήκη για τη Θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης», Αθήνα, Απρίλιος 2005)

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να τονιστούν οι αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας οι οποίες θέτουν τα πλαίσια μέσα στα οποία μπορεί να σχεδιαστεί και να εφαρμοστεί η ευρωπαϊκή τουριστική πολιτική.

Η δράση για τον τουρισμό, θα βαραίνει πρωτίστως τα κράτη-μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και η Ένωση θα "συντονίζει, υποστηρίζει και θα συμπληρώνει" τις προβλεπόμενες ενέργειες.

Όπως αναφέρθηκε, ο τομέας του τουρισμού έχει συμπεριληφθεί στο πλαίσιο των ενεργειών της συμπληρωματικής δράσης. Στην συνέχεια παρατίθεται το σχετικό άρθρο:

Άρθρο 1-17 : Οι τομείς υποστηρικτικής, συντονιστικής ή συμπληρωματικής δράσης

Η Ένωση έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράσεις υποστήριξης, συντονισμού ή συμπλήρωσης. Οι εν λόγω τομείς δράσης είναι, στην ευρωπαϊκή τους διάσταση:

- α) η προστασία και η βελτίωση της ανθρώπινης υγείας.
- β) η βιομηχανία,
- γ) ο πολιτισμός,
- δ) ο τουρισμός,
- ε) η παιδεία, η νεολαία, ο αθλητισμός και η επαγγελματική κατάρτιση,
- στ) η πολιτική προστασία,
- η) η διοικητική συνεργασία

(Εθνικό Τυπογραφείο, «Συνθήκη για τη Θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης», Αθήνα, Απρίλιος 2005)

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού, Costa Paolo, εκφράζει ικανοποίηση για την συμπερίληψη συγκεκριμένου τμήματος για τον τουρισμό στο σχέδιο της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης καθώς εκτιμά ότι αυτή η νομική βάση θα επιτρέψει μια πιο συνεκτική δράση στήριξης στον τομέα του τουρισμού το βάρος της οποίας θα ενισχυθεί από την πλήρη και ολοκληρωτική συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην έγκριση των νομοθετικών μέτρων. Επιπλέον έχει ήδη ζητηθεί από την Επιτροπή να αποτιμήσει, από κοινού με τους κυριότερους θεσμικούς εταίρους και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις του κλάδου, τα διάφορα πεδία δράσης για να ενθαρρύνουν τη δημιουργία ενός πιο ευνοϊκού περιβάλλοντος στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τον συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών. Σε σχετική έκθεση της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού η Επιτροπή καλείται να προτείνει, ήδη από το 2007, ένα πολυετές σχέδιο δράσης («δέσμη Τουρισμός») επιτρέποντας την ενίσχυση της συνεκτικότητας της δράσης της Ένωσης στον τομέα του τουρισμού μέσω της συμμετοχής των κρατών μελών και των περιφερειακών και τοπικών τους αρχών, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής διακυβέρνησης.

Σε σχετική Έκθεση και η Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας καλεί την Επιτροπή, στο πλαίσιο της προώθησης της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας, να συμπεριλάβει στους άξονες και στις προτεραιότητες συνεργασίας με τις χώρες εταίρους και τον τομέα του τουρισμού, και μάλιστα στο πλαίσιο της ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης. Ένα ακόμη πολύ σημαντικό σημείο της ίδιας Έκθεσης, το οποίο βασίζεται στη συμπερίληψη στο κείμενο της Συνθήκης περί θεσπίσεως του Συντάγματος της Ευρώπης, μιας νομικής βάσης για τον τουρισμό, αποτελεί η πρόταση προς την Επιτροπή να λάβει υπόψη της την καινοτομία αυτή στα πλαίσια του προγραμματισμού των μελλοντικών δημοσιονομικών προοπτικών και να μεριμνήσει για την εκ των προτέρων δημιουργία επαρκώς προοικονομημένης θέσης του προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη τη

σημασία που έχει για την ευρωπαϊκή οικονομία ο τουριστικός τομέας. (Γνωμοδότηση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας, Πράξη: 2004/2229(INI), 21.4.2005)

3.3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

3.3.1. ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Παρ' όλο που η Γηραιά Ήπειρος συγκεντρώνει περίπου το 60% των διεθνών τουριστικών αφίξεων και το 50% των τουριστικών εισπράξεων παγκοσμίως, το μερίδιό της στην παγκόσμια τουριστική αγορά τείνει να μειωθεί λόγω της εμφάνισης νεοεισερχόμενων αγορών.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού που παρουσιάστηκαν σε συνάντηση που έγινε στο Βερολίνο στις 13 Μαρτίου του 2000, ο Ευρωπαϊκός τουρισμός αναμένεται να διπλασιαστεί μέχρι το 2020 με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης να αντικαθιστούν αυτές της Δυτικής στις προτιμήσεις των τουριστών (WTO, "Tourism 2020 Vision", 2000)

Επίσης σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αυτές που παρουσιάστηκαν στο Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία" αναφορικά με την έρευνα του WTO: "Tourism 2020 vision", οι διεθνείς αφίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο αναμένεται να αυξηθούν από 393,4 εκατομμύρια που ήταν το έτος 2000 σε 717 εκατομμύρια μέχρι το 2020 με μέση ετήσια αύξηση της τάξεως του 3% (Πίνακες 3.1 και 3.2) (Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ. 34-50). Η Ευρώπη προβλέπεται να παραμείνει ο νούμερο ένα τουριστικός προορισμός στις προτιμήσεις των τουριστών.

Πίνακας 3.1: Προβλέψεις του W.T.O. για τον εισερχόμενο τουρισμό και τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις στην Ευρώπη κατά περιοχή υποδοχής (σε εκατομμύρια), «Tourism 2020 Vision»
 Πηγή: Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ.37

	1985	1990	1995	2000	2010	2020
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΗΣ	212.0	282.7	338.4	393.4	527.3	717.0
ΒΟΡΕΙΑ	24.2	29.1	37.6	44.8	65.1	96.6
ΔΥΤΙΚΗ	85.2	113.8	116.7	126.1	152.1	185.2
ΚΕΝΤΡΙΚΗ / ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ	26.8	43.8	78.9	90.2	141.8	223.3
ΝΟΤΙΑ	71.5	88.6	93.7	117.5	145.2	177.0
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	4.3	7.4	11.4	14.9	23.2	34.8
intraregional	178.1	247.2	298.1	349.2	459.2	608.7
Long-Haul	34.0	35.5	40.3	44.2	68.1	108.3

Πίνακας 3.2: Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων στην Ευρώπη κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O. , «Tourism 2020 Vision»

Πηγή: Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ.37

	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΒΛΕΨΗ			ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
	1985 - 1990	1990 - 1995	1995 - 2020	1995 - 2000	2000 - 2010	2010 - 2020
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΗΣ	5.9	3.7	3.0	3.1	3.0	3.1
ΒΟΡΕΙΑ	3.7	5.3	3.8	3.5	3.8	4.0
ΔΥΤΙΚΗ	6.0	0.5	1.9	1.6	1.9	2.0
ΚΕΝΤΡΙΚΗ / ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ	10.4	12.5	4.2	2.7	4.6	4.6
ΝΟΤΙΑ	4.4	1.1	2.6	4.6	2.1	2.0
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	11.7	9.0	4.9	5.5	4.5	4.2
Intraregional	6.8	3.8	2.9	3.2	2.8	2.9
Long-Haul	0.9	2.6	4.0	1.9	4.4	4.7

Ενώ όμως η Ευρώπη θα εξακολουθήσει να έχει σε απόλυτους αριθμούς τις περισσότερες αφίξεις (Πίνακας 3.3), ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των αφίξεων είναι με διαφορά ο μικρότερος όλων των υπολοίπων περιοχών του κόσμου (Πίνακας 3.4) και το μερίδιο αγοράς της βαίνει συνεχώς μειούμενο (Πίνακας 3.5).

Πίνακας 3.3: Προβλέψεις του W.T.O. για τον εισερχόμενο τουρισμό και τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις κατά περιοχή υποδοχής (σε εκατομμύρια), «Tourism 2020 Vision»
Πηγή: Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ. 35

	1985	1990	1995	2000	2010	2020
ΣΥΝΟΛΟ	327.1	457.2	565.4	667.7	1,006.4	1,561.1
ΑΦΡΙΚΗ	9.7	15.0	20.2	27.4	47.0	77.3
ΑΜΕΡΙΚΗ	64.3	92.8	108.9	130.2	190.4	282.3
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ	31.1	54.6	81.4	92.9	195.2	397.2
ΕΥΡΩΠΗ	212.0	282.7	338.4	393.4	527.3	717.0
ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	7.5	9.0	12.4	18.3	35.9	68.5
ΝΟΤΙΑ ΑΣΙΑ	2.5	3.2	4.2	5.5	10.6	18.8
Intraregional	266.3	377.5	464.1	544.1	790.9	1.183.3
Long-Haul	60.8	79.8	101.3	123.7	215.5	377.9

Πίνακας 3.4: Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O. , «Tourism 2020 Vision»
Πηγή: Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ 38

	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΒΛΕΨΗ			ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
	1985-1990	1990-1995	1995-2020	1995-2000	2000-2010	2010-2020
ΣΥΝΟΛΟ	6.9	4.3	4.1	3.4	4.2	4.5
ΑΦΡΙΚΗ	9.0	6.1	5.5	6.3	5.6	5.1
ΑΜΕΡΙΚΗ	7.6	3.3	3.9	3.6	3.9	4.0
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ	11.9	8.3	6.5	2.7	7.7	7.4
ΕΥΡΩΠΗ	5.9	3.7	3.0	3.1	3.0	3.1
ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	3.7	6.6	7.1	8.1	7.0	6.7
ΝΟΤΙΑ ΑΣΙΑ	4.8	5.9	6.2	5.7	6.7	5.8

Πίνακας 3.5: *Μερίδιο αγοράς (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O. , «Tourism 2020 Vision»*
 Πηγή: Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ. 35

	1985	1990	1995	2000	2010	2020
ΣΥΝΟΛΟ	100	100	100	100	100	100
ΑΦΡΙΚΗ	3.0	3.3	3.6	4.1	4.7	5.0
ΑΜΕΡΙΚΗ	19.7	20.3	19.3	19.5	18.9	18.1
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ	9.5	11.9	14.4	13.9	19.4	25.4
ΕΥΡΩΠΗ	64.8	61.8	59.8	58.9	52.4	45.9
ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	2.3	2.0	2.2	2.7	3.6	4.4
ΝΟΤΙΑ ΑΣΙΑ	0.8	0.7	0.7	0.8	1.1	1.2
Intraregional	81.4	82.6	82.1	81.5	78.6	75.8
Long-Haul	18.6	17.4	17.9	18.5	21.4	24.2

Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι ένας στους τρεις επισκέπτες θα επιλέγουν ως τόπο προορισμού τους μία από τις χώρες της Κεντρικής ή Ανατολικής Ευρώπης, στις οποίες προβλέπεται να σημειωθεί αύξηση των διεθνών αφίξεων από 90,2 εκατομμύρια το 2000 σε 223,3 εκατομμύρια το 2020 (Πίνακας 3.1). Συνεπώς για την περιοχή αυτή της Ευρώπης το μερίδιο αγοράς εκτιμάται ότι θα αυξηθεί μέχρι το 2020 από 22,9% σε 31,1% (Πίνακας 3.6) με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξεως του 4,6% (Πίνακας 3.2). Η τουριστική αυτή άνθιση θα δημιουργήσει τεράστιου μεγέθους επιχειρηματικές ευκαιρίες, καθώς και ευκαιρίες εργασιακής απασχόλησης. Ωστόσο, θα ασκήσει ταυτόχρονα έντονες πιέσεις σε όλους τους τομείς του τουρισμού. Για το λόγο αυτό, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για σωστή και αποτελεσματική διοίκηση καθώς και για σεβασμό προς τις αρχές της τουριστικής ανάπτυξης. Παρατηρούμε ότι στους πίνακες 3.1, 3.2 και 3.6 στην περιοχή που κατατάσσεται η Ελλάδα (Νότια Ευρώπη), τόσο οι ρυθμοί αύξησης όσο και τα μερίδια αγοράς έχουν πτωτικές τάσεις.

Πίνακας 3.6: *Μερίδιο αγοράς (%) εισερχόμενου τουρισμού και διεθνών τουριστικών αφίξεων στην Ευρώπη κατά περιοχή υποδοχής, στοιχεία W.T.O. , «Tourism 2020 Vision»*
 Πηγή: Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ 37

	1985	1990	1995	2000	2010	2020
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΗΣ	100	100	100	100	100	100
ΒΟΡΕΙΑ	11.4	10.3	11.1	11.4	12.3	13.5
ΔΥΤΙΚΗ	40.2	40.3	34.5	32.1	28.8	25.8
ΚΕΝΤΡΙΚΗ / ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ	12.6	15.5	23.3	22.9	26.9	31.1
ΝΟΤΙΑ	33.7	31.3	27.7	29.9	27.5	24.7
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	2.0	2.6	3.4	3.8	4.4	4.9
intraregional	84.0	87.4	88.1	88.8	87.1	84.9
Long-Haul	16.0	12.6	11.9	11.2	12.9	15.1

Σημαντική διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι ο εξερχόμενος της Ευρώπης τουρισμός αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί μέχρι το 2020 (από 350 εκατομμύρια το 1999 σε 728 εκατομμύρια το 2020). Το 85% των Ευρωπαίων τουριστών προβλέπεται να επιλέξουν για τελικό προορισμό τους μία άλλη Ευρωπαϊκή χώρα (<http://www.world-tourism.org>).

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι παραπάνω εκτιμήσεις έγιναν με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή του ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού μέχρι και το 1999. Η διατύπωση συμπερασμάτων της συνάντησης που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο το 2000 στηριζόταν αποκλειστικά σε μελέτες που είχαν γίνει μέχρι και τη χρονική εκείνη στιγμή, πριν δηλαδή από την τρομοκρατική επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 κατά των Η.Π.Α., τον πόλεμο στο Ιράκ και το TSUNAMI. Αναμενόμενη είναι λοιπόν η ανατροπή κάποιων από τις προβλέψεις αυτές, αφού ο τουρισμός αντιμετώπισε -και αντιμετωπίζει ακόμα- πληθώρα προβλημάτων κυρίως λόγω του φόβου και της ανασφάλειας των τουριστών στον τομέα των ταξιδιών και της οικονομικής κρίσης που περνάνε πολλές χώρες.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι ο τουρισμός περιλαμβάνει διάφορους τομείς δραστηριότητας, από την μεταφορά στο ξενοδοχείο, έως την εστίαση, κλπ. Πρόκειται λοιπόν για ένα σύνθετο οικονομικό σύστημα, το οποίο καλύπτει μία πληθώρα συνεργατών, συμφερόντων και στόχων. Στον Ευρωπαϊκό χώρο ο τομέας απαριθμεί πάνω από 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις, εκ των οποίων η μεγάλη πλειονότητα είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) άμεσης στην παροχής τουριστικών υπηρεσιών.

Ο σύγχρονος χαρακτήρας του τουρισμού στην Ευρώπη είναι προσηλωμένος στις δράσεις των κρατών μελών, η οικονομική και κοινωνική του σημασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο και οι συνέπειες των διαφορετικών κοινοτικών πολιτικών στον τομέα αναδεικνύουν την αναγκαιότητα συντονισμού των δράσεων που μπορούν να έχουν επίπτωση στον τουρισμό.

3.3.2. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΕ ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Βάσει στοιχείων η Ευρώπη αποτελεί τον πρώτο παγκόσμιο τουριστικό προορισμό. Οι υπηρεσίες τουρισμού και ταξιδίων συμβάλλουν άμεσα, τουλάχιστον έως το ποσοστό του 4%, στο ΑΕΠ της ΕΕ και αντιστοιχούν σε περισσότερες από 7 εκατομμύρια άμεσες θέσεις απασχόλησης και πάνω από 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις, εκ των οποίων η μεγάλη πλειοψηφία, όπως αναφέρθηκε, είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ

Επίσης, εκτιμάται ότι η διεύρυνση της Ένωσης με τα νέα κράτη μέλη με ισχυρό τουριστικό δυναμικό θα συμβάλει περαιτέρω στην ενίσχυση της οικονομικής βαρύτητας του τομέα και της σημασίας του για την ευρωπαϊκή ανάπτυξη καθώς επίσης ότι η επέκταση του τουρισμού στα νέα κράτη μέλη θα έπρεπε να συμβάλλει στην ανάπτυξη τους με ποσοστό της τάξεως του 3% του ΑΕΠ και τη δημιουργία 3 εκατομμυρίων θέσεων εργασίας.

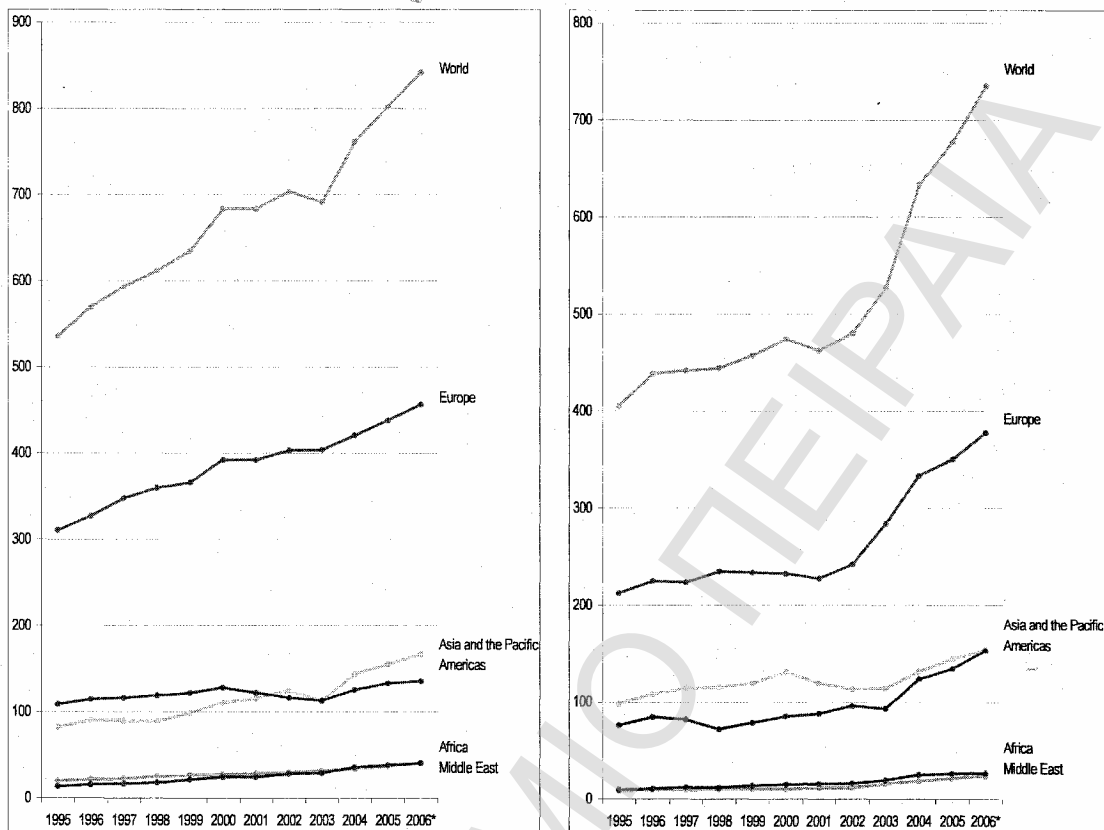
Επιπλέον, οι δημογραφικές τάσεις της ΕΕ δείχνουν τη σταδιακή γήρανση του πληθυσμού, κάτι που σημαίνει μια ευρύτερη τουριστική αγορά στο μέλλον για τους ηλικιωμένους πολίτες των οποίων το ενδιαφέρον επικεντρώνεται σε προορισμούς κατάλληλους για εποχιακές μακροχρόνιες διαμονές και σε ταξίδια εκτός των περιόδων αιχμής, ιδίως στο Νότο, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται οι κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες και η αγορά ακινήτων.

Διεθνείς τουριστικές αφίξεις

(χιλιάδες)

Διεθνείς τουριστικές εισροές

(εκατομ. δολάρια)

Διάγραμμα 3.1: Το σύνολο του κόσμου και οι επιμέρους γεωγραφικές περιοχές: Εισερχόμενος τουρισμός.

Πηγή : WTO, *World Tourism Barometer*, Vol.5, No 2, June 2007, pp. 4

Ακόμα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ενδοευρωπαϊκός τουρισμός συμβάλλει στη γνωριμία με τους πολιτισμούς και την κληρονομιά της Ευρώπης και, ως εκ τούτου, ενισχύει το αίσθημα της κοινής ταυτότητας και του κοινού πεπρωμένου μεταξύ των πολιτών της Ένωσης. Επιπλέον, ο τουρισμός συμβάλλει άμεσα στην ανάπτυξη των περιοχών και μπορεί εξίσου να επηρεάσει τη συνοχή και τις εδαφικές ισορροπίες.

Πίνακας 3.7: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις ανά χώρα προορισμού (1)
 Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO)

	Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις (χιλιάδες)						Μερίδιο αγοράς ανά περιοχή (%)			Μεταβολή (%)		Μέση ετήσια ανάπτυξη (%)	
	1990	1995	2000	2003	2004	2005*	1990	2000	2005*	04/03	05*/04	90-00	00-05*
ΕΥΡΩΠΗ	266,647	315,009	395,894	407,113	424,449	441,528	100	100	100	4.3	4.0	4.1	12
Βόρεια Ευρώπη	31,624	40,077	45,768	45,814	49,641	52,868	11.9	11.6	12.0	8.4	6.5	3.8	2.9
Δανία			3,535	3,474	3,663	4,562		0.9	1.0	5.4	24.5		5.2
Φινλανδία		1,779	2,714	2,756	2,840	3,140		0.7	0.7	3.0	10.6		3.0
Ισλανδία	142	190	634	771	836	871	0.1	0.2	0.2	8.4	4.2	16.1	6.6
Ιρλανδία	3,666	4,818	6,764	6,764	6,953	7,333	1.4	1.7	1.7	2.8	5.5	6.1	2.0
Νορβηγία	1,955	2,880	3,104	3,269	3,628	3,859	0.7	0.8	0.9	11.0	6.4	4.7	4.5
Σουηδία		2,309	2,746	2,952	3,003	3,133		0.7	0.7	1.7	4.3		2.7
Μεγάλη Βρετανία	18,013	23,537	25,209	24,715	27,754	29,970	6.8	6.4	6.8	12.3	18.0	3.4	3.5
Δυτική Ευρώπη	108,626	112,184	139,658	136,076	139,043	142,689	40.9	35.3	32.3	2.2	2.6	2.5	0.4
Αυστρία	19,011	17,173	17,982	19,078	19,373	19,952	7.2	4.5	4.5	1.5	3.0	-0.6	2.1
Βέλγιο		5,560	6,457	6,690	6,710	6,747		1.6	1.5	0.3	0.6		0.9
Γαλλία	52,497	60,033	77,190	75,048	75,121	76,001	19.8	19.5	17.2	0.1	1.2	3.9	-0.3
Γερμανία	17,045	14,838	18,992	18,399	20,137	21,500	6.4	4.8	4.9	9.4	6.8	1.1	2.5
Λιχτενστάιν	78	59	62	49	49	00	0.0	0.0	0.0	-1.0	2.6	-2.3	-4.2
Λουξεμβούργο	820	768	852	867	878	913	0.3	0.2	0.2	1.2	4.0	0.4	1.4
Μονακό	245	233	300	235	250	286	0.1	0.1	0.1	6.6	14.3	2.0	-1.0
Ολλανδία	5,795	6,574	10,003	9,181	9,646	10,012	2.2	2.5	2.3	5.1	3.8	5.6	0.0
Ελβετία	7,963	6,946	7,821	6,530		7,229	3.0	2.0				-0.2	-1.6
Κεντρική / Ανατολική Ευρώπη	31,490	60,028	69,712	78,457	86,278	87,927	11.9	17.6	19.9	10.0	1.9	8.3	4.8
Αρμενία		12	45	206	263	319		0.0	0.1	27.6	21.3		48.0
Αζερμπαϊτζάν		93	681	1,014	1,349	1,177		0.2	0.3	33.0	-12.7		11.6
Λευκορωσία		161	60	64	67	91		0.0	0.0	4.8	35.2		8.7
Βουλγαρία		3,466	2,785	4,048	4,630	4,837		0.7	1.1	14.4	4.5		11.7
Τσεχία		3,381	4,773	5,076	6,061	6,336		1.2	1.4	19.4	4.5		5.8
Εσθονία		530	1,220	1,462	1,750	1,900		0.3	0.4	19.7	8.6		9.3
Πρώην Σοβ. Ένωση	2,286						0.9						
Γεωργία		85	387	313	368	548		0.1	0.1	17.5	48.8		7.2
Ουγγαρία					12,212	10,048				2.3	-17.7		
Καζακστάν			1,471	2,410	3,073			0.4		27.5			
Κιργκιστάν		36	59	342	398	315		0.0	0.1	16.4	-20.9		39.8
Λετονία		539	509	971	1,080	1,116		0.1	0.3	11.2	3.4		17.0
Λιθουανία		650	1,083	1,491	1,800			0.3		20.7			
Πολωνία		19,215	17,400	13,720	14,290	15,200		4.4	3.4	4.2	6.4		-2.7
Μολδαβία		32	18	21	24	23		0.0	0.0	14.3	-4.2		5.0
Ρουμανία	1,432	766	867	1,105	1,359	1,10	0.5	0.2	0.3	23.0	5.2	-4.9	10.5
Ρωσική Ομοσπονδία				20,443	19,892	19,940			4.5	-2.7	0.2		
Σλοβακία	822	903	1,053	1,387	1,401	1,5	0.3	0.3	0.3	1.0	8.1	2.5	7.5
Τατζικιστάν			4					0.0					
Τουρκμενιστάν		218											
Ουκρανία		3,716	6,431	12,514	15,629			1.6		24.9			
Ουζμπεκιστάν		92	302	231	262			0.1		13.2			

Πίνακας 3.7: (Συνέχεια)

	Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις (χιλιάδες)						Μερίδιο αγοράς ανά περιοχή (%)			Μεταβολή (%)		Average annual growth (%)	
	1990	1995	2000	2003	2004	2005*	1990	2000	2005*	04/03	05*/04	90-00	00-05*
Νότιες Μεσογειακές Χώρες:	93,907	102,720	140,756	146,766	149,488	158,043	35.4	35.6	35.8	1.9	5.7	4.1	2.3
Αλβανία	30	40	32	41	42	46	0.0	0.0	0.0	2.4	9.5	0.6	7.5
Ανδόρα			2,949	3,138	2,791	2,418				-11.0	-13.4		-3.9
Βοζνία - Ερζεγοβίνη			171	165	190	213		0.0	0.0	15.0	11.8		4.5
Κροατία		1,485	5,831	7,409	7,912	8,467		1.5	1.9	6.8	7.0		7.7
Κύπρος	1,561	2,100	2,686	2,303	2,349	2,470	0.6	0.7	0.6	2.0	5.2	5.6	-1.7
Σκόπια		147	224	158	165	197		0.1	0.0	4.8	19.3		-2.5
Ελλάδα	8,873	10,130	13,096	13,969	33,33	14,276	3.3	3.3	3.2	-4.7	7.2	4.0	1.7
Ισραήλ	1,063	2,215	2,417	1,063	1,06	1,903	0.4	0.6	0.4	41.6	26.4	8.6	-4.7
Ιταλία	26,679	31,052	41,181	39,604	37,071	36,513	10.0	1.54	8.3	-6.4	-1.5	4.4	-2.4
Μάλτα	872	1,116	1,216	1,118	1,156	1,171	0.3	0.3	0.3	3.4	1.3	3.4	-0.8
Πορτογαλία	8,020	9,511	12,097	11,707	11,617		3.0	3.1		-0.8		4.2	
Σαν Μαρίνο	45	28	43	41	42		0.0	0.0		2.4		-0.5	
Σερβία & Μαυροβούνιο		228	239	481	580	725		0.1	0.2	20.6	25.0		24.8
Σλοβενία		732	1,090	1,373	1,499	1,555		0.3	0.4	9.2	3.7		7.4
Ισπανία	34,085	34,920	47,898	50,854	52,430	55,577	12.8	12.1	12.6	3.1	6.0	3.5	3.0
Τουρκία	4,799	7,083	9,586	13,341	16,826	20,273	1.8	2.4	4.6	26.1	20.5	7.2	16.2
Γκουγκοσλαβία	7,880						3.0						

(Στοιχεία από τη βάση δεδομένων του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, Νοέμβριος 2006)

Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός, ότι ο τουρισμός συμβάλλει στη δημιουργία εσωτερικής ζήτησης για ποιοτικές υπηρεσίες που μπορούν να συντελέσουν στη θεαματική βελτίωση της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ο τουρισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο και οι υπηρεσίες που παρέχουν οι ευρωπαϊκοί τουριστικοί πράκτορες θα πρέπει να αποτελούν παγκοσμίως σημεία αναφοράς σε ό,τι αφορά την ποιότητα, την ασφάλεια, την ψυχαγωγία και τα δικαιώματα των καταναλωτών, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό την ανταγωνιστικότητα του τομέα.

Σ' αυτό θα βοηθήσει ο βιώσιμος τουρισμός ο οποίος έχει ως στόχο να αμβλύνει τις επιπτώσεις του στους πόρους και να δημιουργήσει υλικές και άυλες αξίες στις φιλοξενούσες κοινότητες προωθώντας ταυτόχρονα μια διαδικασία διαρκούς βελτίωσης των εδαφικών χώρων και των υποδομών τις οποίες θα εκμεταλλεύεται ο τουρισμός.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις, αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές πάνω στις οποίες οι Κοινοτικοί Φορείς του τουρισμού προσπαθούν να χαράξουν μία κοινή -ή τουλάχιστον ομόφωνη- τουριστική πολιτική. Σύμφωνα όμως με το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα ο τουρισμός δεν αποτελεί σήμερα μία κοινοτική πολιτική και, δυνάμει της αρχής της

επικουρικότητας, υπάγεται προπάντων στη δράση των κρατών μελών.

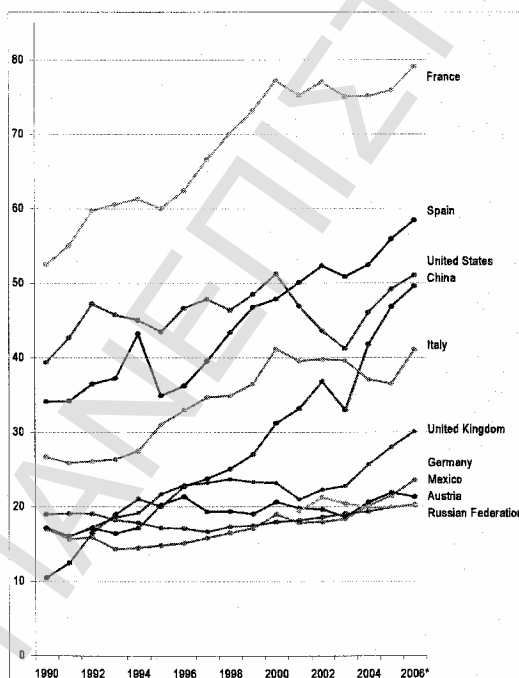
Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα, ότι ο τουρισμός επηρεάζεται από έναν μεγάλο αριθμό πολιτικών οι οποίες υπάγονται σε κοινοτικές αρμοδιότητες και ότι, λόγω αυτών των χαρακτηριστικών, πρέπει να λαμβάνεται σε συνεχώς μεγαλύτερο βαθμό υπόψη στο επίπεδο της Ένωσης αλλά ότι, παρά τις διάφορες αναληφθείσες δράσεις, ο τομέας του τουρισμού δεν χαίρει, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της δέουσας προσοχής.

Παρά τις διάφορες αντιξοότητες όμως, είναι γενικώς αποδεκτό ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει εκδηλώσει την επιθυμία να διατηρήσει την "παγκόσμια πρωτιά" της, ως τουριστικού προορισμού, καθ' ότι τα -ήδη προαναφερθέντα- πλεονεκτήματα της τουριστικής κινητικότητας στην Γηραιά Ήπειρο, δεν αφήνουν διόλου αδιάφορους τους εκπροσώπους των 27 κρατών-μελών.

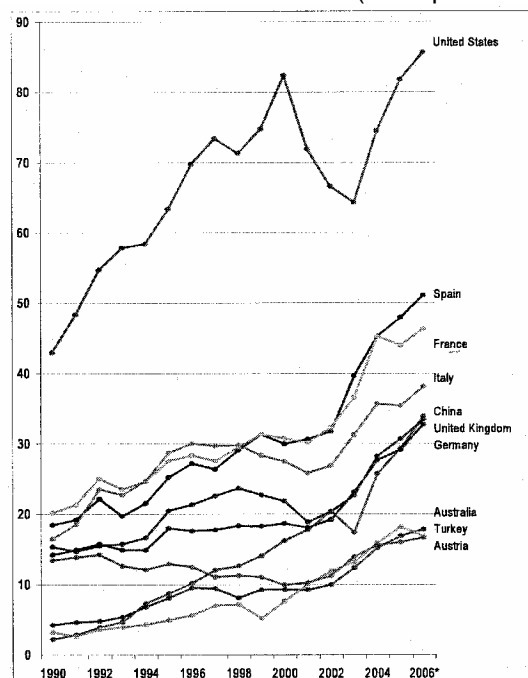
Σημαντική είναι η παρατήρηση που προκύπτει από το Διάγραμμα 3.2, ότι στους 10 πρώτους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως, οι 7 είναι Κράτη- Μέλη της ΕΕ.

Τα στοιχεία αναφέρονται τόσο στον αριθμό τουριστών, όσο και στα έσοδα σε εκατομμύρια δολάρια.

Διεθνείς τουριστικές αφίξεις (χιλιάδες)

Διεθνείς τουριστικές εισροές (εκατομ. δολάρια)

Διάγραμμα 3.2: Top 10 Παγκόσμιων Προορισμών

Πηγή : WTO, World Tourism Barometer, Vol.5, No 2, June 2007, pp. 4

Οι αναληφθείσες δράσεις στον τουριστικό τομέα, όπως παρουσιάστηκαν στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τουρισμού στις 15 και 16 Οκτωβρίου 2004 στη Βουδαπέστη, αναφέρονται κυρίως:

- στην ανταγωνιστικότητα
- την ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών
- στην ασφάλεια και σταθερότητα του τουρισμού
- στη στόχευση για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού
- στη βελτίωση των μεταφορών και
- στη γνώση και προώθηση του ευρωπαϊκού τουρισμού.

Λαμβάνοντας υπόψη τη νέα πραγματικότητα στη Συνταγματική Συνθήκη η οποία επιτρέπει τις δράσεις υποστήριξης, συντονισμού και ενίσχυσης του τομέα του τουρισμού, χωρίς να διαρρηχθεί η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να εκμεταλλευτεί την τεράστια εμπειρία της και να ξεκινήσει πρωτοβουλίες που απαντούν σε δύο θεμελιώδη κριτήρια: αποτελεσματικότητα στην επιδίωξη των στόχων και ευελιξία στην εκτέλεση τους, και ικανότητα απάντησης σε διαφορετικά οικονομικά πλαίσια, πρωτίστως σε αυτό της εποχικότητας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 3^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ο τουρισμός συνιστά σημαντική οικονομική δραστηριότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Αποτελείται δε από μεγάλη ποικιλία προϊόντων και προορισμών, καθώς και από πληθώρα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, με ιδιαίτερα αποκεντρωμένες δεξιότητες, συνήθως σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο τουρισμός διαθέτει αξιόλογες δυνατότητες ώστε να συμβάλει σε αρκετούς πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ, όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, η οικονομική άνοδος και η απασχόληση, καθώς και η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι πολλές κοινοτικές πολιτικές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις διάφορες τουριστικές δραστηριότητες, δικαιολογούν την εκ νέου απόδοση πολιτικής σημασίας στον τομέα από τα κυριότερα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Για να φτάσει όμως ο τουρισμός να αποτελεί προτεραιότητα της ΕΕ, από πλευράς πολιτικής, μεσολάβησαν μακροχρόνιες προσπάθειες. Ως πιο σημαντικοί σταθμοί της πορείας εξέλιξης του τομέα του τουρισμού στα ευρωπαϊκά κανάλια θεωρούνται: η δημιουργία των τριών αξόνων για ενέργειες στον εν λόγω κλάδο από την Επιτροπή το 1984, η ίδρυση της Τουριστικής Συμβουλευτικής Επιτροπής (Tourism Advisory Committee) το 1986, η ανακήρυξη του έτους 1990 ως "Ευρωπαϊκό Έτος του Τουρισμού", η αναγνώριση της ανάγκης λήψης μέτρων για τον τουρισμό για πρώτη φορά στις 7 Φεβρουαρίου του 1992 στο Μάαστριχ με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η έκδοση της «Πράσινης Βίβλου» για τον τουρισμό το 1995, η Απόφαση του Συμβουλίου πάνω σε ένα Πρώτο Πολυετές Πρόγραμμα προς ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Τουρισμού ("Φιλοξενία" 1997-2000), η παρουσίαση των δέκα σημείων-μέτρων πολιτικής για τη στήριξη της ευρωπαϊκής τουριστικής οικονομίας και του παραγόμενου προϊόντος από την Κομισιόν στις 21 Νοεμβρίου 2001, με αποκορύφωμα την συμπερίληψη συγκεκριμένου τμήματος για τον τουρισμό (τμήμα 4, άρθρο III-281) στο σχέδιο της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης και η εκτενής αναφορά του τουρισμού και της σημασίας του στην θέσπιση της «Ανανεωμένης Στρατηγικής της Λισσαβώνας», το 2005 καθώς και η προετοιμασία της ευρωπαϊκής ατζέντας 21 για τον τουρισμό.

Ο τουρισμός είναι διατομεακός κλάδος δεδομένου ότι περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία υπηρεσιών και επαγγελμάτων που συνδέονται με πολλές άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Έχει επίδραση σε κλάδους όπως οι μεταφορές, τα οικοδομικά και τεχνικά έργα, το λιανικό εμπόριο, καθώς και στους πολυάριθμους τομείς παραγωγής προϊόντων που έχουν σχέση με διακοπές ή παροχής υπηρεσιών σχετικά με

επαγγελματικά ταξίδια. Μολονότι μερικές μεγάλες διεθνείς εταιρίες συνεισφέρουν στον κλάδο, αυτός κυριαρχείται από ΜΜΕ. Υπό το στενότερο ορισμό της, η ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία παράγει πάνω από το 4% του ΑΕΠ της Κοινότητας και περιλαμβάνει περίπου 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις στις οποίες απασχολείται το 4% περίπου του συνολικού εργατικού δυναμικού, ποσοστό που αντιπροσωπεύει, κατά προσέγγιση, 8 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Συνεκτιμώντας τους συνδέσμους με άλλους κλάδους, εκτιμάται ότι η συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ ανέρχεται σε 11% περίπου, και ο κλάδος απασχολεί πάνω από το 12% του εργατικού δυναμικού (24 εκατομμύρια θέσεις εργασίας).

Βάσει στοιχείων η Ευρώπη αποτελεί τον πρώτο παγκόσμιο τουριστικό προορισμό. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού που παρουσιάστηκαν σε συνάντηση που έγινε στο Βερολίνο στις 13 Μαρτίου του 2000, ο Ευρωπαϊκός τουρισμός αναμένεται να διπλασιαστεί μέχρι το 2020 με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης να αντικαθιστούν αυτές της Δυτικής στις προτιμήσεις των τουριστών. Παρ' όλο που η Γηραιά Ήπειρος συγκεντρώνει περίπου το 60% των διεθνών τουριστικών αφίξεων και το 50% των τουριστικών εισπράξεων παγκοσμίως, το μερίδιό της στην παγκόσμια τουριστική αγορά τείνει να μειωθεί λόγω της εμφάνισης νεοεισερχόμενων αγορών.

Η Ευρώπη πρέπει να εκμεταλλευθεί τις τεράστιες οικονομικές δυνατότητες του τουρισμού για την ανάπτυξη της ΕΕ και της εργασιακής απασχόλησης. Ο Ευρωπαϊκός τουρισμός είναι υψηλά ευέλικτος και μπορεί να προβλέψει και να αντιδράσει σε νέες απαιτήσεις για ποιότητα και περιβαλλοντική προστασία καθώς και στις νέες απαιτήσεις και τάσεις των πιθανών επισκεπτών. Επιπλέον, η Ευρώπη διαθέτει μια μοναδική πολιτιστική κληρονομιά, που όμοιά της δεν υπάρχει πουθενά αλλού στο κόσμο. Συνεπώς ο σχεδιασμός συγκροτημένης τουριστικής πολιτικής από πλευράς της Ένωσης θεωρείται επιτακτική ανάγκη και ταυτόχρονα υποχρέωση προς τα Κράτη-Μέλη και τους Ευρωπαίους πολίτες. Η βιωσιμότητα του τουρισμού θα αποτελέσει την βάση της τουριστικής πολιτικής όπως αυτό διαφαίνεται στα επόμενα κεφάλαια της μελέτης. Γεγονός πάντως παραμένει, ότι τέτοια διακυβεύματα βιωσιμότητας προϋποθέτουν τον επαρκή συντονισμό των πολιτικών της Ένωσης μέσω ολοκληρωμένων και συνεκτικών προγραμμάτων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Άρθρο – Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

ΕΟΤ, «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ '85: Ανάπτυξη, Συμμετοχή, Ποιότητα Ζωής», Εκδόσεις ΕΟΤ, Αθήνα, 1985, σελ.155-156, 162

Τουριστική Αγορά, «Η Πράσινη Βίβλος», τεύχος 71, Μάιος 1995, σελ. 54,58

Εθνικό Τυπογραφείο, «Συνθήκη για τη Θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης», Αθήνα, Απρίλιος 2005

Γνωμοδότηση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας, Πράξη: 2004/2229(INI), 21.4.2005

Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ. 34-50

Ξενόγλωσση (Βιβλία)

Gueguen D., (2006), "The new practical guide to the EU labyrinth", 9th edition, EIS. Bruxelles

Coronakis B., (2002), "The European Handbook", New Europe, Bruxelles

Leonardo D., (2002), "The Economist: Guide to the European Union", 8th edition, Profile Books, London

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

<http://www.etc-corporate.org/> (προσπελάστηκε 17/3/2007)

<http://www.visiteurope.com/world> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.theparliament.com/EN/Legislation> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.globaltraveltourism.com> (προσπελάστηκε 1/4/2007)

WTO, "Tourism 2020 Vision", <http://www.world-tourism-org> (προσπελάστηκε 3/3/2007)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

Η «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»

4.1. ΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»

Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας (Μάρτιος 2000), οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων θέσπισαν μια στρατηγική, τη λεγόμενη «Στρατηγική της Λισσαβώνας», με σκοπό να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) η πιο ανταγωνιστική οικονομία στον κόσμο και να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης πριν από το έτος 2010. Η στρατηγική απαιτούσε δράση σε διάφορα μέτωπα: την εσωτερική αγορά, την κοινωνία των πληροφοριών, την έρευνα, την εκπαίδευση, τις διαρθρωτικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις, το σταθερό συνάλλαγμα, καθώς και ένα μακροοικονομικό μείγμα πολιτικής που να ευνοεί την ανάπτυξη και τα βιώσιμα δημόσια οικονομικά. Οι περισσότεροι από αυτούς τους τομείς βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση: τα βιώσιμα δημόσια οικονομικά βοηθούν την ανάπτυξη και κατά συνέπεια τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ενώ μικρότερη ανεργία σημαίνει χαμηλότερες δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης, πράγμα που με τη σειρά του βελτιώνει τα δημόσια οικονομικά.

Πολλά από τα μέτρα που συμφωνήθηκαν στη Λισσαβώνα, δεν ήταν νομοθετικά, αλλά διακυβερνητικά, βασιζόμενα στο συντονισμό και στα συγκριτικά πρότυπα μεταξύ κρατών μελών, όπου η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν ρόλο παρατηρητή. Ωστόσο, άλλα μέτρα απαιτούσαν τη θέσπιση κοινοτικής νομοθεσίας και σε αυτά το Κοινοβούλιο διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο ως από κοινού νομοθέτης.

Η στρατηγική αυτή, η οποία αναπτύχθηκε στο πλαίσιο πολλών Ευρωπαϊκών Συμβουλίων που διεξήχθησαν μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

- έναν οικονομικό πυλώνα που πρέπει να προετοιμάσει τη μετάβαση προς μια ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης. Στον πυλώνα αυτό δίνεται έμφαση στην ανάγκη για συνεχή προσαρμογή στις εξελίξεις της κοινωνίας της πληροφορίας και στις προσπάθειες για συναίνεση στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης.
- § έναν κοινωνικό πυλώνα που πρέπει να επιτρέψει τον εκσυγχρονισμό του κοινωνικού μοντέλου μέσω επενδύσεων σε ανθρώπινους πόρους και της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού. Τα κράτη μέλη καλούνται να επενδύσουν στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και να

διεξαγάγουν ενεργό πολιτική απασχόλησης προκειμένου να διευκολύνουν τη μετάβαση στην οικονομία της γνώσης.

- § έναν περιβαλλοντικό πυλώνα ο οποίος προστέθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο του 2001 και ο οποίος επικεντρώνεται στο γεγονός ότι η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να διαχωρίζεται από τη χρήση των φυσικών πόρων.

Για την επίτευξη των στόχων που θεσπίστηκαν το 2000, εκδόθηκε κατάλογος με αριθμητικούς στόχους. Λόγω του ότι οι σχετικές πολιτικές ανήκουν σχεδόν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τέθηκε σε εφαρμογή η ανοικτή μέθοδος συντονισμού (ΑΜΣ) η οποία περιλαμβάνει την κατάρτιση εθνικών σχεδίων δράσης. Πέρα από τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών, η στρατηγική της Λισσαβώνας προβλέπει την προσαρμογή και την ενίσχυση των υφιστάμενων διαδικασιών συντονισμού: της διαδικασίας του Λουξεμβούργου για την απασχόληση, της διαδικασίας του Κάρντιφ για τη λειτουργία των αγορών (αγαθά, υπηρεσίες και κεφάλαια) και της διαδικασίας της Κολωνίας για τον μακροοικονομικό διάλογο.

4.2. Η ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»

Πέντε χρόνια μετά την έναρξη της εφαρμογής της Στρατηγική της Λισσαβώνας, η Επιτροπή προέβει σε έναν όχι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό απολογισμό των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων. Οι προβλεπόμενες επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας σε θέματα ανάπτυξης, παραγωγικότητας και απασχόλησης δεν επιτεύχθηκαν. Ο ρυθμός δημιουργίας θέσεων απασχόλησης επιβραδύνθηκε και οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη εξακολούθησαν να είναι ανεπαρκείς. (European Parliament / News Report, «EU still far from targets of Lisbon Strategy» 1/2/05)

Προκειμένου να δώσει νέα ώθηση στη στρατηγική, η Επιτροπή πρότεινε μια απλουστευμένη διαδικασία συντονισμού με εστίαση των προσπαθειών στα εθνικά σχέδια δράσης (ΕΣΔ). Να δώσει το μεγαλύτερο βάρος στις ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν και όχι στους αριθμητικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν. Διατήρησε μόνο το στόχο του 3% του ΑΕΠ έως το 2010 για την έρευνα και την ανάπτυξη. Το κέντρο βάρους μετατοπίστηκε από τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους στις επείγουσες ενέργειες που πρέπει να εφαρμοστούν

στα κράτη μέλη. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM(2005)24 τελικό, Βρυξέλλες, 2/2/2005)

Η χρονολογία του 2010 και οι στόχοι που συνδέονται με τα διάφορα ποσοστά απασχόλησης, παύουν να χαρακτηρίζονται προτεραιότητες. Παρουσιάζεται στο πλαίσιο αυτό μια προσπάθεια επανακαθορισμού των πολιτικών προτεραιοτήτων κυρίως σε θέματα οικονομικής μεγέθυνσης και απασχόλησης.

Το αποτέλεσμα ήταν στις 2 Φεβρουαρίου 2005 η Επιτροπή να προτείνει ένα νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισσαβώνας, επικεντρώνοντας τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε δύο κύριους στόχους: επίτευξη ισχυρότερης, βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης και δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Από τότε, τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αρχίσει να μετατρέπουν την ώθηση για νέο ξεκίνημα σε συγκεκριμένη δράση.

Ο στόχος της εταιρικής σχέσης της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση είναι να εκσυγχρονιστεί η οικονομία της Ευρώπης προκειμένου να διασφαλισθεί το μοναδικό κοινωνικό μοντέλο της παρά τις ολοένα και περισσότερο διεθνοποιημένες αγορές, τις τεχνολογικές αλλαγές, τις περιβαλλοντικές πιέσεις και τη γήρανση του πληθυσμού. Αυτή η στρατηγική πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της απαίτησης για βιώσιμη ανάπτυξη, σύμφωνα με την οποία οι παρούσες ανάγκες πρέπει να ικανοποιηθούν χωρίς συμβιβασμούς όσον αφορά τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM(2005)24 τελικό, Βρυξέλλες, 2/2/2005)

Ένα σημαντικό στοιχείο της επαναδρομολόγησης της Λισσαβώνας είναι η λεπτομερής εξέταση της δομής διακυβέρνησής της προκειμένου να καθοριστούν σαφέστερα οι αντίστοιχες ευθύνες σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, ώστε να υπάρξει καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ των στόχων και των αρμοδιοτήτων. Η Επιτροπή πρέπει να συμπληρώσει τις προσπάθειες των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, οι δράσεις πολιτικής σε κοινοτικό επίπεδο και σε επίπεδο κρατών χωρίστηκαν σε συμπληρωματικές αλλά χωριστές ατζέντες.

Μολονότι η επιτυχία της εταιρικής σχέσης της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση εξαρτάται κυρίως από τα κράτη μέλη και την αποφασιστικότητά τους να προβούν στις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, η κοινοτική διάσταση της στρατηγικής προσφέρει ουσιαστική προστιθέμενη αξία. Πράγματι, οι μέγιστες

συνέργειες και η αποτελεσματικότητα μπορούν να επιτευχθούν μόνον εάν τα εθνικά μέτρα μεταρρύθμισης συμπληρωθούν από δράση σε κοινοτικό επίπεδο.

Η πρόοδος τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο θα επανεξεταστεί σε μια ενιαία ετήσια έκθεση προόδου της ΕΕ. Όσον αφορά το κοινοτικό επίπεδο, η έκθεση θα βασίζεται στην τακτική παρακολούθηση των δράσεων που προβλέπονται στο εν λόγω κοινοτικό πρόγραμμα της Λισσαβώνας. Η ετήσια έκθεση προόδου της ΕΕ θα αξιολογήσει επίσης την εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων των κρατών μελών. Με βάση αυτή την ετήσια αξιολόγηση η Επιτροπή θα προσδιορίσει, εφόσον απαιτείται, περαιτέρω δράσεις που χρειάζεται να αναληφθούν σε κοινοτικό επίπεδο και θα αναθεωρήσει, αναλόγως, το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισσαβώνας.

4.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗΣ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»

4.3.1. ΤΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τομέας του τουρισμού, που αποτελεί παράγοντα ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο πλαίσιο της «Στρατηγικής της Λισσαβώνας».

Η ταχεία ανάπτυξη που σημειώνει ο κλάδος του τουρισμού χάρη στην παγκοσμιοποίηση, στις δημογραφικές μεταβολές και στην εξέλιξη των μεταφορών συνδέονται άμεσα με την εν λόγω στρατηγική. Σημειωτέον ότι παράγει περισσότερες θέσεις απασχόλησης από τον μέσο όρο των άλλων τομέων δραστηριότητας και συμβάλλει ιδιαίτερα στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης με μεγάλη ποικιλία, συχνά μερικής απασχόλησης, για γυναίκες, νέους και άτομα με «χαμηλά» προσόντα.

Από το 1997, το δυναμικό του τουρισμού για τη δημιουργία απασχόλησης και ανάπτυξης έχει αναγνωριστεί επανειλημμένα σε επίπεδο ΕΕ. (<http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/tourismeu.htm#factsandfigures>) Η παγκοσμιοποίηση, οι δημογραφικές αλλαγές και η εξέλιξη των μεταφορών είναι παράγοντες καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της ταχείας ανάπτυξης αυτού

του κλάδου. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η Ευρώπη, με τα ποικίλα αξιοθέατα και με την ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών της, είναι ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο. Επομένως, ο τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα που μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Το ποσοστό δημιουργίας θέσεων εργασίας στον τουρισμό είναι υψηλότερο από το μέσο όρο σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή οικονομία συνολικά. Την τελευταία δεκαετία, το ποσοστό ετήσιας αύξησης των απασχολουμένων στον τομέα "HORECA" (ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφενεία) ήταν σχεδόν συνεχώς υψηλότερο από το ποσοστό αύξησης του συνόλου της απασχόλησης (Eurostat- Statistics in focus: 32/2005). Σημαντικός λόγος για τον οποίο η τουριστική βιομηχανία συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους και τα άτομα με χαμηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων, είναι ο υψηλός βαθμός μερικής απασχόλησης και οι ευέλικτες συνθήκες εργασίας. Η ευελιξία αυτού του εργατικού δυναμικού πρέπει να συνοδεύεται από κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια της θέσης εργασίας και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων.

Οι διαπιστώσεις αυτές επαληθεύονται επίσης σε έρευνα της Κομισιόν που διεξήχθη τον Ιανουάριο του 2007, και αφορά στην σημασία του τουρισμού ως κλάδου, στη διευρυμένη Κοινότητα. Όταν λαμβάνεται υπ' όψη το μερίδιο των ατόμων που εργάζονται σε κάθε ηλικιακή ομάδα, η σπουδαιότητα του τομέα HORECA για την νεανική ανεργία γίνεται προφανής. Όπως δείχνει και ο πίνακας 5.1., το μερίδιο των ατόμων που απασχολούνται στον τομέα HORECA, ηλικίας από 15 έως 24 ετών (22.4%) είναι περισσότερο απ' το διπλάσιο όλων μαζί των κλάδων (10.3%). Αυτή η διαφορά μειώνεται σταθερά με αυξανόμενη ηλικία μέχρι η αναλογία να γίνει αντίστροφη στην ηλικιακή ομάδα των 55+ η οποία αντιπροσωπεύεται στο εργατικό δυναμικό της HORECA με ποσοστό που φτάνει μόλις το 8.8%, σε αντίθεση με το 12.8% στην συνολική οικονομία.

Στα νέα Κράτη Μέλη η σύνθεση των ηλικιών στον τομέα HORECA αλλά και σε όλους τους κλάδους είναι λιγότερο αποκλίνουσα και η μείωση των ατόμων που ανήκουν σε μεγαλύτερες ηλικιακά ομάδες είναι πιο ομαλή μέχρι τα 45-54 έτη.

Πίνακας 4.1: Άτομα που απασχολούνται στον τομέα "HORECA" και τις διακλαδώσεις αυτού ανά ομάδες ηλικίας, 2005

Πηγή: Eurostat, NC, industry, trade, services/tourism/employment, δ.α. Λουξεμβούργο και Εσθονία στο σύνολο, στο γκρουπ των ατόμων 55+ δ.α. επίσης η Μάλτα.

Μερίδιο απασχόλησης ανά ομάδες ηλικίας (%)	ΕΕ 27		ΕΕ 15		ΕΕ 12	
	Τομέας Horeca	Όλοι οι κλάδοι	Τομέας Horeca	Όλοι οι κλάδοι	Τομέας Horeca	Όλοι οι κλάδοι
15-25	22,4	10,3	22,7	10,7	20,1	8,7
25-34	26,6	24,6	26,0	23,8	30,4	27,5
35-44	24,7	28,2	24,9	28,8	23,7	26,1
45-54	17,5	24,1	17,2	23,7	19,9	25,9
55 και άνω	8,8	12,8	9,3	13,1	5,9	11,7

Είναι βασικό να τονιστεί το σημείο στο οποίο τα νούμερα αυτά αποκλίνουν στα Κράτη-Μέλη κατά μέσο όρο. Για παράδειγμα, η γυναικεία απασχόληση στον τομέα HORECA είναι υψηλότερη στη Λιθουανία και τη Λεττονία (σχεδόν 80%), ακολουθούμενες από τη Φινλανδία (74%), και με αξιοσημείωτη διαφορά και πολύ κάτω του μέσου όρου η Ελλάδα (46%) και η Μάλτα (33%).

Το ίδιο ισχύει και για την ηλικιακή σύνθεση των ατόμων που απασχολούνται στον τομέα HORECA. Το μερίδιο των μεταξύ 15 με 24 ετών είναι κατά πολύ υψηλότερο του μέσου όρου στην Δανία (52%) και σε άλλες Σκανδιναβικές χώρες καθώς επίσης και στις Κάτω Χώρες (47%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (37%). Ιδιαίτερα χαμηλό είναι στην Νοτιότερη Ευρώπη, όπως για παράδειγμα στην Πορτογαλία (13%), την Ιταλία και την Ελλάδα (14%) καθώς και την Κύπρο (7%).

Το μερίδιο των νεότερων υπαλλήλων είναι ιδιαίτερα χαμηλό σε παραδοσιακούς τουριστικούς προορισμούς (ενώ αντίθετα εκείνο των μεγαλύτερων σε ηλικία υπαλλήλων αξιοσημείωτα υψηλότερο). Αυτή η παρατήρηση υποδεικνύει ότι για τα άτομα στις χώρες με ένα ιδιαίτερα μεγάλο μερίδο νέων ανθρώπων να απασχολείται στον HORECA, η απασχόληση δεν θεωρείται επάγγελμα, αλλά ημιαπασχόληση. Για παράδειγμα, ο φοιτητές ή νεαρές γυναίκες με παιδιά, ενώ αντίθετα στη Νότια Ευρώπη, με τις μεγαλύτερες τουριστικές περιόδους και την υψηλότερη οικονομική αξία του τουρισμού, οι εργασιακές διακυμάνσεις είναι χαμηλότερες. (Leidner L., 2007)

Αν και τα παραπάνω στοιχεία είναι προέψαν 2 χρόνια μετά την ανανέωση της Στρατηγικής, δεν παύουν να ενισχύουν το γεγονός ότι ο τουρισμός είναι σημαντικός κλάδος για την ανανεωμένη Στρατηγική της Λισσαβώνας. Θα πρέπει να τονιστεί ότι η εφαρμογή της δεν αφορά αποκλειστικά τις δημόσιες διοικήσεις. Η ανταπόκριση στις

προκλήσεις της Λισσαβώνας πρέπει να συμπεριλαμβάνει όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς σε επίπεδο ΕΕ, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε μια ανανεωμένη σύμπραξη υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

Οι συνέργειες και οι συμπληρωματικότητες μεταξύ του κοινοτικού προγράμματος και των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων των κρατών μελών είναι ουσιαστικής σημασίας για την επιτυχία της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβώνας. Στο πνεύμα της εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση και προκειμένου να υλοποιηθεί το εν λόγω πρόγραμμα με επιτυχία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών και θα αξιοποιήσει την πείρα των υπόλοιπων οργάνων της ΕΕ, όπως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της Επιτροπής των Περιφερειών και, στο χρηματοοικονομικό τομέα, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Η εταιρική σχέση της Λισσαβώνας απαιτεί μακροπρόθεσμη στρατηγική επικοινωνίας, η οποία όχι μόνο θα τηρεί τους πολίτες ενήμερους, αλλά θα τους εμπλέκει και στη διαδικασία. Η κύρια ώθηση των επικοινωνιακών προσπαθειών της Ένωσης πρέπει να είναι σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, πρέπει να υπάρχει στενός και συνεχής συντονισμός με τις εθνικές κυβερνήσεις, τα κοινοβούλια, τις περιφέρειες, τους δήμους και τις κοινότητες και την κοινωνία των πολιτών. Έτσι θα εξασφαλιστεί η δημοκρατική νομιμοποίηση της ίδιας της Στρατηγικής και θα εδραιωθεί η βάση για την επιτυχία της.

4.3.2. ΤΟ ΝΕΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

«Η Επιτροπή προτείνει τη δημιουργία μιας νέας ευρωπαϊκής πολιτικής για τον τουρισμό με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του εν λόγω τομέα και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης χάρη στην αιεφόρο ανάπτυξη του τουρισμού στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο. Υπογραμμίζει επίσης τον τρόπο με τον οποίο τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να συμμετάσχουν στις κοινοτικές ενέργειες στον τομέα αυτόν.» (Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006)134) Η παρούσα ανακοίνωση εκδίδεται ένα χρόνο μετά την ανακοίνωση της Επιτροπής για το νέο ξεκίνημα για τη Στρατηγική της Λισσαβώνας, που αποτέλεσε, όπως προαναφέρθηκε, ενδιάμεσο απολογισμό της συγκεκριμένης Στρατηγικής.

Κατά γενική ομολογία, η αναγνώριση του τουριστικού τομέα ως ιδιαίτερα σημαντικό για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, καθώς και η σχέση αλληλεπίδρασης με την Στρατηγική της Λισσαβώνας, αποτέλεσαν τις πιο σημαντικές αφορμές για να προβεί η Επιτροπή στην διαμόρφωση των προτάσεων μιας ανανεωμένης Ευρωπαϊκής Πολιτικής για τον τουρισμό.

Αναλυτική αναφορά στις προτάσεις της Επιτροπής, όπως τελικά αυτές διαμορφώθηκαν, θα γίνει σε επιμέρους κεφάλαιο της συγκεκριμένης μελέτης.

4.4. «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ» ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η απόδοση άμεσης προτεραιότητας στους στόχους της ανάπτυξης και της απασχόλησης συμβαδίζει με την προώθηση των κοινωνικών ή περιβαλλοντικών στόχων. Η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας είναι μια βασική συνιστώσα του ευρύτερου στόχου της αειφόρου ανάπτυξης που ορίζεται στη Συνθήκη : βιώσιμη βελτίωση της ευημερίας και του βιοτικού επιπέδου για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενεές.

Στην ανακοίνωση «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού» η Επιτροπή τόνισε ότι έχει ζωτική σημασία η εξασφάλιση της οικονομικής, της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας του ευρωπαϊκού τουρισμού, τόσο ως συνεισφορά στην αειφόρο ανάπτυξη στην Ευρώπη και παγκοσμίως, όσο και για τη βιωσιμότητα, τη συνεχή ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την εμπορική επιτυχία αυτού του τόσο σημαντικού από οικονομική άποψη κλάδου. Κατά συνέπεια, η ανακοίνωση ήταν η αφετηρία για την προετοιμασία της ευρωπαϊκής ατζέντας 21 για τον τουρισμό. (Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2003)0761)

Το 2004, η Επιτροπή συγκρότησε την Ομάδα για την Αειφορία του Τουρισμού (OAT) με σκοπό να ενθαρρυνθεί η συνέργεια μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων και να προσφερθεί συμβολή στη διαδικασία της ατζέντας 21 για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού. Η OAT απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες που εκπροσωπούν με ισόρροπο τρόπο τις ενώσεις του κλάδου, από εκπροσώπους τουριστικών προορισμών και

συνδικαλιστικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Εκπροσωπούνται επίσης οι διοικήσεις των κρατών μελών και διεθνείς οργανισμοί όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού. Η ΟΑΤ δίνει ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον.

Η ΟΑΤ θα ολοκληρώσει το έργο της και θα υποβάλλει έκθεση. Η Επιτροπή θα αρχίσει να οργανώνει τα επόμενα βήματα με βάση τα παραπάνω, ενώ σκοπεύει να χρησιμοποιήσει αυτή την έκθεση ως βάση για να υποβάλλει πρόταση για μια ευρωπαϊκή ατζέντα 21 για τον τουρισμό.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 4^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το Μάρτιο του 2000, στην πόλη της Λισσαβώνας πραγματοποιήθηκε το «Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας». Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων θέσπισαν μια στρατηγική, τη λεγόμενη «Στρατηγική της Λισσαβώνας», με σκοπό να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση η πιο ανταγωνιστική οικονομία στον κόσμο και να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης πριν από το έτος 2010. Η στρατηγική απαιτούσε δράση σε διάφορα μέτωπα: την εσωτερική αγορά, την κοινωνία των πληροφοριών, την έρευνα, την εκπαίδευση, τις διαρθρωτικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις, το σταθερό συνάλλαγμα, καθώς και ένα μακροοικονομικό μείγμα πολιτικής που να ευνοεί την ανάπτυξη και τα βιώσιμα δημόσια οικονομικά. Η Στρατηγική βασίζεται σε τρεις πυλώνες : έναν οικονομικό πυλώνα, έναν κοινωνικό πυλώνα και έναν περιβαλλοντικό πυλώνα.

Πέντε χρόνια μετά την έναρξη της εφαρμογής της Στρατηγικής της Λισσαβώνας, η Επιτροπή προέβη σε έναν όχι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό απολογισμό των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων. Οι προβλεπόμενες επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας σε θέματα ανάπτυξης, παραγωγικότητας και απασχόλησης δεν επιτεύχθηκαν. Ο ρυθμός δημιουργίας θέσεων απασχόλησης επιβραδύνθηκε και οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη εξακολούθησαν να είναι ανεπαρκείς. Το αποτέλεσμα ήταν στις 2 Φεβρουαρίου 2005 η Επιτροπή να προτείνει ένα νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισσαβώνας, επικεντρώνοντας τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε δύο κύριους στόχους: επίτευξη ισχυρότερης, βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης και δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

Ο τομέας του τουρισμού, που αποτελεί παράγοντα ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο πλαίσιο της «Στρατηγικής της Λισσαβώνας». Ο τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα που μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η αναγνώριση του τουριστικού τομέα ως ιδιαίτερα σημαντικού για την ΕΕ όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, καθώς και η σχέση αλληλεπίδρασης με την Στρατηγική της Λισσαβώνας, αποτέλεσαν τις πιο σημαντικές αφορμές για να προβεί η Επιτροπή στην διαμόρφωση των προτάσεων μιας ανανεωμένης Ευρωπαϊκής Πολιτικής για τον τουρισμό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Βιβλία – Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

Ανδριώτης Κ., (2004), «Μάνατζμεντ Τουριστικών Επιχειρήσεων», εκδόσεις Έλλην, Αθήνα

Γεωργόπουλος Ν., (2002), «Στρατηγικό Μάνατζμεντ», εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

Πρωτοπαπαδάκης Ι., (2003), «Τουριστικό Μάρκετινγκ», εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα

Σιώμος, Γ., (2002), «Στρατηγικό Μάρκετινγκ», εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM (2003) 716 τελικό της 21.11.2003

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM(2005)24 τελικό, Βρυξέλλες, 2/2/2005

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM(2005) 330 τελικό της 20.7.2006

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006)134

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2003)0761, τελικό, Βρυξέλλες, 21/11/2003

Ξενόγλωσση (Βιβλία– Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

Centres des Etudes Européennes de Strasbourg, (2006), la communication sur l'Europe – REGARDS CROISÉS, 1ère ed., Strasbourg

European Parliament / News Report, “EU still far from targets of Lisbon Strategy”, 1/2/05

European Commission, “The costs of non-Lisbon. An issue paper”, 2006, σχέδιο εγγράφου των υπηρεσιών της Επιτροπής, Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Οργάνων, Βρυξέλλες

EC, DG for Agricultural and Rural Development, Special Edition News Letter: “Putting rural development to work for jobs and growth”, Brussels, 2005

Leidner L., “The European Tourism industry in the enlarged community”, Report prepared for the Enterprise DG of the European Commission, January, 2007

Gabriel T., Fineman S., Sims D., “Organizing & Organizations”, 2nd edition, Sage, London, California, New Delhi,

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

<http://www.etc-corporate.org/> (προσπελάστηκε 17/3/2007)

<http://www.visiteurope.com/world> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.theparliament.com/EN/Legislation> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.globaltraveltourism.com> (προσπελάστηκε 1/4/2007)

<http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/tourismeu.htm#factsandfigures>
(προσπελάστηκε 1/5/2007)

<http://www.euparl.europa.eu/slides> (προσπελάστηκε 30/4/2007)

http://europa.eu/scadplus/glossary/lisbon_strategy_el.htm (προσπελάστηκε 1/4/2007)

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.en0.htm (προσπελάστηκε 1/4/2007)

WTO, "Tourism 2020 Vision", <http://www.world-tourism-org> (προσπελάστηκε 3/3/2007)

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:
ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ**

5.1. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

5.1.1. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ: ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Οι αλλαγές στη δημογραφική διάρθρωση της Ευρώπης θα έχουν σοβαρό αντίκτυπο στον τουρισμό. Ο αριθμός των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (65 ετών και άνω) θα συνεχίσει να αυξάνεται, δεδομένου ότι ο πληθυσμός συνολικά έχει καλύτερη υγεία, μεγαλύτερο προσδόκιμο επιβίωσης και μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη απ' ό,τι οι προηγούμενες γενεές. Κατά συνέπεια, αναμένεται να αυξηθεί ο αριθμός των ατόμων άνω των 50 ετών που ταξιδεύουν συγκριτικά πολύ περισσότερο.

Παράλληλα με αυτή τη σημαντική αύξηση του τουρισμού, θα σημειωθεί μια αλλαγή στη δημόσια ζήτηση αναφορικά προς τα είδη τουρισμού. Αναμένεται ότι ο τουρισμός για λόγους υγείας και ο τουρισμός που συνδέεται με την πολιτιστική και τη φυσική κληρονομιά να σημειώσει τη μεγαλύτερη αύξηση.

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, παρόλο που η Ευρώπη είναι η περιοχή που δέχεται τους περισσότερους τουρίστες στον κόσμο, οι διεθνείς αφίξεις αυξάνονται σε χαμηλότερο ποσοστό απ' ό,τι ο παγκόσμιος μέσος όρος. Εμφανίζονται και αναπτύσσονται περαιτέρω νέοι ανταγωνιστικοί προορισμοί, με καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες που εντείνουν ακόμη περισσότερο τον ανταγωνισμό που αντιμετωπίζει διεθνώς η ΕΕ. (WTO, "World Tourism Barometer", volume 4, No 1, February 2006)

Αναγνωρίζεται, επίσης, ότι ο τουρισμός μπορεί να γίνει θύμα της ίδιας του της επιτυχίας αν δεν αναπτυχθεί με αειφόρο τρόπο. Η βιοποικιλότητα, η λειτουργία των οικοσυστημάτων, οι φυσικοί πόροι και η μη ανανεώσιμη πολιτιστική κληρονομιά, ή ακόμη και η λειτουργία των αστικών περιοχών, ενδέχεται να απειληθούν από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη του τουρισμού. Η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα αποτελούν βασικούς παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα των προορισμών και την ευημερία των πληθυσμών, καθώς επίσης και για τη δημιουργία απασχόλησης και τη διαφύλαξη και αναβάθμιση των φυσικών και πολιτιστικών πόλων έλξης. (Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού», 21/11/2003, Πράξη: COM(2003)0716 τελικό)

Για να αντιμετωπίσει προκλήσεις όπως η δημογραφική αλλαγή, ο εξωτερικός ανταγωνισμός, η ανάγκη βιωσιμότητας και η ζήτηση ειδικών μορφών τουρισμού, η Ευρώπη πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της. Η περισσότερο ανταγωνιστική τουριστική βιομηχανία και οι βιώσιμοι προορισμοί θα συνέβαλλαν ταυτόχρονα περαιτέρω στην επιτυχία της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβώνας, στην ικανοποίηση των τουριστών και στη διασφάλιση της θέσης που κατέχει η Ευρώπη ως ο υπ' αριθμόν 1 τουριστικός προορισμός στον κόσμο.

5.1.2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο ευρωπαϊκός τουρισμός απαιτούν μια συνεκτική πολιτική ανταπόκριση σε επίπεδο ΕΕ. Η πολιτική αυτή πρέπει να επικεντρώνεται σε σαφείς και ρεαλιστικούς στόχους, κοινά αποδεκτούς από τους υπευθύνους για τη λήψη αποφάσεων, τους εργοδότες και τους εργαζομένους, καθώς και από τους τοπικούς πληθυσμούς. Πρέπει να χρησιμοποιεί με τον καλύτερο τρόπο τους διαθέσιμους πόρους και να εκμεταλλεύεται κάθε πιθανή συνέργια καθώς και το πλήρες φάσμα των ενεργειών που έχουν προηγηθεί και να προσφέρει εμφανή προστιθέμενη αξία στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές και μέτρα. Κατά συνέπεια, κάθε πολιτική για τον ευρωπαϊκό τουρισμό πρέπει να είναι συμπληρωματική προς τις πολιτικές που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη.

Η Kerstin Howald αντιπρόσωπος της Επιτροπής Διασύνδεσης των Ευρωπαϊκών Ενώσεων Εμπορίου στον Τουρισμό (ETLC) πιστεύει ότι ο ευρωπαϊκός τουρισμός θα έχει το προνόμιο της βιώσιμης ανάπτυξης αν η κοινωνική διάσταση της βιωσιμότητας ληφθεί σοβαρά υπόψη, π.χ. αν δοθεί υψηλή προτεραιότητα στην βιώσιμη απασχόληση. Ο συνολικός στόχος θα πρέπει να είναι το να γίνει ο τουρισμός ένας ελκυστικός τομέας που θα λειτουργεί με την βελτίωση της εργασιακής ασφάλειας, των μισθών και των συνθηκών. Διαφορετικά, οι θέσεις εργασίας θα μείνουν κενές. Επίσης, δήλωσε την επιθυμία να σταματήσει ο φαύλος κύκλος του «σε τιμή ευκαιρίας τουρισμού», λέγοντας ότι υπονομεύει την ζωτικότητα μερικών τουριστικών επιχειρήσεων. Από την οπτική του καταναλωτή, είναι ιδιαίτερα βολικό να πετάς απ' το Hanover στο Alicante με €9.99, όμως αμφισβήτησε το αν οι χαμηλού κόστους καριέρες

μπορούν μελλοντικά να προσφέρουν στο προσωπικό ελκυστικές εργασιακές συνθήκες και αξιοπρεπείς μισθούς. Το «γκρέμισμα» του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου- και όχι μόνο στην πολιτική αεροπορία- θα πρέπει να σταματήσει.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2006 έθεσε τις προτάσεις της για τη θέσπιση μίας ανανεωμένη ευρωπαϊκής πολιτικής για τον τουρισμό, με βάση τις εμπειρίες που έχει αποκομίσει μέχρι σήμερα και ανταποκρινόμενη στις σημερινές προκλήσεις. Κύριος στόχος της πολιτικής αυτής είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής τουριστικής βιομηχανίας και η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας μέσω της αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού στην Ευρώπη και παγκοσμίως. Για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής η Επιτροπή θα αναπτύξει στενή συνεργασία με τις αρχές των κρατών μελών και τους ενδιαφερόμενους φορείς της τουριστικής βιομηχανίας.

Με βάση την πείρα που έχει αποκομίσει μέχρι σήμερα και τις ανταλλαγές απόψεων με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι τα καταλληλότερα μέσα για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής είναι ο συντονισμός στο εσωτερικό της Επιτροπής και στο εσωτερικό των εθνικών αρχών, η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων και η λήψη ειδικών μέτρων στήριξης. Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006) 134, 17/3/2006

5.1.3. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού είναι μία από τις 23 Επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Αριθμεί 100 επίσημα μέλη εκ των οποίων 1 Πρόεδρος και 4 Αντιπροέδρους. Για την Περίοδο 2005- 2007, Πρόεδρος της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού είναι ο Ιταλός Costa Paolo.

Η Επιτροπή είναι αρμόδια για τα εξής θέματα:

1. Την ανάπτυξη κοινής πολιτικής για τις σιδηροδρομικές, οδικές, εσωτερικές πλωτές, θαλάσσιες και εναέριας μεταφορές, και ειδικότερα:
 - α) τους κοινούς κανόνες οι οποίοι πρέπει να ισχύουν στις μεταφορές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
 - β) την καθιέρωση και ανάπτυξη διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα των υποδομών μεταφορών,

- γ) την παροχή μεταφορικών υπηρεσιών και τις σχέσεις με τρίτες χώρες στον τομέα των μεταφορών,
 - δ) την ασφάλεια των μεταφορών,
 - ε) τις σχέσεις με διεθνείς φορείς και οργανισμούς μεταφορών.
- 2. Τις ταχυδρομικές υπηρεσίες.
 - 3. Τον τουρισμό.

5.2. Η ΑΝΑΓΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΝΙΑΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

5.2.1. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Σε πολλούς τομείς πολιτικής, οι κανονιστικές ρυθμίσεις μπορεί να αποβούν ιδιαίτερα σημαντικές για την ανταγωνιστικότητα της τουριστικής βιομηχανίας και των τουριστικών προορισμών. Με δεδομένο το μεγάλο αριθμό πολιτικών που επηρεάζουν τον τουρισμό, είναι αναγκαίο να δοθεί ενεργός προώθηση στη βελτίωση των κανονιστικών ρυθμίσεων, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στην ανακοίνωσή της για τη «Βελτίωση της νομοθεσίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (Πρόταση της Επιτροπής, COM(2005)97, 16.3.2005), η Επιτροπή παρουσιάζει μια αναθεωρημένη προσέγγιση για την περαιτέρω προώθηση της βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Επίκεντρο αυτής της προσέγγισης είναι:

- (1) να βελτιωθεί και να επεκταθεί η χρήση της αξιολόγησης του αντικτύπου (AA) των νέων προτάσεων. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση εξασφαλίζει την πλήρη συνεκτίμηση του τουρισμού σε κάθε εργασία AA για προτάσεις που είναι πιθανό να επηρεάσουν τον κλάδο,
- (2) να εξετάζονται αναλυτικά οι εκκρεμούσες νομοθετικές προτάσεις, και
- (3) να απλοποιηθεί η ισχύουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία (Παράδειγμα της ήδη εγκριθείσας νομοθεσίας είναι η οδηγία 2005/36/EK η οποία ενοποιεί και εκσυγχρονίζει τους ισχύοντες κανόνες που ρυθμίζουν την αναγνώριση των

τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης για να διευκολύνεται η παροχή υπηρεσιών από τους επαγγελματίες στον κλάδο του τουρισμού.)

Στη νομοθεσία αυτή θα περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, η οδηγία για τα οργανωμένα ταξίδια και η οδηγία για τη χρονομεριστική μίσθωση· η τελευταία θεωρείται ζήτημα προτεραιότητας.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις τακτικές διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω ανάπτυξης του προγράμματος της απλοποίησης τα επόμενα χρόνια. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς του κλάδου του τουρισμού καλούνται να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτή την προσπάθεια βελτίωσης του κανονιστικού πλαισίου. Τα εγχειρήματα αυτά πρέπει να επεκταθούν και σε εθνικό επίπεδο ώστε να αποφεύγεται η σύρευση διοικητικού φόρτου εργασίας για την τουριστική βιομηχανία.

5.2.2. ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΗ Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Οι περισσότερες κοινοτικές ενέργειες που αποσκοπούν στη στήριξη της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού τουρισμού εκτελούνται από τα μέσα πολιτικής για τις επιχειρήσεις. Ωστόσο, πολλές άλλες ευρωπαϊκές πολιτικές μπορεί να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα τον τουρισμό (<http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/tourism/policy-areas/measures.htm> και άλλες πρωτοβουλίες όπως η πρόταση οδηγίας για τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά).

Κάθε χρόνο θα προσδιορίζεται ποιές από τις πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής ενδέχεται να επηρεάσουν τον τουρισμό, κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται ότι ο αντίκτυπός τους στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου θα συνεκτιμάται σε πρώιμο στάδιο. Η πρακτική αυτή συνάδει με το αίτημα που διατύπωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην έκθεση του 2005 για τις νέες προοπτικές και προκλήσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Πράξη: PE 353.597/v03-00)

Σύμφωνα με απόφασή της, η Επιτροπή, θα συνεχίσει τις προσπάθειές της έτσι ώστε να ενημερώνει τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής για τον τουρισμό εγκαίρως, με αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, για όσες από τις πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εργασίας της αφορούν τον τουρισμό. Κατ' αυτό τον

τρόπο οι δημόσιες διοικήσεις, με τη σειρά τους, θα ενημερώνουν τακτικά τους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο σχετικά με τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής.

Επιπλέον υπάγεται στις αρμοδιότητες της Επιτροπής να εξακολουθήσει να πραγματοποιεί διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς στον κλάδο του τουρισμού και να τους ενημερώνει για θέματα και πρωτοβουλίες που επηρεάζουν τον τουρισμό. Πρόκειται για μια διαδραστική διαδικασία από την οποία αποκομίστηκαν θετικά στο σύνολό τους αποτελέσματα· η διαδικασία αυτή πρέπει να ενδυναμωθεί και να υφίσταται συνεχείς βελτιώσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η «Πράσινη Βίβλος» για τις ναυτιλιακές υποθέσεις, που καλύπτει τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό, θα δώσει σε πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς άλλη μια ευκαιρία να συνεισφέρουν στη διαδικασία χάραξης πολιτικής της ΕΕ.

5.3. ΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

5.3.1. ΤΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Ο τουρισμός έχει ωφεληθεί πολύ από τη χρηματοδοτική στήριξη των διαφόρων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων. Κατά την περίοδο 2007-2013, τα διαρθρωτικά ταμεία και άλλα προγράμματα της ΕΕ θα στηρίξουν χρηματοδοτικά την ανάπτυξη επιχειρήσεων, υπηρεσιών και υποδομών στον κλάδο του τουρισμού.

Η Επιτροπή έχει προβλέψει το ενδεχόμενο χρηματοδότησης σχεδίων που αφορούν τον αειφόρο τουρισμό μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) (http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm), που παρέχει στήριξη για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο των στόχων «σύγκλισης», «ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης» και «ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας», το ΕΤΠΑ θα παρέχει στήριξη σε περισσότερο βιώσιμες μορφές τουρισμού ώστε να αναβαθμιστεί η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, να αναπτυχθεί η υποδομή πρόσβασης και κινητικότητας και να δοθεί προώθηση στις ΤΠΕ, στις καινοτόμους ΜΜΕ, στα δίκτυα και τους πόλους καινοτομίας, στις υπηρεσίες με υψηλή προστιθέμενη

αξία, στις κοινές διασυνοριακές τουριστικές στρατηγικές και στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ περιφερειών.

Εξάλλου, το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτεί τις υποδομές για το περιβάλλον και τις μεταφορές, που έχουν πρώτη σημασία για τον τουρισμό.

Η τουριστική ανάπτυξη, δεδομένου του δυναμικού της για δημιουργία θέσεων εργασίας, είναι σημαντικός τομέας παρέμβασης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). Μεταξύ άλλων, το ΕΚΤ συγχρηματοδοτεί σχέδια με στόχο εκπαιδευτικά προγράμματα και κατάρτιση, ώστε να αυξηθεί η παραγωγικότητα και η ποιότητα της απασχόλησης και των υπηρεσιών στον κλάδο του τουρισμού.

Το ΕΚΤ παρέχει επίσης στοχοθετημένη κατάρτιση σε συνδυασμό με μικρές πριμοδοτήσεις πρώτης εγκατάστασης σε τουριστικές μικρο-επιχειρήσεις. Οι ενέργειες αυτές είναι συνήθως πολύ αποτελεσματικές για τη δημιουργία οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης. Συγχρηματοδοτεί, επίσης, ενέργειες για τη στήριξη της επαγγελματικής κινητικότητας.

Σε συνέχεια μιας πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη θέσπιση ενός ειδικού μέτρου στο πλαίσιο του μελλοντικού προγράμματος «Leonardo da Vinci» (τμήμα του νέου ολοκληρωμένου προγράμματος για τη δια βίου μάθηση) με τη μορφή προγράμματος κινητικότητας των μαθητευομένων και των νέων σε αρχική επαγγελματική κατάρτιση, η Επιτροπή ξεκίνησε, το 2005, μια προκαταρκτική σειρά μελετών που θα χρησιμεύσουν για τον εντοπισμό των κύριων χαρακτηριστικών των πιθανών μοντέλων ευρωπαϊκής μαθητείας- κατάρτισης. Οι μελέτες αυτές θα βελτιώσουν τις γνώσεις σχετικά με τα πιθανά εμπόδια της κινητικότητας στην επαγγελματική κατάρτιση. Ο τουρισμός έχει χαρακτηριστεί ως πιθανός πιλοτικός κλάδος. Αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε συγκεκριμένες προτάσεις για λύσεις, που θα αποτελέσουν τη βάση ενός προγράμματος ειδικών ενεργειών οι οποίες θα εφαρμοστούν στη δεύτερη φάση αυτού του πιλοτικού έργου. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη : COM (2004) 474, 14.7.2004)

Σημαντική είναι και η αναφορά στην εξειδικευμένη μορφή του «αγροτουρισμού, καθώς οι αγροτικές περιοχές έχουν γίνει ελκυστικότερες και προσφέρουν πολλές περιβαλλοντικές δραστηριότητες με συνέπεια, τις τελευταίες δεκαετίες, ο αγροτικός τουρισμός να έχει καταστεί σημαντική πηγή διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας και να συνδυάζεται αρμονικά με τις γεωργικές δραστηριότητες. Ο αγροτικός τουρισμός

μπορεί να αποτελέσει σημαντική ευκαιρία για τα νέα κράτη μέλη και τις υποψήφιες χώρες. Το νέο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης θα παρέχει στήριξη στα εξής:

- στη βελτίωση της ποιότητας της γεωργικής παραγωγής και των γεωργικών προϊόντων·
- στη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου·
- στην ενθάρρυνση των τουριστικών δραστηριοτήτων ως τμήμα του στόχου για διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας·
- σε μελέτες και επενδύσεις που συνδέονται με τη συντήρηση, την αποκατάσταση και την αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αντίστοιχη είναι και η συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ). Το ΕΤΑ παρουσιάζει ως νέο θέμα προτεραιότητας «*την αειφόρο ανάπτυξη των περιοχών αλιείας*». Ο σκοπός του είναι να μετριαστούν οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της αναδιάρθρωσης στον τομέα της αλιείας και να αναζωογονηθούν οι περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία μέσω της διαφοροποίησης και της δημιουργίας εναλλακτικών διεξόδων για την απασχόληση. Ένας από τους τομείς στους οποίους μπορούν να στραφούν οι δραστηριότητες των αλιείων είναι ο «οικολογικός τουρισμός». Μέσω του ΕΤΑ, θα δοθεί επίσης στήριξη στην αλιεία μικρής κλίμακας και στην τουριστική υποδομή. Το Ταμείο παρέχει επίσης στήριξη σε προγράμματα επανακατάρτισης σε επαγγέλματα, εκτός από τη θαλάσσια αλιεία, που μπορεί να συνδέονται με τον τουρισμό. (Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006) 134, 17/3/2006)

Το προτεινόμενο «*πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία*» (Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη:COM (2005)121, τελικό, 6.4.2005) θα στηρίξει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ, ιδίως δε των ΜΜΕ.

Η έρευνα που θα υποστηριχθεί στο πλαίσιο του προτεινόμενου 7ου προγράμματος έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της ΕΚ (http://europa.eu.int/comm/research/future/index_en.cfm) μπορεί να αποδώσει οφέλη για τον κλάδο του τουρισμού όπως, για παράδειγμα, η έρευνα για τις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας, τις συμπληρωματικές εφαρμογές, την πολιτιστική κληρονομιά και τη χρήση της γης. Βάση της έρευνας θα αποτελέσει η έρευνα που είχε λάβει στήριξη από τα προηγούμενα προγράμματα-πλαίσιο και αξίζει να διαδοθεί καλύτερα μεταξύ των υπευθύνων για χάραξη πολιτικής και των ενδιαφερόμενων φορέων.

Συμπερασματικά γίνεται κατανοητό ότι τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες, οι τοπικές αρχές και όλα τα επίπεδα του κλάδου πρέπει να συνεργαστούν ώστε να εξασφαλιστεί ότι ο τουρισμός επωφελείται στο έπακρο από τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά μέσα και συνεκτιμάται κατά το σχεδιασμό όλων των σχετικών έργων.

5.3.2. ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών έχει δημιουργήσει ανταγωνιστικές πιέσεις αλλά ταυτόχρονα και ευκαιρίες, καθώς η οικονομική κατάσταση των τουριστών από νέες αγορές (όπως η Κίνα, η Ρωσία και η Ινδία) τους επιτρέπει να πραγματοποιούν διακοπές υψηλού επιπέδου. Η προσέλκυση περισσότερων τουριστών στην Ευρώπη θα ευνοήσει τη δημιουργία ανάπτυξης και θέσεων εργασίας.

Για να συνεισφέρει στην εμπορική προώθηση της Ευρώπης ως δέσμης ελκυστικών τουριστικών προορισμών, η Επιτροπή χρηματοδότησε την ίδρυση της πύλης Ιντερνέτ ευρωπαϊκών τουριστικών προορισμών. Η πύλη αυτή τέθηκε σε λειτουργία το Μάρτιο του 2006 και υπεύθυνη για τη διαχείρισή της είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδίων. Σε αυτήν συμπεριλαμβάνονται πρακτικές πληροφορίες για την Ευρώπη, όπως ο ταξιδιωτικός προγραμματισμός (μεταφορές, καιρός και ημερολόγιο) ή συστάσεις για το «που να πάτε» και «τι να κάνετε» καθώς και σύνδεσμοι με εθνικούς δικτυακούς τόπους. Η πύλη θα τεθεί σε λειτουργία το Μάρτιο του 2006 και υπεύθυνη για τη διαχείρισή της θα είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδίων.

Διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις και περιοχές διοργανώνουν πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων - όπως για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα ή διάφορα φεστιβάλ- και αθλητικών διοργανώσεων. Τέτοιες εκδηλώσεις μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην εμπορική προώθηση της εικόνας της διοργανώτριας πόλης ή περιοχής πριν, κατά τη διάρκεια, και μετά το πέρας της εκδήλωσης. Οι ΜΜΕ που συνδέονται με τον τουρισμό είναι εκείνες που μπορούν κατ'εξοχήν να ωφεληθούν σε μεγάλο βαθμό από τέτοιου είδους εκδηλώσεις, εφόσον συμμετάσχουν κατάλληλα σε όλα τα στάδια της διοργάνωσής τους. Η Επιτροπή θα αναλύει τον αντίκτυπο που έχουν αυτές οι εκδηλώσεις στις ΜΜΕ που συνδέονται με τον κλάδο του τουρισμού.

Πολλοί ευρωπαϊκοί τουριστικοί προορισμοί αναπτύσσουν επιτυχημένες πρακτικές για την προώθηση της αειφορίας του τουρισμού. Οι πρακτικές αυτές μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα για όλους τους προορισμούς που επιθυμούν να βελτιώσουν τον τουρισμό τους. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα διερευνήσει τη δυνατότητα αύξησης της ευαισθητοποίησης γύρω από αυτές τις ορθές πρακτικές, ενδεχομένως μέσω ενός «βραβείου αριστείας τουριστικών προορισμών».

Από τα παραπάνω προκύπτει αβίαστα το γεγονός, ότι η βελτίωση της προβολής του τουρισμού θα πρέπει να αποτελεί κοινό στόχο.

Η Επιτροπή, σε σύμπραξη με τις εθνικές δημόσιες διοικήσεις και τους ενδιαφερόμενους φορείς του κλάδου, εργάζεται ακατάπαυστα για την αύξηση της προβολής και της κατανόησης του ευρωπαϊκού τουρισμού δεδομένου ότι συχνά, λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα του, ο τουρισμός γίνεται αντιληπτός υπό τη στενή έννοια και όχι ως φαινόμενο που επηρεάζει πολυάριθμα τμήματα του οικονομικού και κοινωνικού ιστού.

Από το 2002, τα κράτη μέλη διοργανώνουν κάθε χρόνο εκ περιτροπής ένα Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τουρισμού. Για τη διοργάνωση του Φόρουμ, το εκάστοτε κράτος μέλος συνεργάζεται στενά με την Επιτροπή, τα άλλα κράτη μέλη και τον ευρωπαϊκό τουριστικό κλάδο. Η οργάνωση του Φόρουμ σε αρκετά από τα νέα κράτη μέλη (2004 Ουγγαρία, 2005 Μάλτα και 2006 Κύπρος) παρέχει στην εκδήλωση προστιθέμενη αξία.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά με όλους τους εμπλεκόμενους συντελεστές ώστε:

- να εξασφαλίζεται ότι τα θέματα που συζητώνται είναι συναφή με τις σημερινές συνθήκες,
- να αυξηθεί η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων του κλάδου στο Φόρουμ, και
- να βελτιωθεί η προβολή αυτού του θεσμού σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Επίσης, ορισμένες Προεδρίες του Συμβουλίου έχουν οργανώσει συναντήσεις Υπουργών Τουρισμού, ειδικά συνέδρια και εκδηλώσεις, είτε έχουν αναλάβει ρόλο συνδιοργανωτή του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Τουρισμού με τις οργανώτριες χώρες. Τέτοιου είδους εκδηλώσεις έχουν αξία καθότι διευκολύνουν τις στενές επαφές μεταξύ των υπευθύνων λήψης αποφάσεων και των ενδιαφερόμενων φορέων, δίνουν έμφαση σε συγκεκριμένα θέματα και παρέχουν αυξημένη προβολή στον ευρωπαϊκό τουρισμό. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να στηρίζει ενεργά τέτοιες πρωτοβουλίες και θα

ενθαρρύνει τις μελλοντικές Προεδρίες να τη μιμηθούν. (Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006) 134, 17/3/2006)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 5^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ο τουρισμός είναι μια ραγδαίως αναπτυσσόμενη βιομηχανία, με ισχυρή ανάπτυξη και δυνατότητες εργασιακής απασχόλησης, και όπως αναφέρθηκε αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας για την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη στην Ευρώπη. Με αφορμή το γεγονός αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 2006, προέβει στην σύνταξη ορισμένων προτάσεων προκειμένου να δημιουργηθεί η βάση για τη δημιουργία μιας ενιαίας Τουριστικής Πολιτικής.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο ευρωπαϊκός τουρισμός απαιτούν μια συνεκτική πολιτική ανταπόκριση σε επίπεδο ΕΕ. Η πολιτική αυτή πρέπει να επικεντρώνεται σε σαφείς και ρεαλιστικούς στόχους, κοινά αποδεκτούς από τους υπευθύνους για τη λήψη αποφάσεων, τους εργοδότες και τους εργαζομένους, καθώς και από τους τοπικούς πληθυσμούς. Πρέπει να χρησιμοποιεί με τον καλύτερο τρόπο τους διαθέσιμους πόρους και να εκμεταλλεύεται κάθε πιθανή συνέργεια καθώς και το πλήρες φάσμα των ενεργειών που έχουν προηγηθεί και να προσφέρει εμφανή προστιθέμενη αξία στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές και μέτρα. Κατά συνέπεια, κάθε πολιτική για τον ευρωπαϊκό τουρισμό πρέπει να είναι συμπληρωματική προς τις πολιτικές που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη.

Με βάση την πείρα που έχει αποκομίσει μέχρι σήμερα και τις ανταλλαγές απόψεων με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι τα καταλληλότερα μέσα για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής είναι ο συντονισμός στο εσωτερικό της Επιτροπής και στο εσωτερικό των εθνικών αρχών, η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων και η λήψη ειδικών μέτρων στήριξης.

Απαραίτητη θεωρείται η οικονομική ενίσχυση του τομέα του τουρισμού. Ο τουρισμός έχει ωφεληθεί πολύ από τη χρηματοδοτική στήριξη των διαφόρων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων. Κατά την περίοδο 2007-2013, τα διαρθρωτικά ταμεία και άλλα προγράμματα της ΕΕ θα στηρίξουν χρηματοδοτικά την ανάπτυξη επιχειρήσεων, υπηρεσιών και υποδομών στον κλάδο του τουρισμού.

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί η σύμπραξη της Επιτροπής με τις εθνικές δημόσιες διοικήσεις και τους ενδιαφερόμενους φορείς του κλάδου για την αύξηση της προβολής και της κατανόησης του ευρωπαϊκού τουρισμού δεδομένου ότι συχνά, λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα του, ο τουρισμός γίνεται αντιληπτός υπό τη στενή έννοια και όχι ως φαινόμενο που επηρεάζει πολυάριθμα τμήματα του οικονομικού και κοινωνικού ιστού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 5^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Βιβλία – Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006) 134, 17/3/2006

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM (2005)121, τελικό, 6.4.2005

Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού», 21/11/2003, Πράξη: COM(2003)0716 τελικό

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Πράξη: PE 353.597/v03-00

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM (2004) 474, 14.7.2004

Ηγουμενάκης Ν., (1999) «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ», 2^η έκδοση, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα

Μούσης Ν., (2000), «ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Πρόταση της Επιτροπής, COM(2005)97, 16.3.2005

Ξενόγλωσση (Βιβλία – Μελέτες)

Bornschiefer V., (2000), "State-building in Europe, Cambridge University press, UK

Gabriel T., Fineman S., Sims D., "Organizing & Organizations", 2nd edition, Sage, London, California, New Delhi

Leidner L., "The European Tourism industry in the enlarged community", Report prepared for the Enterprise DG of the European Commission, January, 2007

Richard Scott W., (1992), "Organizations – Rational, National and Open Systems", 3rd edition, Prantice Hall, New Jersey

Verheugen G., "A Renewed EU Tourism Policy: Towards a stronger Partnership for European Tourism", 4th European Tourism Forum, Malta, 20/10/2005

WTO, "World Tourism Organization Joint Seminar, "Faced with Worldwide Competition and Structural Changes, What are the Tourism Responsibilities of European Governments?", 9-10/4/1997, Salzburg, Austria

WTO, "World Tourism Barometer", volume 4, No 1, February 2006

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm (προσπελάστηκε 11/4/2007)

http://europa.eu.int/comm/research/future/index_en.cfm (προσπελάστηκε 11/4/2007)

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/other_actions/cap_europ/cap_eu_en.html
(προσπελάστηκε 11/4/2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6:
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ (ΕΥΡΩ)
ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

6.1. ΤΟ ΕΥΡΩ

6.1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Από την 1η Ιανουαρίου 1999 το ευρώ (σε λογιστική μορφή) υιοθετήθηκε ως το εθνικό νόμισμα έντεκα κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Φινλανδία). Τα έντεκα αυτά κράτη επιλέχθηκαν να συμμετάσχουν στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση με απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις αρχές Μαΐου του 1998, αφού είχαν εκπληρώσει τα κριτήρια σύγκλισης που προβλέπονταν στη Συνθήκη του Μάαστριχτ.

Στις 19 Ιουνίου 2000, στο πλαίσιο της Συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Santa Maria da Feira, η Ελλάδα έγινε δεκτή ως το δωδέκατο μέλος της ζώνης του ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 2001, αφού εκτιμήθηκε ότι πληρούσε τα κριτήρια σύγκλισης. Ταυτόχρονα καθορίστηκε η αμετάκλητη ισοτιμία (τιμή) μετατροπής της δραχμής σε ευρώ (1 € = 340,750 δραχμές), η οποία ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2001, και ταυτίζεται με την κεντρική ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ II), η οποία ίσχυσε μετά τις 17 Ιανουαρίου 2000.» (Τράπεζα της Ελλάδος, επίσημο site, 2007)

Το σύμβολο € δημιουργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων της για το ενιαίο νόμισμα. Το σύμβολο έπρεπε να ικανοποιεί τρία κριτήρια:

- (1) *Να είναι ένα εύκολα αναγνωρίσιμο σύμβολο της Ευρώπης*
- (2) *Να γράφεται εύκολα με το χέρι*
- (3) *Να είναι αισθητικά όμορφο.*

Είναι εμπνευσμένο από το ελληνικό γράμμα έψιλον και αποτελεί αναφορά στην κλασική εποχή και το λίκνο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, καθώς και το πρώτο γράμμα της λέξης "Ευρώπη".

Όπως αναφέρθηκε, η κεντρική ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ, όπως αυτή επικυρώθηκε στις 19 Ιουνίου 1999, είναι 340,75 δραχμές/ευρώ. Ωστόσο, όπως

συμβαίνει με όλα τα νομίσματα, έτσι και το ευρώ παρουσιάζει διακυμάνσεις στις χρηματαγορές. Παρόλο που οι διαφορές από την κεντρική ισοτιμία είναι μικρές, καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε θέσει όρια διακύμανσης της ισοτιμίας του κοινού νομίσματος, η πραγματική ισοτιμία μεταβαλλόταν. Οι κανονισμοί της ΕΕ, για τη στρογγυλοποίηση των ισοτιμιών, επέβαλαν μετατροπή προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση, που στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν 1 ευρώ.

Πίνακας 6.1: Τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια Ευρώ και η αντιστοιχία τους σε δραχμές
 Πηγή: <http://www.bankofgreece.gr/euro/EuroFaqEL.asp> (προσπελάστηκε 5/4/07)

ΚΕΡΜΑΤΑ ΕΥΡΩ	ΑΞΙΑ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ
1 λεπτό	3
2 λεπτά	7
5 λεπτά	17
10 λεπτά	34
20 λεπτά	68
50 λεπτά	170
€1	341
€2	682
ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΥΡΩ	ΑΞΙΑ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ
€5	1.704
€10	3.408
€20	6.815
€50	17.038
€100	34.075
€200	68.150
€500	170.375

Από την 1η Ιανουαρίου 2001 όλες οι επιχειρήσεις "μπήκαν" στη διαδικασία της διπλής τιμολόγησης των προϊόντων τους.

6.1.2. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σε σχετική μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την, επικείμενη τότε, εισαγωγή του Ευρώ ως ενιαίου νομίσματος, το νομοθετικό πλαίσιο του ευρώ έχει ευρέως διασαφηνιστεί με δύο Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς που καλύπτουν τα ακόλουθα θέματα:

Όλες οι αναφορές στον τύπο δέσμης του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ) να αντικαθίσταθούν –όπως και έγινε- με αναφορές στο ευρώ σε μία 1:1 βάση την 1 Ιανουαρίου 1999.

Η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων: Η απαγόρευση σύναψης συμφωνίας σύντομης διάρκειας από τα συμβαλλόμενα μέρη, η εισαγωγή του ευρώ δεν φέρει το αποτέλεσμα της αλλοίωσης οποιουδήποτε όρου (λειτουργίας) κάποιου νομικού οργάνου (ιδιαίτερα κανονισμών, κυβερνητικών πράξεων, νομικών κανονισμών και συμβολαίων) ούτε δίνει σε κάποιο από τα μέρη το δικαίωμα μονομερώς να τροποποιεί ή να αναιρεί την λειτουργία ενός τέτοιου οργάνου. Παρ' όλ' αυτά, οι συμβάσεις εν δυνάμει θα τροποποιούνται με μία συμφωνία από κοινού από τα συμβαλλόμενα μέρη. (Αγαλλοπούλου Πην., 1989)

Τα ως τότε συμμετέχοντα (στην Ε.Ε.) εθνικά νομίσματα αντικαθίσταθηκαν την 1^η Ιανουαρίου 1999 από το ευρώ και μετατρέπονται τα ίδια σε μη δεκαδικές υπομονάδες του καινούριου μοναδικού νομίσματος.

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2001, τα εθνικά νομίσματα είχαν ακόμη ισχύ εάν γίνεται μνεία αυτών σε συμβάσεις και άλλα νομικά όργανα. Τα εθνικά χαρτονομίσματα και νομίσματα γίνονταν δεκτά στα μαγαζιά μέχρι τις αρχές του 2002, ωστόσο η μετάβαση (στο ευρώ) ολοκληρώθηκε.

Από τον Ιανουάριο του 1999 οι πληρωμές μέσω πίστωσης λογαριασμού στο εσωτερικό της ευροζώνης μπορούν να γίνονται είτε σε ευρώ είτε στην αντίστοιχη (εθνική) νομισματική μονάδα. Το ποσό έπρεπε να πιστώνεται στο λογαριασμό του πιστωτή στην ονομαστική αξία (των τραπεζογραμμάτων) του λογαριασμού του. Οποιαδήποτε μετατροπή έπρεπε να γίνεται βάσει του συντελεστή μετατροπής.

Η στρογγυλοποίηση θα πρέπει να γίνεται προς το πιο κοντινό «σεντ» (λεπτό), την υπομονάδα του ευρώ, ή στην πιο κοντινή υπομονάδα εκάστου εθνικού νομίσματος. Ένα (αριθμητικό) αποτέλεσμα που βρίσκεται ακριβώς στη μέση θα πρέπει να στρογγυλοποιείται, π.χ. η αξία των 0, 005 λεπτών θα στρογγυλοποιείται προς τα πάνω στο 0, 01. (Lepock G, 1998)

6.1.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

6.1.3α. ΓΕΝΙΚΑ

Το ευρώ, ως ενιαίο νόμισμα αποτελεί απώτερο στόχο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), η οποία με τη σειρά της αποτελεί ευρωπαϊκή φιλοδοξία για πολλές δεκαετίες και θεωρείται από πολλούς υποστηρικτές της ως απαραίτητο στάδιο για μια ενδεχόμενη πολιτική ενοποίηση. Ήδη η ψήφιση της Συνθήκης για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, στη Ρώμη, στις 24 Οκτωβρίου 2004 αποτελεί σημαντικό βήμα.

Πέραν όμως των οραμάτων αυτών, τα οποία προς το παρόν προσκρούουν σε σοβαρά πολιτικά προβλήματα και ενδοευρωπαϊκούς ανταγωνισμούς, το ενιαίο νόμισμα δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει και να προωθήσει την Ενιαία Αγορά στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Συγκεκριμένα το ευρώ στοχεύει στο να βελτιώσει την ευρωπαϊκή αγορά, εξαλείφοντας τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις, παρέχοντας μια κοινή λογιστική μονάδα για τις εμπορικές δραστηριότητες, ενθαρρύνοντας το διασυνοριακό εμπόριο, τις επενδύσεις και τον ενδοκοινοτικό τουρισμό. Ήδη αποτελεί ένα ισχυρό και αξιόπιστο νόμισμα στη διεθνή οικονομία. Επιπλέον, η διαφάνεια των τιμών μεταξύ των χωρών-μελών θα αυξηθεί, εντείνοντας τον ανταγωνισμό, από τον οποίο συνήθως επωφελούνται οι καταναλωτές, αλλά και θα οδηγήσει τις επιχειρήσεις σε έναν αγώνα συγχωνεύσεων και εξαγορών, όπως συμβαίνει ήδη, μεταξύ άλλων, στον τραπεζικό και τον τηλεπικοινωνιακό τομέα.

Αν και μια πλήρης αποτίμηση των συνεπειών ενός ενιαίου νομίσματος είναι εξαιρετικά δύσκολη -καθώς είναι ακόμη πολύ νωρίς- το σίγουρο είναι ότι ΟΝΕ και ευρώ αποτελούν την ευρωπαϊκή όψη της παγκοσμιοποίησης.

6.1.3β. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος διευκολύνει πολύ τις συναλλαγές εντός της ζώνης του ευρώ, καθώς έχει εκλείψει πλέον το κόστος μετατροπής των εθνικών νομισματικών μονάδων και ο συναλλαγματικός κίνδυνος από μεταβολές των μεταξύ τους ισοτιμιών. Η αποφυγή των διακυμάνσεων της συναλλαγματικής ισοτιμίας και των συνακόλουθων, συχνά αυθαίρετων, μεταβολών της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των κρατών μελών της ζώνης ευρώ, διασφαλίζει την ολοκλήρωση αλλά και την περαιτέρω εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίου.

Οι καταναλωτές, από την πλευρά τους, επωφελούνται ιδιαίτερα αφού η διαφάνεια των τιμών οδηγεί σε μεγαλύτερη συγκρισιμότητά τους και σε αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων σε επίπεδο ζώνης ευρώ

Οι ίδιες οι επιχειρήσεις πρέπει να γίνουν πιο αποτελεσματικές και καινοτόμες προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νέου οικονομικού περιβάλλοντος. Από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος επωφελούνται επίσης οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), των οποίων η εξαγωγική δραστηριότητα εντείνεται, καθώς το ευρώ μειώνει το κόστος άσκησης τιμολογιακής πολιτικής σε διαφορετικά νομίσματα.

Επιπλέον, το ευρώ δίνει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των αγορών και δημιουργώντας ένα υγιές οικονομικό περιβάλλον, με σταθερότητα τιμών και χαμηλά δημοσιονομικά ελλείμματα και δημόσιο χρέος, που εξασφαλίζουν χαμηλότερα επιτόκια και αποτελεσματικότερη κατανομή των οικονομικών πόρων.

Τέλος, το ενιαίο νόμισμα δίνει τη δυνατότητα στη ζώνη του ευρώ να παίζει σημαντικό ρόλο στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον και να συνεισφέρει στην εδραίωση οικονομικής σταθερότητας παγκοσμίως. Αυτό καταδεικνύεται από τη μεγαλύτερη χρήση του ευρώ εκτός των συνόρων της ζώνης του ευρώ. (www.hba.gr, προσπελάστηκε 5/4/07)

Ένα ενιαίο νόμισμα σημαίνει ότι όσοι ταξιδεύουν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν χρειάζεται πλέον να προμηθεύονται συνάλλαγμα, χάνοντας χρήματα σε κάθε συναλλαγή, όπως συνέβαινε πριν. Οι αποκλίσεις στις ισοτιμίες και η προμήθεια που καταβάλλεται στις τράπεζες είναι παρελθόν. Ιδιαίτερα επωφελούνται οι μικρές

επιχειρήσεις (ΜΜΕ), καθώς οι καταθέσεις και οι μεταφορές χρηματικών ποσών μεταξύ κρατών-μελών γίνονται ταχύτερες και πιο φερέγγυες.

Επίσης, για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές το ενιαίο νόμισμα άρει επιπλέον την αβεβαιότητα που επικρατεί όσον αφορά την τιμή στην οποία πωλούνται τα προϊόντα.

6.2. "ΕΥΡΩ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ"

6.2.1. ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΔΥΟ ΕΝΝΟΙΕΣ ΑΡΡΗΚΤΑ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ

Όπως είναι γνωστό ο τουρισμός χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από διασυνοριακές δραστηριότητες. Συνεπώς η δημιουργία ενός κοινού νομίσματος διευκολύνει σημαντικά καθώς και επωφελεί τις εν λόγω δραστηριότητες του κλάδου.

Με βάση τα στοιχεία της Eurostat και αναφορικά με τον τουρισμό των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τρεις στους τέσσερις Ευρωπαίους τουρίστες παραμένουν εντός της ΕΕ. Τα έξοδά τους άγγιξαν τα 115 εκατομμύρια ευρώ το έτος 2000 (μη περιλαμβανομένων των εξόδων για εσωτερικό τουρισμό). Συνεπώς, μεγάλος αριθμός των Ευρωπαίων είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν το ευρώ κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Επιπλέον, το κοινό νόμισμα μειώνει σημαντικά τα έξοδα που προκύπτουν από την προμήθεια συναλλάγματος στον "ενδο-ευρωπαϊκό" τουρισμό που προέρχεται από κατοίκους χωρών που δεν ανήκουν στην Κοινότητα.

Γενικά -όπως αναφέρθηκε εκτενώς και πρώτο κεφάλαιο της εργασίας- υπάρχει μια θετική σχέση ανάμεσα στο επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας και την τουριστική δραστηριότητα. Η ανάπτυξη της προσφοράς τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών εξαρτάται από την ύπαρξη υποδομών, μιας αποτελεσματικής αγοράς κεφαλαίου και καλά εκπαιδευμένου προσωπικού. Αυξήσεις στην παραγωγικότητα έχουν ανοίξει το δρόμο προς μια σταθερή ζήτηση για τουριστική δραστηριότητα, που υποδηλώνει αύξηση του ελεύθερου χρόνου και μεγαλύτερα εισοδήματα.

Η σχέση ανάμεσα σε συνεκτικό χώρο και τουριστική αγορά δείχνει ότι, στον τομέα του τουρισμού, ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνεται η προσφορά επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται η ζήτηση. Το Ευρώ έχει άμεσο αποτέλεσμα στην τουριστική προσφορά στο βαθμό που επηρεάζει το περιβάλλον στο οποίο κινούνται οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές. Εξαλείφοντας τις διακυμάνσεις της τιμής συναλλάγματος μεταξύ των συμμετεχόντων νομισμάτων, παρέχοντας εγγύηση για σταθερές τιμές και δίνοντας τη δυνατότητα να εκφράζονται όλες οι τιμές σε μια περιοχή αποτελούμενη από διάφορα κράτη με βάση μια κοινή νομισματική μονάδα, η νομισματική ολοκλήρωση αυξάνει τη διαφάνεια της αγοράς.

Συγκεκριμένα:

- Διαφάνεια στις τιμές. Η ύπαρξη ενός κοινού νομίσματος σε διάφορες χώρες καθιστά πιο εύκολη για τους τουρίστες τη σύγκριση των τιμών ανάμεσα στους ποικίλους Ευρωπαϊκούς προορισμούς. Το Ευρώ λοιπόν ευνοεί τον ανταγωνισμό αφού συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Συνεπώς τα συγκριτικά πλεονεκτήματα ενός τόπου-προορισμού, ενισχύονται.
- Εξαφανίζει την αγορά ξένου συναλλάγματος. Γίνεται κατανοητό πως αυτό έχει άμεσα αποτελέσματα για τον τουρισμό.
- Η εξάλειψη των προβλημάτων εμπιστοσύνης για συγκεκριμένα Ευρωπαϊκά νομίσματα. Ενώ όλες οι κεντρικές τράπεζες τονίζουν τη σημασία της μακροπρόθεσμης σταθερότητας στις τιμές, κάποιες από αυτές δυσκολεύονται παραπάνω να πείσουν την αγορά πάνω σε αυτό. Αυτή η δυσπιστία μεταφράζεται σε επιτόκια. Η δημιουργία μιας ανεξάρτητης και αξιόπιστης κεντρικής τράπεζας μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του κόστους για τη συγκράτηση του πληθωρισμού. Η αξιοπιστία της Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας συνδυασμένη με μειωμένα επιτόκια στα Ευρωπαϊκά κράτη, ενθαρρύνει τις εταιρικές επενδύσεις.
- Η γέννηση ενός νέου διεθνούς νομίσματος. Το ενιαίο νόμισμα δίνει τη δυνατότητα στα Κράτη-Μέλη της ΟΝΕ να είναι λιγότερο εξαρτημένα από τις νομισματικές πολιτικές που ακολουθούν άλλες μεγάλες βιομηχανικές χώρες. Όπως το δολάριο, έτσι και το Ευρώ έχει γίνει ένα διεθνές νόμισμα κι επομένως υπάρχουν πλέον διεθνή συμβόλαια και σε Ευρώ κι όχι μόνο σε δολάρια ή γιεν. Τα κράτη της ΟΝΕ προφυλάσσονται ακόμα περισσότερο από τις διακυμάνσεις συναλλάγματος ανάμεσα στα ισχυρά νομίσματα, παράγοντας ο οποίος διευκολύνει αναμφίβολα τη συνεχιζόμενη διεθνοποίηση των τουριστικών επιχειρήσεων.

6.3. ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ- ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ

Η εμφάνιση του νέου νομίσματος στις αγορές των έντεκα χωρών-μελών, σήμαινε ότι οι καταναλωτές έπρεπε να εξοικειωθούν με το διαφορετικό μέγεθος, τις διαφορετικές παραστάσεις και τις διάφορες υποδιαίρεσεις του. Για αρκετό χρονικό διάστημα (που ξεπέρασε τους αρχικά οριζόμενους έξι μήνες) οι καταναλωτές είχαν τη δυνατότητα να βλέπουν τις τιμές των προϊόντων και υπηρεσιών και στα δύο νομίσματα.

Κατά γενική ομολογία τα οφέλη για τον καταναλωτή από το ενιαίο νόμισμα προκύπτουν από: (www.ecb.int, προσπελάστηκε 12/4/2007)

- Την εξοικονόμηση των τραπεζικών προμηθειών για αγοραπωλησίες συναλλάγματος, κάθε φορά που ο πολίτης ενδέχεται να ταξιδέψει σε κάποιο από τα κράτη της Νομισματικής Ένωσης.
- Τη μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά τις τιμές των προϊόντων. Οι καταναλωτές πλέον θα μπορούν σε κάθε χώρα να συγκρίνουν την τιμή που πληρώνουν για ένα προϊόν με την τιμή που πληρώνουν οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι πολίτες. Αυτή η διαφάνεια πιθανολογείται να φέρει αύξηση του ανταγωνισμού και πτώση των τιμών.
- Την εξοικονόμηση χρόνου. Οι επιχειρήσεις και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι που ταξιδεύουν συνέχεια, δεν θα είναι πλέον υποχρεωμένοι να μετατρέπουν συνεχώς τα νομίσματά τους.
- Τη σταθερότητα των τιμών. Το ευρώ έχει αντιπληθωριστικές προδιαγραφές οι οποίες θα ωφελήσουν τον καταναλωτή καθώς θα μειωθεί στο ελάχιστο η διάβρωση της αγοραστικής δύναμης των εισοδημάτων πράγμα το οποίο συνέβαινε παλιότερα, λόγω του πληθωρισμού.

6.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η δημιουργία του Ευρώ, ως ενιαίου νομίσματος στην Ευρώπη, εξαλείφει το δεύτερο ψυχολογικό εμπόδιο –μετά τη γλώσσα- που περιορίζει τα ταξίδια εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ταξίδι είναι ένα στοιχείο που ευνοεί την ανάμιξη πληθυσμών και πολιτισμών και κατ' επέκταση την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Η εισαγωγή του Ευρώ έχει ενισχύσει τη σημασία του συγκριτικού πλεονεκτήματος που εξασφαλίστηκε μέσω της μεγαλύτερης αξίας των επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού – μέσω δηλ. της παρουσίας αρμόδιων και καταξιωμένων επαγγελματιών και υπηρεσιών και προϊόντων προσαρμοσμένων στις ανάγκες και απαιτήσεις των τουριστών, οι οποίοι πλέον είναι σε θέση να κάνουν επιλογές που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες τους χάρη στην αυξανόμενη εξοικείωση με την τουριστική αγορά.

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος δεν είναι καθόλου ευτελής υπόθεση. Καθώς έχει θεμελιωθεί σε μια υγιή οικονομική σύγκλιση ως αποτέλεσμα μιας μακράς διαδικασίας οικονομικών μεταρρυθμίσεων στις οποίες οι κυβερνήσεις και όχι οι λαοί είχαν τον πρώτο λόγο, το Ευρώ έχει αναδειχθεί σε κυρίαρχο διεθνές νόμισμα γιατί βασίζεται σε νομισματική και οικονομική πολιτική καθοδηγούμενη από σταθερότητα.

Σε μια περίοδο οικονομικής αποσταθεροποίησης που φανερώνει τα όρια των μοντέλων ανάπτυξης της Ασίας, η άφιξη ενός νέου και σταθερού διεθνούς νομίσματος έχει αποτελέσει ένα κυρίαρχο παράγοντα για την αποκατάσταση της ισορροπίας της διεθνούς οικονομίας. Μέχρι πρόσφατα, οι ΗΠΑ καταλαμβάνουν το 20% του παγκόσμιου εμπορίου, αλλά το 50% των παγκόσμιων εμπορικών συναλλαγών και το 80% των οικονομικών συναλλαγών γίνονταν σε δολάρια. Το Ευρώ αποτελεί σήμερα ένα κυρίαρχο συναλλαγματικό απόθεμα.

Μέσα σε αυτό το κλίμα, γερά οικονομικά θεμέλια και ανοιχτές οικονομικές αγορές στην Ευρώπη, έχουν θετικά αποτελέσματα για τον τουρισμό. Σταθερό νόμισμα και οικονομία στην Ευρώπη, είναι οι προϋποθέσεις για ανανεωμένη και ενισχυμένη οικονομική ανάπτυξη, η οποία τόσο ενθαρρύνει όσο και στηρίζεται στον ευρωπαϊκό τουρισμό, ο οποίος πρέπει να προσαρμοστεί στο φαινόμενο του παγκόσμιου τουριστικού ρεύματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 6^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Από την 1η Ιανουαρίου 1999 το ευρώ υιοθετήθηκε ως το εθνικό νόμισμα έντεκα κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα έντεκα αυτά κράτη επιλέχθηκαν να συμμετάσχουν στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση με απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις αρχές Μαΐου του 1998, αφού είχαν εκπληρώσει τα κριτήρια σύγκλισης που προβλέπονταν στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Το νομοθετικό πλαίσιο του ευρώ έχει ευρέως διασαφηνιστεί με δύο Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς.

Το ενιαίο νόμισμα δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει και να προωθήσει την Ενιαία Αγορά στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Συγκεκριμένα το ευρώ στοχεύει στο να βελτιώσει την ευρωπαϊκή αγορά, εξαλείφοντας τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις, παρέχοντας μια κοινή λογιστική μονάδα για τις εμπορικές δραστηριότητες, ενθαρρύνοντας το διασυνοριακό εμπόριο, τις επενδύσεις και τον ενδοκοινοτικό τουρισμό. Ήδη αποτελεί ένα ισχυρό και αξιόπιστο νόμισμα στη διεθνή οικονομία. Επιπλέον, η διαφάνεια των τιμών μεταξύ των χωρών-μελών θα αυξηθεί, εντείνοντας τον ανταγωνισμό, από τον οποίο συνήθως επωφελούνται οι καταναλωτές, αλλά και θα οδηγήσει τις επιχειρήσεις σε έναν αγώνα συγχωνεύσεων και εξαγορών, όπως συμβαίνει ήδη, μεταξύ άλλων, στον τραπεζικό και τον τηλεπικοινωνιακό τομέα.

Το Ευρώ επηρεάζει άμεσα την οικονομική πλευρά του τουριστικού φαινομένου, με σημαντικότερο αντίκτυπο το ότι έδωσε τη δυνατότητα στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις να έχουν σημαντικό κέρδος από την απαλλαγή από το κόστος του συναλλάγματος. Επιπλέον, η εισαγωγή του Ευρώ έχει ενισχύσει τη σημασία του συγκριτικού πλεονεκτήματος που εξασφαλίστηκε μέσω της μεγαλύτερης αξίας των επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού.

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος δεν είναι καθόλου ευτελής υπόθεση. Καθώς έχει θεμελιωθεί σε μια υγιή οικονομική σύγκλιση ως αποτέλεσμα μιας μακράς διαδικασίας οικονομικών μεταρρυθμίσεων στις οποίες οι κυβερνήσεις και όχι οι λαοί είχαν τον πρώτο λόγο, το Ευρώ έχει αναδειχθεί σε κυρίαρχο διεθνές νόμισμα γιατί βασίζεται σε νομισματική και οικονομική πολιτική καθοδηγούμενη από σταθερότητα. Σταθερό νόμισμα και οικονομία στην Ευρώπη, είναι οι προϋποθέσεις για ανανεωμένη και ενισχυμένη οικονομική ανάπτυξη, η οποία τόσο ενθαρρύνει όσο και στηρίζεται στον ευρωπαϊκό τουρισμό, ο οποίος πρέπει να προσαρμοστεί στο φαινόμενο του παγκόσμιου τουριστικού ρεύματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 6^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Βιβλία - Μελέτες)

Αγαλλοπούλου Πην., 1989, «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΟΚ» Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα

Alpha Τράπεζα Πίστεως, (1997), «Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩ - EURO». Αθήνα

Μούσης Ν., (2000), «ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ». Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Ξενόγλωσση (Βιβλία - Μελέτες)

Lepeck G, 1998, "The Euro and the Tourism industry", European Commission

Bornschieer V., (2000), "State-building in Europe, Cambridge University press, UK

Coronakis B., (2002), "The European Handbook", New Europe, Bruxelles

Leonardo D., (2002), "The Economist: Guide to the European Union", 8th edition, Profile Books, London

Bornschieer V., (2000), "State-building in Europe, Cambridge University press, UK

Ηλεκτρονικές πηγές

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, www.ecb.int (προσπελάστηκε 12/4/2007)

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, www.hba.gr (προσπελάστηκε 1/4/2007)

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, www.euro-hellas.gr (προσπελάστηκε 30/4/2007)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή-αντιπροσωπεία Ελλάδος, www.ee.gr προσπελάστηκε 12/4/2007)

Τράπεζα της Ελλάδος, www.bankofgreece.gr (προσπελάστηκε 5/4/2007)

<http://euro.eu.int/euro> (προσπελάστηκε 12/4/2007)

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7:
Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ
ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

7.1. ΟΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ

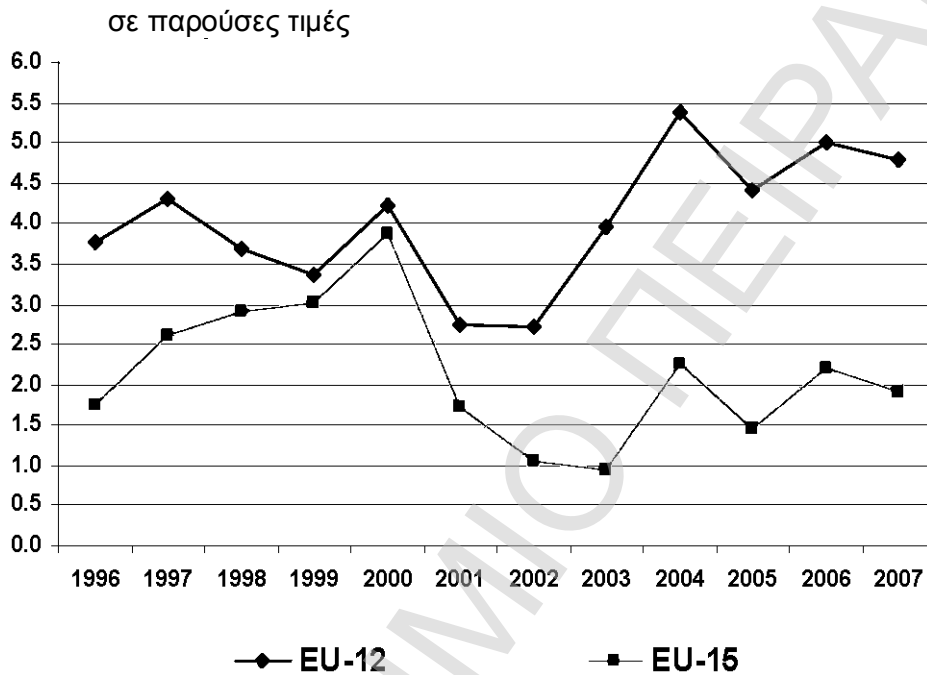
Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μια νέα πραγματικότητα, που είναι βέβαιο ότι θα ανοίξει νέες ευκαιρίες για την Ευρώπη ως σύνολο, αλλά προφανώς και για καθεμία από τις χώρες που ανήκαν ήδη στην ΕΕ, που εντάχθηκαν πρόσφατα ή που πρόκειται να ενταχθούν στο μέλλον.

Η ΕΕ, οι χώρες, οι περιφέρειες και οι πόλεις της, αποτελούν παγκόσμιους τουριστικούς προορισμούς: η νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα, σήμερα, με τη διεύρυνση στα νέα κράτη μέλη, προϋποθέτει τη διαμόρφωση μιας ευρείας προσφοράς με ποικιλομορφία και αντιθέσεις, προκειμένου να εξελιχθεί σε δυναμική τουριστική προέλευση και προορισμό του υπόλοιπου πλανήτη. Στο μέλλον αναμένεται ότι η ανάπτυξη θα συνεχιστεί, με κάπως πιο περιορισμένο ρυθμό, αλλά πάντως υψηλότερο από ό,τι σε άλλες βιομηχανίες.

Είναι προφανές ότι η διεύρυνση συνεπάγεται μια πολύ σημαντική αύξηση της ήδη σημαντικής τουριστικής προσφοράς της Ευρώπης, όχι μόνο από την καθαρά ποσοτική άποψη των τουριστικών προορισμών, αλλά και από τη — σημαντικότερη ίσως — άποψη της μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας χάρη στις πολιτιστικές, αρχιτεκτονικές και περιβαλλοντικές συμβολές της. Αυτή η αύξηση της προσφοράς θα καταστήσει αναμφίβολα πιο ανταγωνιστική την ευρωπαϊκή βιομηχανία σε εσωτερικό επίπεδο και έναντι άλλων χωρών της Αμερικής, της Ασίας και του υπόλοιπου κόσμου. Τα νέα κράτη μέλη προσπαθούν μάλιστα να διευρύνουν την τουριστική τους προσφορά, θεωρώντας τη ουσιώδες στοιχείο για την τουριστική και, σε τελική ανάλυση, την οικονομική τους ανάπτυξη. Αν και αυτή η βούληση ανάπτυξης είναι απόλυτα θεμιτή και επιθυμητή, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η ανάπτυξη έχει όρια και ότι ο ρυθμός ανάπτυξης πρέπει να είναι βιώσιμος, για να εξασφαλιστεί η διατήρηση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών αξιών στο μέλλον.

Από την άλλη πλευρά η αύξηση της τουριστικής ζήτησης που συνδέεται με τη διεύρυνση θα προωθηθεί αναμφίβολα από τρεις κύριους παράγοντες: πρώτον, τον μεγαλύτερο αριθμό πολιτών της ΕΕ που θα έχουν την επιθυμία και την ανάγκη να γνωρίσουν άλλους τόπους, άλλες χώρες της ΕΕ οι οποίες τους ήταν μέχρι σήμερα δυσπρόσιτες, είτε επειδή δεν ανήκαν στην Κοινότητα και ήταν δύσκολο το ταξίδι είτε επειδή ανήκαν, αντίθετα, στην Κοινότητα και δυσκολεύονταν να ταξιδέψουν σε χώρες εκτός αυτής· δεύτερον, το υψηλότερο βιοτικό επίπεδο, που είναι βέβαιο ότι θα

επιτευχθεί στις νέες χώρες, θα αυξήσει την τάση των πολιτών τους για ταξίδια· τέλος, οι νέες και βελτιωμένες υποδομές των μεταφορών και των επικοινωνιών αναμένεται ότι θα αποτελέσουν κίνητρο για περισσότερα ταξίδια, τουρισμό, μετακινήσεις για επαγγελματικούς ή αθλητικούς λόγους κλπ., με αποτέλεσμα να αυξηθούν τα ταξίδια και να αναπτυχθεί η συναφής τουριστική βιομηχανία.

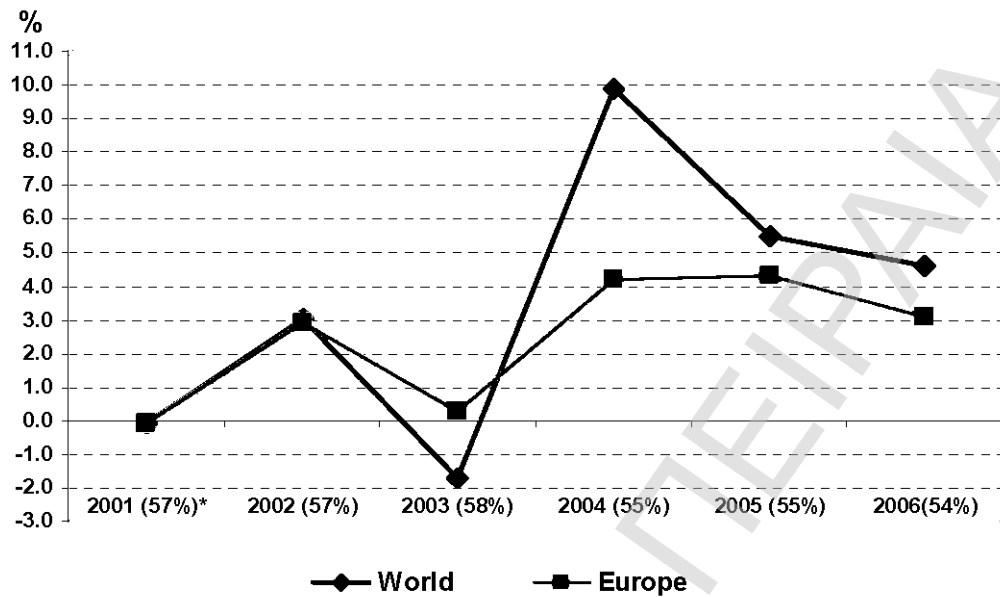

Διάγραμμα 7.1.: Ετήσια αύξηση του ΑΕΠ στην Ευρώπη των 15 και αντιστοίχως στα 13 νέα κράτη-μέλη

Πηγή : Eurostat, Newcronos, Economy and Finance, ΑΕΠ και βασικές συνιστώσες - παρούσες τιμές, δεν υπάρχουν ακόμα στοιχεία που να συμπεριλαμβάνουν την Ρουμανία και την Βουλγαρία.

Στο διάγραμμα 7.2 που ακολουθεί, φαίνονται οι ετήσιοι δείκτες ανάπτυξης και το μερίδιο αφίξεων της Ευρώπης επί των συνολικών διεθνών αφίξεων. Τα νέα Κράτη – Μέλη θα πάρουν και αυτά το μερίδιό τους στην «πίτα» του ευρωπαϊκού τουριστικού προϊόντος.

Ετήσιοι δείκτες ανάπτυξης και μερίδιο αφίξεων της Ευρώπης επί των συνολικών διεθνών αφίξεων

Διάγραμμα 7.2.: Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις 2001-2006

Πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, Παγκόσμιο Τουριστικό Βαρόμετρο, Τόμος 4, Νο 1, Ιανουάριος 2006, σελ. 3.

7.2. ΔΙΕΥΡΙΝΣΗ ΚΑΙ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ»

Όμως, για να μετατραπούν αυτές οι νέες και μεγάλες ευκαιρίες που παρέχει η διεύρυνση σε εδραιωμένη πραγματικότητα, πρέπει να τηρηθούν ορισμένες κοινές αρχές, κριτήρια και κανόνες, που θα διασφαλίσουν τη γενική βιωσιμότητα της τουριστικής δραστηριότητας, καθώς και το κοινωνικά επιθυμητό της μέλλον. Τα κριτήρια αυτά καθορίστηκαν ήδη στη σύνοδο κορυφής της Λισσαβώνας, όπου προσδιορίστηκε η ομώνυμη Στρατηγική, η οποία περιλαμβάνει, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, τους εξής στόχους: βιωσιμότητα, κοινωνία της γνώσης, απασχόληση και κοινωνική συνοχή.

Ήδη σε παλαιότερη γνωμοδότησή της, η Επιτροπή όπως και άλλα διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα προσδιόρισε τις γενικές προϋποθέσεις για τη βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού τουρισμού ως απαραίτητο στοιχείο για την ισορροπημένη και μακροπρόθεσμα αποδοτική ανάπτυξή του.

Σημαντικό θεωρείται το γεγονός ότι ο πειρασμός των νέων χωρών να αυξήσουν τα ποσοστά της τουριστικής τους δραστηριότητας με βάση την αύξηση της τουριστικής προσφοράς πρέπει να περιοριστεί ως προς τους απόλυτους αριθμούς και ως προς τον ρυθμό της ανάπτυξης, έτσι ώστε η τουριστική ανάπτυξη των χωρών αυτών να είναι οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμη. Η βιωσιμότητα ως απαραίτητο χαρακτηριστικό της τουριστικής δραστηριότητας δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί, διότι εμφανίζονται συνεχώς αντιπαραθέσεις και διστάμενες απόψεις για την εφαρμογή της βιωσιμότητας από τους διάφορους παράγοντες που συμμετέχουν στη διαμόρφωση του τουρισμού

Σ'ο,τι αφορά την «Κοινωνία της Γνώσης», ο τουρισμός μπορεί να συμβάλει πολύ θετικά στην εκπλήρωση αυτού του στόχου της Στρατηγικής της Λισσαβώνας χάρη στην ίδια τη φύση της τουριστικής δραστηριότητας, που βασίζεται στις πολιτισμικές ανταλλαγές, στις μετακινήσεις για τη γνώση άλλων τόπων, στην προσέγγιση άλλων εθίμων και κοινωνικών και πολιτιστικών συνθηκών. Οι γνώσεις αποκτώνται με τη βίωση εμπειριών, η οποία μπορεί να γίνει υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και σε οποιαδήποτε ηλικία· με αυτή την έννοια, ο τουρισμός αποτελεί σπουδαία δυνατότητα προσωπικής πρόοδου.

Επιπλέον, οι τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών συμβάλλουν σημαντικά τόσο στην παραγωγή των τουριστικών προϊόντων όσο και στην κατανάλωσή τους και είναι βέβαιο ότι θα βοηθήσουν τον τουρισμό να γίνει μια ανταγωνιστική και προσιτή σε όλους βιομηχανία.

Αναφορικά με την απασχόληση, η στρατηγική της Λισσαβώνας προβλέπει ότι η Ευρώπη θα προβεί κατά τα επόμενα χρόνια σε ανάπτυξη της απασχόλησης ποιοτικά και ποσοτικά. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο τουρισμός, ο οποίος συνεισφέρει στο ΑΕΠ και στην απασχόληση σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχεδόν κατά 5 % και σε ορισμένα Κράτη Μέλη έως και κατά 10 %, μπορεί να αποτελέσει πηγή δημιουργίας περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης στη διευρυμένη Ευρώπη. Για να είναι αυτή η απασχόληση κοινωνικά βιώσιμη, οι παλαιές και οι νέες θέσεις που θα δημιουργηθούν γύρω από τον τουρισμό πρέπει να πληρούν τις βασικές προϋποθέσεις της ποιότητας, της κατάρτισης κατά την απασχόληση, του μόνιμου χαρακτήρα και, ιδίως, της αναγνώρισης των δικαιωμάτων των εποχικών εργαζομένων ή των εργαζομένων κατά μερική απασχόληση.

Πίνακας 7.1.: Αριθμός καταλυμάτων και δείκτες κατάληψης αυτών, 2004

Πηγές: Στήλες 1&2: Eurostat, NC, industry, trade, services/tourism, NC, population social conditions. Στήλη 3: WTO, electronic factbook (basic indicators)

Έτος 2004	Αριθμός ξενοδοχείων και συναφών καταλυμάτων	ανά 100.000 κατοίκους	Δείκτης από κατοίκους και μη
ΕΕ-15			
Βέλγιο	1.922	18	;
Δανία	480	9	36
Γερμανία	36.884	45	34
Ελλάδα	8.899	80	61
Ισπανία	17.402	41	53
Γαλλία	18.689	30	59
Ιρλανδία	4.554	112	60
Ιταλία	33.518	58	40
Λουξεμβούργο	297	66	28
Ολλανδία	3.129	19	42
Αυστρία	14.435	177	35
Πορτογαλία	1.954	19	39
Φινλανδία	961	18	46
Σουηδία	1.833	20	34
Ηνωμένο Βασίλειο	44.625	75	45
ΕΕ-12			
Τσεχία	4.311	42	37
Εσθονία	267	20	47
Κύπρος	803	109	58
Λετονία	278	12	31
Λιθουανία	317	9	37
Ουγγαρία	1.952	19	41
Μάλτα	194	48	54
Πολωνία	2.139	6	32
Σλοβενία	350	18	48
Σλοβακία	873	16	35
Βουλγαρία	1.016	13	35
Ρουμανία	;	;	37

Τέλος, ο τουρισμός είναι σπουδαίο μέσο κοινωνικής συνοχής μέσω της γνωριμίας με άλλους τρόπους ζωής, διαφορετικούς από τον δικό μας, και συμβάλλει έτσι στην ανάπτυξη της ιδέας και της πραγματικότητας της ευρωπαϊκής ιθαγένειας στη διευρυμένη Ευρώπη. Οι τουριστικές ανταλλαγές θα είναι στοιχείο κοινωνικής προόδου στη διευρυμένη Ευρώπη, με την προώθηση της συνοχής μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών λαών.

Πίνακας 7.2.: Αφίξεις σε 6 κράτη μέλη της Ευρώπης των 15 από κατοίκους 3 νέων κρατών μελών (Τσεχία, Ουγγαρία, Πολωνία)

Πηγή: WTO (1997 = 100)

Ρυθμός από μη κατοίκους σε όλους τους τύπου καταλυμάτων, ανά εθνικότητα ανάπτυξης αφίξεων

Προορισμός	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Βέλγιο	79.990	87.931	84.514	84.387	77.730	78.155	79.216	80.484	82.660	99.437
%	95	104	100	100	92	92	94	95	98	118
Γερμανία	605.761	630.007	646.346	651.132	661.589	714.698	702.994	676.353	705.933	773.165
%	94	97	100	101	102	111	109	105	109	120
Φινλανδία	-	-	29.905	32.687	33.401	31.858	31.932	32.910	33.262	36.078
%	-	-	100	109	112	107	107	110	111	121
Αυστρία	452.629	476.161	515.812	577.191	598.457	601.765	644.428	667.484	736.348	794.612
%	88	92	100	112	116	117	125	129	143	154
Ολλανδία	-	-	69.000	92.000	94.000	86.800	85.000	81.300	77.800	99.800
%	-	-	100	133	136	126	123	118	113	145
Ιταλία	-	-	628.849	856.440	848.077	1.247.976	1.155.761	1.080.582	1.051.909	1.063.538
%	-	-	100	136	135	198	184	172	167	169
Σύνολο	-	-	1.974.426	2.293.837	2.313.254	2761.252	2.699.331	2.619.113	2.687.912	2.866.630
%	-	-	100	116	117	140	137	133	136	145

7.3. ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ένας ανταγωνιστικός τουριστικός τομέας είναι σε θέση να υποστηρίξει δομικές αλλαγές στην αγορά εργασίας

Όπως φαίνεται στον πίνακα 7.3 το ποσοστό των εργαζομένων στον τομέα ξενοδοχείων / εστιατορίων / καφέ (HORECA) σε πλήρη απασχόληση ποικίλει μεταξύ 1,7 και 6,7% στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, εκτός της Μάλτας (7,9%) και της Κύπρου (9%).

Οι σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ παλιών και νέων Κρατών-Μελών δεν είναι προφανείς. Ο κύριος προσδιορισμός είναι η σημασία μιας χώρας ως τουριστικός προορισμός. Κατά αυτόν τον τρόπο τα μερίδια είναι μεγαλύτερα στην Ευρώπη της Μεσογείου, καθώς και στην Τσεχία και την Σλοβακία, την Ουγγαρία και τη Σλοβενία.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η τουριστική βιομηχανία είναι μέρος του τομέα των υπηρεσιών και ότι το ποσοστό απασχόλησης στον τομέα αυτόν σε πλήρη απασχόληση διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των νέων Κρατών-Μελών στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και όλων των υπολοίπων, σχηματίζεται μια άλλη άποψη για την σημασία της απασχόλησης στον τομέα HORECA και της συνεισφοράς του τουρισμού στον μετριασμό της δομικής αλλαγής.

Στην Ευρώπη των 15, το ποσοστό των εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών αγγίζει το 69,1 %. 27,1 % απασχολούνται σε βιομηχανικά παρακλάδια και 3,8 % στη γεωργία. Σε πολλά από τα νέα Κράτη-Μέλη το ποσοστό απασχόλησης στη βιομηχανία φτάνει μεγαλύτερα ποσοστά από οποιοδήποτε κράτος των 15. Χαρακτηριστική η περίπτωση της Τσεχίας (39,3 %), της Σλοβακίας (36,3 %) και της Εσθονίας (35,1 %).

Πίνακας 7.3.: Μερίδιο απασχόλησης του τομέα "HORECA" επί της συνολικής απασχόλησης, 2004.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, "Employment in Europe 2005", Κεφάλαιο 1, σελ. 45.

	Σύνολο Γεωργίας	Σύνολο Βιομηχανίας	Σύνολο κλάδου Υπηρεσιών	Τομέας HORECA επί της συνολικής απασχόλησης	Τομέας HORECA επί της απασχόλησης στον κλάδο υπηρεσιών
ΕΕ 15	3,8	27,127.1	69,1	4,3	6,2
Βέλγιο	2,2	24,9	72,8	3,1	4,3
Δανία	3,3	23,7	73,0	2,2	3,0
Γερμανία	2,4	31,3	66,4	3,4	5,1
Ελλάδα	12,6	22,5	64,9	6,5	10,0
Ισπανία	5,5	30,4	64,1	6,7	10,5
Γαλλία	4,0	24,8	71,2	3,3	4,6
Ιρλανδία	6,4	27,6	66,0	5,9	8,9
Ιταλία	4,2	30,8	65,0	4,6	7,1
Λουξεμβούργο	2,1	19,9	78,0	3,3	4,2
Ολλανδία	3,0	19,9	77,0	4,0	5,2
Αυστρία	5,0	26,6	68,3	6,0	8,8
Πορτογαλία	12,1	31,2	56,7	5,1	9,0
Φινλανδία	5,0	26,1	68,9	3,0	4,4
Σουηδία	2,5	22,4	75,1	3,0	4,0
Ηνωμένο Βασίλειο	1,3	22,3	76,5	4,4	5,8
ΕΕ 10					
Τσεχία	4,4	39,3	56,3	3,8	6,7
Εσθονία	5,5	35,1	59,5	2,9	4,9
Κύπρος	5,1	23,4	71,5	9,1	12,7
Λετονία	13,3	27,3	59,4	2,1	3,5
Λιθουανία	16,3	28,3	55,4	2,2	4,0
Ουγγαρία	5,3	32,9	61,8	3,8	6,1
Μάλτα	2,3	29,4	68,3	7,9	11,6
Πολωνία	17,6	29,0	53,4	1,7	3,2
Σλοβενία	9,8	36,3	53,9	4,0	7,4
Σλοβακία	5,1	39,2	55,7	3,8	6,8

Έτσι, όταν η απασχόληση HORECA συσχετίζεται με την απασχόληση στον τομέα των υπηρεσιών (τελευταία στήλη στον πίνακα 7.1) αντί της συνολικής απασχόλησης (στήλη 4), οι διαφορές στη σημασία της απασχόλησης ξενοδοχείων / εστιατορίων / καφέ μεταξύ παλιών και νέων Κρατών-Μελών είναι αρκετά μικρότερες.

Η τρέχουσα διαδικασία της ταχείας οικονομικής ανοικοδόμησης στα νέα Κράτη-Μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ασκεί πίεση στη βιομηχανία και τη γεωργία, οι οποίες -όπως δείχνει ο παραπάνω πίνακας- απασχολούν σε ορισμένα ανατολικο-ευρωπαϊκά νέα Κράτη-Μέλη ένα ποσοστό ανθρώπων πολύ μεγαλύτερο από την Ευρώπη των 27. Τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας -αυτό είναι το κυριότερο

πλεονέκτημα της ταχείας μακρο-οικονομικής ανάπτυξης- μετριάζονται από τις ζωτικής σημασίας οικονομικές δραστηριότητες στους κλάδους του τομέα των υπηρεσιών και

συγκεκριμένα στον τουρισμό. Ένα από τα εξέχοντα παραδείγματα της συνεισφοράς του τουρισμού στην εξομάλυνση της ανοικοδομητικής διαδικασίας είναι με βεβαιότητα η εξαγορά της TUI, του μεγαλύτερου ευρωπαϊκού οργανωτή ταξιδιών από την Preussag, μια γερμανική εταιρία επεξεργασίας βαρέων μετάλλων, πριν από μερικά χρόνια.

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού υπολογίζει μακροπρόθεσμα ότι η προσπάθεια επίτευξης των ευρωπαϊκών στόνταρ μπορεί να δημιουργήσει 3 εκ. θέσεις εργασίας στον τουριστικό τομέα στα νέα Κράτη-Μέλη.

Παρόλα αυτά, ορισμένες χαρακτηριστικές διαφορές στην αγορά εργασίας ξενοδοχείων / εστιατορίων / καφέ στα νέα Κράτη-Μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υποδεικνύουν ότι ακόμη και η απασχόληση HORECA θα υποστεί μεγάλες αλλαγές εντέλει, όταν η τρέχουσα τεράστια οικονομική ανάπτυξη θα κοπάσει σε κάποιο τελικό στάδιο όταν το μακρο-οικονομικό χάσμα ανάμεσα σε παλιά και νέα Κράτη-Μέλη θα γεφυρωθεί.

7.4. Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Εκτός από τις οικονομικές αξίες, ο τουρισμός έχει σημασία επίσης και για την ανάπτυξη των κοινωνικών αξιών και των αξιών του πολίτη που ευνοούν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και το διάλογο μεταξύ λαών και πολιτισμών. Η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι αδύνατη χωρίς τη βαθύτερη γνώση των χωρών, των πολιτιστικών παραδόσεων και των "διαφορών" που συνθέτουν το πλούσιο ευρωπαϊκό μωσαϊκό. Κατά την περίοδο που διανύουμε και η οποία χαρακτηρίζεται από την "κρίση της ευρωπαϊκής συνείδησης", η προαγωγή των ευρωπαϊκών πολιτιστικών αξιών μπορεί να αποτελέσει ένα οδόσημο αισιοδοξίας και εμπιστοσύνης για το μέλλον της ΕΕ

Από καιρό ήδη, η Ευρωπαϊκή Ένωση ασχολείται με τον τουρισμό και την προστασία και προαγωγή της πολιτιστικής κληρονομιάς, έστω και αν δεν μπόρεσε ποτέ να προβεί σε άμεση χρηματοδότηση των τουριστικών δραστηριοτήτων διότι δεν διέθετε την κατάλληλη νομική βάση. Σήμερα προβλέπεται τελικώς στο σχέδιο της νέας Συνταγματικής Συνθήκης μία παρόμοια βάση, αλλά δεν έχει ακόμη επικυρωθεί. Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε ως σήμερα από την ΕΕ προκειμένου να αξιοποιηθεί κατά

το μέγιστο δυνατό το δυναμικό του τουρισμού είναι ουσιαστικώς οριζόντιου χαρακτήρα: ο τουρισμός προάγεται άλλοτε μέσω της χρησιμοποίησης των διαρθρωτικών ταμείων, άλλοτε μέσω της έμμεσης δράσεως σχεδίων τα οποία αν και ενδιαφέρουν και άλλους τομείς όπως το περιβάλλον ή έρευνα, έχουν εν τούτοις ωφελήσει και τον τουρισμό. Άλλωστε, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια προπαντός τη δύσκολη αυτή στιγμή που διέρχεται η πολυπολιτιστική κοινωνία, προκειμένου να αναπτυχθεί ο πολιτικός και θρησκευτικός διάλογος με τους άλλους λαούς και μέσω της προαγωγής του πολιτιστικού τουρισμού. Ιδιαίτερως σκόπιμη φαίνεται πως είναι η απόφαση της ΕΕ βάσει της οποίας ανακηρύσσεται το 2008 ως "Ευρωπαϊκό έτος του διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών".

Με βάση τον θετικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει ο πολιτισμός για την ανάπτυξη του τουρισμού και λαμβανομένου υπόψη κυρίως ότι ο τουρισμός, εκτός του ότι μπορεί να κινητοποιεί και άλλους τομείς της οικονομίας, συμβάλλει σημαντικά στην υλοποίηση των στόχων της "ανάπτυξης" και της "απασχόλησης" που προβλέπει η Στρατηγική της Λισσαβώνας, πρωταρχικός σκοπός της παρούσας γνωμοδότησης πρωτοβουλίας είναι, όπως έχει ήδη λεχθεί, να παράσχει στα ευρωπαϊκά όργανα περισσότερα στοιχεία για την προαγωγή του τομέα αυτού, ο οποίος αν και δυναμικός, αντιμετωπίζει ωστόσο τον ισχυρό ανταγωνισμό τρίτων χωρών.

Σ'οτι αφορά τον «πολιτιστικό τουρισμό» η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ιδιαίτερως ευνοημένη δεδομένου ότι είναι η περιοχή με τη μεγαλύτερη "πολιτιστική πυκνότητα" του κόσμου. Στα 25 κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται πράγματι 300 από τις 812 πολιτιστικές και φυσιολατρικές τοποθεσίες που έχουν καταγραφεί σε 135 χώρες της Unesco ως τμήμα της "κληρονομιάς της ανθρωπότητας". Εάν στους 25 προστεθούν και οι 4 χώρες που αναμένουν να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Βουλγαρία, Κροατία, Ρουμανία και Τουρκία) ο αριθμός των τοποθεσιών αυτών θα ανέρθει σε 331. Από το δεύτερο ετήσιο συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πολιτιστικού Τουρισμού (European Cultural Tourism Network) προέκυψε ένα σημαντικό στοιχείο: η ροή επισκεπτών στην Ευρώπη από την Κίνα και την Ινδία οφείλεται αποκλειστικώς στο ενδιαφέρον των πληθυσμών αυτών για την ευρωπαϊκή κουλτούρα και αρχιτεκτονική. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να εξακολουθήσουν να επενδύουν στον τομέα της συντήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς που υπάρχει πλουσιοπάροχη και στην προαγωγή του πολιτιστικού τουρισμού. Εκτιμώντας εξάλλου ότι ο ενδοευρωπαϊκός τουρισμός συμβάλλει στη γνωριμία με τους πολιτισμούς και την κληρονομιά της Ευρώπης και, ως εκ τούτου, ενισχύει το αίσθημα της κοινής ταυτότητας και του κοινού πεπρωμένου μεταξύ των πολιτών της Ένωσης.

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού με την προβολή του ιστορικού και κοινωνικού πλαισίου των ευρωπαϊκών πολιτιστικών αγαθών και την αξιοποίηση της περιβαλλοντικής κληρονομιάς δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες κάθε προελεύσεως να κατανοήσουν το πολιτιστικό βάθος της Ευρώπης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 7^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μια νέα πραγματικότητα, που είναι βέβαιο ότι θα ανοίξει νέες ευκαιρίες για την Ευρώπη ως σύνολο, αλλά προφανώς και για καθεμία από τις χώρες που ανήκαν ήδη στην ΕΕ, που εντάχθηκαν πρόσφατα ή που πρόκειται να ενταχθούν στο μέλλον. Η ΕΕ, οι χώρες, οι περιφέρειες και οι πόλεις της, αποτελούν παγκόσμιους τουριστικούς προορισμούς: η νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα, σήμερα, με τη διεύρυνση στα νέα κράτη μέλη, προϋποθέτει τη διαμόρφωση μιας ευρείας προσφοράς με ποικιλομορφία και αντιθέσεις, προκειμένου να εξελιχθεί σε δυναμική τουριστική προέλευση και προορισμό του υπόλοιπου πλανήτη.

Όμως, για να μετατραπούν αυτές οι νέες και μεγάλες ευκαιρίες που παρέχει η διεύρυνση σε εδραιωμένη πραγματικότητα, πρέπει να τηρηθούν ορισμένες κοινές αρχές, κριτήρια και κανόνες, που θα διασφαλίσουν τη γενική βιωσιμότητα της τουριστικής δραστηριότητας, καθώς και το κοινωνικά επιθυμητό της μέλλον. Τα κριτήρια αυτά καθορίστηκαν ήδη στη σύνοδο κορυφής της Λισσαβώνας, όπου προσδιορίστηκε η ομώνυμη Στρατηγική, η οποία περιλαμβάνει, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, τους εξής στόχους: βιωσιμότητα, κοινωνία της γνώσης, απασχόληση και κοινωνική συνοχή.

Αναφορικά με την απασχόληση, η στρατηγική της Λισσαβώνας προβλέπει ότι η Ευρώπη θα προβεί κατά τα επόμενα χρόνια σε ανάπτυξη της απασχόλησης ποιοτικά και ποσοτικά. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ένας ανταγωνιστικός τουριστικός τομέας είναι σε θέση να υποστηρίξει δομικές αλλαγές στην αγορά εργασίας. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού υπολογίζει μακροπρόθεσμα ότι η προσπάθεια επίτευξης των ευρωπαϊκών στόχων μπορεί να δημιουργήσει 3 εκ. θέσεις εργασίας στον τουριστικό τομέα στα νέα Κράτη-Μέλη. Παρόλα αυτά, ορισμένες χαρακτηριστικές διαφορές στην αγορά εργασίας ξενοδοχείων / εστιατορίων / καφέ στα νέα Κράτη-Μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υποδεικνύουν ότι ακόμη και η απασχόληση HORECA θα υποστεί μεγάλες αλλαγές

Σημαντική θεωρείται η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού με την προβολή του ιστορικού και κοινωνικού πλαισίου των ευρωπαϊκών πολιτιστικών αγαθών και την αξιοποίηση της περιβαλλοντικής κληρονομιάς καθώς δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες κάθε προελεύσεως να κατανοήσουν το πολιτιστικό βάθος της Ευρώπης και ενισχύει το αίσθημα της κοινής ταυτότητας και του κοινού πεπρωμένου μεταξύ των πολιτών της Ένωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 7^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Πράξη: (2006/C 110/01), 14/7/2005

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Πράξη: (2005/C 255/02)
1/7/2004

Ξενόγλωσση (Βιβλία - Επίσημα Έγγραφα ΕΕ - Μελέτες -Πρακτικά Συνεδρίων)

Leidner L., "The European Tourism industry in the enlarged community", Report prepared for the Enterprise DG of the European Commission, January, 2007

European Commission, "The costs of non-Lisbon. An issue paper", 2006, σχέδιο εγγράφου των υπηρεσιών της Επιτροπής, Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Οργάνων, Βρυξέλλες

WTO, "World Tourism Barometer, volume 5, No 2, June 2007

Kelly I., "Tourism and the peace proposition: An Empirical Analysis", IIPT Occasional Paper No 10, 2006

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8:

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

8.1. Η ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

8.1.1. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2000- 2006

Έπειτα από την πρόσφατη δημοσιοποίηση των τελικών στοιχείων για τις αφίξεις του 2006, ο Πρόεδρος του ΣΕΤΕ κ.Ανρεάδης, σχολίασε σε συνέντευξή του στο περιοδικό Τουριστική Αγορά την πορεία του ελληνικού τουρισμού για τα τελευταία 6 χρόνια. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αναφορά γίνεται στα μεγέθη του εισερχόμενου αλλοδαπού τουρισμού, τα οποία προφανώς δεν περιλαμβάνουν την κίνηση του εσωτερικού τουρισμού. Συγκεκριμένα, η αναφορά αφορά τις αφίξεις, διανυκτερεύσεις, έσοδα, μέση διάρκεια παραμονής, μέση κατά κεφαλή δαπάνη και μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση. Γίνεται στη συνέχεια διαπίστωση της μεταβολής του βαθμού εξάρτησης του ελληνικού τουρισμού από τις κύριες αγορές του.

Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ (Πίνακας 8.1), διαπιστώνονται τα εξής: αν ληφθούν υπόψη οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών στα πάσης φύσεως ξενοδοχειακά, ομοειδή και βοηθητικά καταλύματα, που κατά το 2006 ανήλθαν σε 43.055.381 και τον αριθμό των αφίξεων αλλοδαπών σε αυτά (7.728.208) τότε η μέση διάρκεια παραμονής είναι 5,56 ημέρες. Υπάρχει βέβαια ένα αναπάντητο ερώτημα: Έχοντας καταγραφεί οι αφίξεις σε καταλύματα των 7,7 - από τα 14,4 κατ. αφίξεων του 2006 με τις αντίστοιχες διανυκτερεύσεις τους- δεν γνωρίζουμε πόσες διανυκτερεύσεις έχουν πραγματοποιήσει τα υπόλοιπα 6,7 εκατ. αλλοδαποί. Συνεπώς, δεν είναι αδύνατον να υπολογίσουμε μέση διάρκεια παραμονής και κατά συνέπεια, τη μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση.

Πίνακας 8.1: Αφίξεις, Διανυκτερεύσεις και Μέση διάρκεια παραμονής Αλλοδαπών, 200-2006
 Πηγή: ΕΣΥΕ (Τουριστική Αγορά, τεύχος 205, σελ. 50)

Έτος	Αφίξεις αλλοδαπών στα πάσης φύσεως καταλύματα* (1)		Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών στα πάσης φύσεως καταλύματα* (2)		Μέση Διάρκεια Παραμονής (2) / (1)
		Δ		Δ	
2000	8.01.967		47.023.630		5,87
2001	7.208.307	-10,03%	42.494.140	-9,63%	5,9
2002	6.843.179	-5,07%	40.952.769	-3,63%	5,98
2003	6.767.976	-1,10%	40.407.463	-1,13%	5,97
2004	6.461.062	-4,53%	38.796.196	-3,99%	6
2005	7.348.706	13,74%	40.734.354	5,00%	5,54
2006	7.748.208	5,44%	43.055.381	5,70%	5,56

* Περιλαμβάνονται ξενοδοχεία, ομοειδή, βοηθητικά καταλύματα και κάμπινγκ - δεν περιλαμβάνονται ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Σημαντική είναι η παρατήρηση που προκύπτει από τον Πίνακα 8.2 ότι περιλαμβάνοντας τους Αλβανούς ως τουρίστες, η Ελλάδα βρίσκεται στην 16η θέση της παγκόσμιας κατάταξης, ενώ χωρίς αυτούς στην 17η θέση με διαφορά από την Πολωνία που προηγείται.

Πίνακας 8.2: Ελληνικός τουρισμός 2000-2006

Πηγές: ΕΣΥΕ, ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Τουριστική Αγορά, τεύχος 205, σελ. 50)

Επεξεργασία στοιχείων ΣΕΤΕ

Οι αφίξεις αλλοδαπών του 2005 αναθεωρήθηκαν από την ΕΣΥΕ

	Αφίξεις στην Ελλάδα				Έσοδα		ΜΚΔ €	
	Με Αλβανία	Δ	Χωρίς Αλβανία	Δ	εκατ. €	Δ	Με Αλβανία	Χωρίς Αλβανία
2000	13.095.545		12.78.282		10061,2		768	813
2001	14.057.331	7,34%	13.019.202	5,18%	10579,9	5,16%	753	813
2002	14.179.999	0,87%	12.924.261	-0,73%	10284,7	-2,79%	725	796
2003	13.969.393	-1,49%	12.850.835	-0,57%	9495,3	-7,68%	680	739
2004	13.312.629	-4,70%	12.118.693	-5,70%	10347,8	8,98%	777	854
2005	14.765.453	10,91%	13.287.266	9,64%	10835,5	4,71%	734	815
2006	16.039.216	8,63%	14.447.528	8,73%	11386,1	5,08%	710	788
*2007 Ιαν.-Απρ.				1.241.323	11,68%	976,6	5,24%	Έσοδα/Αφίξεις

* Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις σε 12 αεροδρόμια της χώρας για Ιαν.-Απρ. 2007 σε σχέση με αντίστοιχο 4μηνο του 2006.

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα, σε επίπεδο αφίξεων, οι σημαντικές επιδόσεις του 2005 και 2006 κάλυψαν τις μειώσεις της τριετίας 2002-2004. Όμως, σε επίπεδο εσόδων, με εξαίρεση το 2004, παρατηρείται ότι σε όλα τα χρόνια, ο ρυθμός μεταβολής υπολείπεται είτε λίγο είτε πολύ σε σχέση με το ρυθμό μεταβολής των αφίξεων. Η τάση αυτή

επιβεβαιώνεται από την εξέλιξη της μέσης κατά κεφαλή δαπάνης (ΜΚΔ), η οποία κατά τα 3 τελευταία χρόνια, όχι μόνο βαίνει μειούμενη, αλλά και υπολείπεται σημαντικά του αντίστοιχου μεγέθους του 2000 (788 ευρώ το 2006, έναντι 813 το 2000).

Να σημειωθεί επίσης ότι η μείωση της ΜΚΔ παρατηρείται σε μία περίοδο όπου έχει γίνει προσπάθεια βελτίωσης της ποιότητας της προσφοράς, όπως αυτή τουλάχιστον εκφράζεται μέσω του ξενοδοχειακού προϊόντος. Το 2000 και σε σύνολο 493.990 ξενοδοχειακών κλινών, στην κατηγορία των 5 αστέρων ήταν οι 36.117 ήτοι ποσοστό 6,1%. Το 2006 και σε σύνολο 693.252 ξενοδοχειακών κλινών, στην κατηγορία των 5 αστέρων κατατάσσονται (ή αυτοκατατάσσονται) 64.913, ήτοι ποσοστό 9,4% επί του συνόλου. Αυτό σε γενικές γραμμές σημαίνει ότι η προσπάθεια ποιοτικής αναβάθμισης των ξενοδοχείων δεν απέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, αλλά υπάρχει και η άλλη άποψη, που σε μεγάλο βαθμό είναι σωστή, ότι η αναβάθμιση σε πολλές περιπτώσεις ήταν απλώς ονομαστική.

Οι κύριες αγορές του ελληνικού τουρισμού παρουσιάζονται στον Πίνακα 8.3, όπου βλέπουμε ότι οι 5 πρώτες από αυτές (κατά σειρά, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία, Γαλλία) για το έτος 2000 κάλυπταν το 58,6% των συνολικών αφίξεων αλλοδαπών τουριστών. Οι ίδιες χώρες το 2006 κάλυπταν το 52,3% κάτι που σημαίνει ότι έχουμε μία ελαφρά μείωση .

Πίνακας 8.3: *Μερίδιο αγοράς top 5 αγορών*
 Πηγή : ΕΣΥΕ (Τουριστική Αγορά, τεύχος 205, σελ. 52)

ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΓΟΡΑΣ TOP 5 ΑΓΟΡΩΝ		
ΧΩΡΑ	2000	2006
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	22,40%	18,10%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	19,30%	15,70%
ΙΤΑΛΙΑ	6,70%	8,20%
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	5,30%	5,40%
ΓΑΛΛΙΑ	4,90%	4,90%
ΣΥΝΟΛΟ 5 ΑΓΟΡΩΝ	58,60%	52,30%

Συνοπλοποιώντας τις αυξήσεις στις αγορές ΗΠΑ και Ρωσίας αυτή η εξέλιξη μπορεί να χαρακτηριστεί θετική. Αντιθέτως οι εξελίξεις στη σκανδιναβική και στην βελγική αγορά είναι ιδιαίτερα αρνητικές (βλ. Πίνακα 8.4). Από 1,6 εκατ. αφίξεις το 2000, πέρασε κάτω από το 1,5 εκατ. αφίξεις το 2006, δηλαδή είχαμε μείωση μεγαλύτερη του 7%. Η τάση αυτή δεν είναι προσσφατο φαινόμενο, παρατηρείται εδώ χρόνια.

Πίνακας 8.4: Σκανδιναβικές χώρες και Ελβετία
 Πηγή : ΕΣΥΕ (Τουριστική Αγορά, τεύχος 205, σελ. 52)

ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΕΛΒΕΤΙΑ			
	2000	2006	%Δ
ΣΟΥΗΔΙΑ	485.749	428.334	-11,80%
ΔΑΝΙΑ	338.603	325.472	-3,90%
ΕΛΒΕΤΙΑ	322.575	280.355	-13,10%
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	314.224	293.204	-6,70%
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	156.573	166.361	6,30
ΣΥΝΟΛΟ	1.617.724	1.493.726	-7,70%

Συνοψίζοντας την αξιολόγηση της τουριστικής κίνησης για την περίοδο 2000-2006, καταλήγουμε στα εξής: πρώτον, η εξέλιξη είναι θετική, αλλά είναι προφανές ότι έχουμε δυνατότητες για κάτι καλύτερο. Η συνεχής βελτίωση του προϊόντος και η βελτίωση του value for money πρέπει να είναι μόνιμος σκοπός της πολιτικής και της δράσης μας. Δεύτερον, η ανάγκη για ολοκληρωμένη και συνεπή στατιστική παρακολούθηση του τομέα είναι κάτι παραπάνω από προφανές.

8.1.2. Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΕΤΟΥΣ – ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Ορόσημο για τον ελληνικό τουρισμό αποτελεί η φετινή χρονιά καθώς οι τουρίστες άγγιξαν τα 17 εκατομμύρια και το μηνιαίο συνάλλαγμα περισσότερα από 1 δισ. Ευρώ.

Στο πλαίσιο των θετικών αυτών εξελίξεων προστίθενται τα στοιχεία της τελευταίας μελέτης του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, τα οποία αφορούν στην πορεία των αφίξεων αλλοδαπών τουριστών κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2007. Ειδικότερα, σύμφωνα με στοιχεία από τα αεροδρόμια της χώρας, οι αφίξεις αλλοδαπών κατά το πρώτο οκτάμηνο του έτους διαμορφώθηκαν σε 9.171.233, έναντι 8.698.585 το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, σημειώνοντας αύξηση σε ποσοστό 5,4%. Αντίστοιχα, μέσο ρυθμό αύξησης των αφίξεων τουριστών κατά 6,5% πέτυχε η χώρα μας την τριετία 2005-2007.

Σύμφωνα με στοιχεία αφίξεων αλλοδαπών σε 12 αεροδρόμια της χώρας μας, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 93% των συνολικών αεροπορικών αφίξεων αλλοδαπών και το 74% των συνολικών με κάθε μέσο αφίξεων, η μεταβολή στο διάστημα Ιανουάριος-Ιούνιος 2007 σε σχέση με το αντίστοιχο του 2006, ανέρχεται σε 5,95%. Αν η τάση αυτή παραμείνει μέχρι το τέλος της χρονιάς, τότε ο ελληνικός τουρισμός στο διάστημα 2004-

2007, θα έχει καταγράψει μία αύξηση πάνω από 24% σε επίπεδο αφίξεων. (ΣΕΤΕ, 2007).

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι σημαντικοί ανταγωνιστές μας παρουσιάζουν και αυτοί διψήφια αύξηση. Ακόμη, η αρνητική για τους εντός ευρωζώνης τουριστικούς προορισμούς εξέλιξη της ισοτιμίας ευρώ-δολαρίου, δείχνει ότι η προτίμηση προς την Ελλάδα σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στις χαμηλές τιμές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει ο ΣΕΤΕ από τα 12 κυριότερα διεθνή αεροδρόμια της χώρας μας και τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 93% των συνολικών αεροπορικών αφίξεων αλλοδαπών και το 74% των συνολικών αφίξεων αλλοδαπών με κάθε μέσο, η τουριστική κίνηση στη χώρα μας στο διάστημα Ιανουάριος-Ιούνιος 2007, φαίνεται αυξημένη σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2006 κατά περίπου 6%.

Η αύξηση δεν κατανέμεται ομοιόμορφα. Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη καταγράφουν πολύ καλές επιδόσεις, ενώ στον αντίποδα, τα νησιά του Ιονίου βρίσκονται με αρνητικό πρόσημα. Μικτή η εικόνα στο βορειοανατολικό Αιγαίο, περίπου στάσιμα σε Ηράκλειο και Κω, ανοδική τάση σε Ρόδο και Χανιά.

Όπως υπογραμμίζει στην ανακοίνωσή του το Ι.Τ.Ε.Π.: «Η περιφερειακή εικόνα παραμένει ίδια, με χαρακτηριστικό τον έντονο διπολισμό ο οποίος παρατηρείται μεταξύ της περιοχής της Πρωτεύουσας και της Λοιπής Χώρας. "Η Αθήνα έχει ανακτήσει και υπερβεί σημαντικά το μερίδιό της στην χώρα, το οποίο μέχρι και τους ολυμπιακούς αγώνες διολίσθαινε σταθερώς. Σήμερα, με όρους αφίξεων, οι επισκέπτες της Αθήνας ισούνται με το 1/3 του συνόλου, ή το 50% των εκτός Αθηνών αφίξεων»

Τα διαθέσιμα στοιχεία για τις αφίξεις σε επιμέρους αεροδρόμια της χώρας απεικονίζονται στον ακόλουθο πίνακα

Πίνακας 8.5: Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών Αεροπορικώς σε Επιλεγμένα Αεροδρόμια
 Ιανουάριος – Αύγουστος
 ΠΗΓΗ: Χρήμα & Τουρισμός, τεύχος 131, σελ.70

Αεροδρόμια	2004	2005	2006	2007	% μεταβολή		
					2005/04	2006/05	2007/06
Θεσσαλονίκη*	776.117	798.230	831.338	895.484	2,8	4,1	7,7
Καβάλα	76.152	65.182	75.246	82.072	-14,4	15,4	9,1
(Β. Ελλάς)	852.269	863.412	906.584	977.556	1,3	5,0	7,8
Ηράκλειο*	1.387.568	1.483.281	1.599.508	1.633.939	6,9	7,8	2,2
Χανιά	393.256	409.876	494.471	520.969	4,2	20,6	5,4
(Κρήτη)	1.780.824	1.893.157	2.093.979	2.154.908	6,3	10,6	2,9
Ρόδος	862.085	887.040	1.002.577	1.042.296	2,9	13,0	4,0
Κως	457.862	451.071	496.777	518.922	-1,5	10,1	4,5
(Δωδεκάνησος)	1.319.947	1.338.111	1.499.354	1.561.218	1,4	12,1	4,1
Άραξος	31.456	41.645	42.342	46.191	32,4	1,7	9,1
Καλαμάτα	37.038	45.209	36.099	38.543	22,1	-20,2	6,8
(Πελοπόννησος)	68.494	86.854	78.441	84.734	26,8	-9,7	8,0
Κέρκυρα	635.854	647.308	663.305	656.981	1,8	2,5	-1,0
Κεφαλονιά	118.792	107.294	123.837	121.474	-9,7	15,4	-1,9
Ζάκυνθος	367.568	355.869	365.758	366.968	-3,2	2,8	0,3
Άκτιο	107.052	108.552	105.885	116.146	1,4	-2,5	9,7
(Ιόνια Νησιά)	1.229.266	1.219.023	1.258.785	1.261.569	-0,8	3,3	0,2
Μυτιλήνη	54.639	52.479	55.870	62.320	-4,0	6,5	11,5
Χίος	12.186	10.441	12.174	10.401	-14,3	16,6	-14,6
Σάμος	93.051	88.578	101.372	116.833	-4,8	14,4	15,3
(Β. Αιγαίο)	159.876	151.498	169.416	189.554	-5,2	11,8	11,9
ΣΥΝΟΛΟ	5.342.182	5.465.201	5.928.118	6.144.805	2,3	8,5	3,7
ΑΘΗΝΑ**	2.372.914	2.693.095	2.770.467	3.026.428	13,5	2,9	9,2
ΣΥΝΟΛΟ (Με Αθήνα)	7.715.096	8.158.296	8.698.585	9.171.233	5,7	6,6	5,4

* Συνολικές πτήσεις εξωτερικού.

** Συνολικές πτήσεις εξωτερικού Ιαν.-Ιουλίου.

Όπως τονίζει το Ι.Τ.Ε.Π., οι εξελίξεις προς το παρόν τουλάχιστον, δεν δικαιολογούν ανησυχία, ωστόσο, προβληματίζουν λόγω: (Γιούπη Γ.Φ., 2007, Χρήμα & Τουρισμός)

- (α) του έντονου διπολικού χαρακτήρα που βαθμιαίως προσλαμβάνουν,
- (β) της διακριτής εξασθένησης της δυναμικής κατεχοχόν τουριστικών περιοχών, όπως είναι η Δωδεκάνησος, η Κρήτη και τα νησιά του Ιονίου, και
- (γ) της σοβαρής υστέρησης των συναλλαγματικών εισπράξεων έναντι του ρυθμού των αφίξεων.

Το συγκεκριμένο ζήτημα απασχόλησε και τον ΣΕΤΕ. Ο κ. Ανδρεάδης σε μία αρχική προσέγγιση, θεωρεί ότι μπορεί να ερμηνευθεί τουλάχιστον με 2 τρόπους. «Πρώτον, στη μεγάλη εξάρτηση ορισμένων προορισμών από μία ή λίγες αγορές του εξωτερικού και δεύτερον, στο πώς διαχρονικά αυτοί οι προορισμοί έχουν χτίσει την εικόνα τους και δουλεύουν με τις διάφορες αγορές. Ειδικά για το Ιόνιο, πέρα από τη γενική παραδοχή ότι το τουριστικό προϊόν του Ιονίου χρειάζεται άμεσα φρεσκάρισμα, η πολύχρονη εξάρτησή του από τη βρετανική αγορά δημιουργεί και θα δημιουργεί πρόβλημα κάθε

φορά που η αγορά αυτή είτε θα αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα είτε θα στρέφεται προς άλλους προορισμούς. Ειδικά για τη βρετανική αγορά, τα τελευταία χρόνια είναι φανερή η τάση για dynamic packaging, κάτι στο οποίο απ' ό,τι φαίνεται δεν μπορεί να προσαρμοστεί γρήγορα και κατάλληλα η τουριστική προσφορά του Ιονίου.» (Μανούσου Μ., 2007, Τουριστική Αγορά)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Πίνακας 8.6: Εξέλιξη τουριστικής κίνησης Ελλάδα - Ανταγωνιστές

Πηγές: AIA (για το αεροδρόμιο της Αθήνας) - ΥΓΠΑ (για τα υπόλοιπα αεροδρόμια)

Πηγές: Instituto de Estudios turisticos Ισπανία, Central Bureau of Statistics Κροατία, Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας, State Institute of Statistics, Τουρκία, Egyptian Tourism Federation, Αίγυπτος.

Διεθνείς Αφίξεις σε επιλεγμένα αεροδρόμια της χώρας (1)													
2007	Αθήνα	Θεσ/νίκη (2)	Ρόδος	Κως	Κέρκυρα	Ηράκλειο	Χανιά	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Σάμος	Μυτιλήνη	Χίος	Σύνολο
Ιαν.-Ιούν.	1.549.321	513.638	440.294	203.598	271.255	724.683	251,843	149,424	53.335	40.738	26,789	4,810	4,229,728

Διεθνείς Αφίξεις σε επιλεγμένα αεροδρόμια της χώρας (1)													
2006	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κέρκυρα	Ηράκλειο	Χανιά	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Σάμος	Μυτιλήνη	Χίος	Σύνολο
Ιαν.-Ιούν.	1.395.785	465.360	421.524	199.161	272.385	713.053	237.304	157.929	55.130	44.293	24.699	5.498	3.992.121
Δ.2007/2006	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κέρκυρα	Ηράκλειο	Χανιά	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Σάμος	Μυτιλήνη	Χίος	Σύνολο
Ιαν.-Ιούνιος	11,00%	10,37%	4,45%	2,23%	-0,41%	1,63%	6,13%	-5,39%	-3,26%	-8,03%	8,64%	-12,51%	5,95%

Διεθνείς Αφίξεις (3)															
	Ισπανία			Κύπρος			Τουρκία			Κροατία (4)			Αίγυπτος		
	2006	2007	%Δ	2006	2007	%Δ	2006	2007	%Δ	2006	2007	%Δ	2006	2007	%Δ
Ιουν.-Μάιος	20.03.311	20.316.942	1,31	718.158	681.630	-5,09%	5.507.525	6.410.032	16,39	1.206.861	1.371.861	13,64	3.712.690	4.308.038	16,04%

(1): Οι αφίξεις στα 12 αυτά αεροδρόμια αντιπροσωπεύουν περίπου το 93% των συνολικών αεροπορικών αφίξεων αλλοδαπών και το 74% των συνολικών αφίξεων (με κάθε μέσο) αλλοδαπών στη χώρα μας.

(2): Αφορά σε αφίξεις επιβατών - Ελλήνων και αλλοδαπών - από το εξωτερικό.

(3): Διεθνείς Αφίξεις με κάθε μέσο μεταφοράς για την περίοδο Ιαν.-Μάιος 2007.

(4): Αφίξεις αλλοδαπών σε τουριστικά καταλύματα.

Τα στοιχεία της Αθήνας αφορούν σε αεροπορικές αφίξεις αλλοδαπών.

"Δεκαεπτά εκατομμύρια τουρίστες φιλοξενήθηκαν και φιλοξενούνται στη χώρα μας. Δηλαδή μιάμιση Ελλάδα μέσα στην Ελλάδα, με παράλληλη αύξηση σε μεγάλο ποσοστό του τουριστικού συναλλάγματος". Αυτό επεσήμανε η πρώην υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης κα. Φάνη Πάλλη-Πετραλιά στην ομιλία της κατά τη διάρκεια των εγκαινίων του περιπτέρου του υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης στην 72η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης. Παρ' όλ' αυτά, η αύξηση των εσόδων το 2007 υστερεί σημαντικά της αύξησης των αφίξεων.

Σε επίπεδο εσόδων και σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας, που όμως, φτάνουν μέχρι τον Απρίλιο, παρουσιάζεται αύξηση σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2006, κατά 5,24%, ενώ στο ίδιο διάστημα Ιανουάριος-Απρίλιος 2007 η αύξηση των αφίξεων ήταν 10,42%. Μέχρι σήμερα, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι επιδοτήσεις των ανταγωνιστών μας με στοιχεία, όμως, πενταμήνου, Ιανουάριος-Μάιος 2007 (Πίνακας 8.5): Στασιμότητα στην Ισπανία, αρνητικές επιδόσεις στην Κύπρο και σημαντικές αυξήσεις σε Τουρκία, Κροατία και Αίγυπτο.

Πίνακας 8.7: Ισοτιμίες

ΠΗΓΗ: *Τουριστική Αγορά, τεύχος 205, σελ.48*

	17.07.2007	17.07.2006	Δ
1 Euro σε USD	1,378	1,264	9,00%
1 Euro σε Turkish Lira	1,75	1,994	-12,23%
1 Euro σε Egyptian Pound	7,795	6,943	12,26%
1 Euro σε Croatian Kura	7,272	7,141	1,83%
Πηγή: http://www.oanda.com/convert/classic			

Σε πρώτη ανάγνωση, η εξέλιξη του ελληνικού τουρισμού στο εξάμηνο είναι θετική, με δεδομένη την αύξηση τη Τουρκίας, της Κροατίας και τη Αιγύπτου. Να σημειωθεί ότι κατά το 2006, στην αντίστοιχη περίοδο ένα μέρος της αύξησης στην Ελλάδα έχει αποδοθεί σε μεγάλο βαθμό στη μείωση της Τουρκίας λόγω διαφόρων προβλημάτων που αντιμετώπιζε η χώρα αυτή. Συνεπώς, η φετινή αύξησή μας παράλληλα με την αύξηση της Τουρκίας είναι θετική. Αξίζει να σημειωθεί επίσης, και αυτό ισχυροποιεί την ανοδική τάση μας, ότι η ισοτιμία ευρώ-δολαρίου εξακολουθεί να εξελίσσεται αρνητικά για τους εντός ευρωζώνης προορισμούς, ενώ η τουρκική λίρα έχει ανατιμηθεί έναντι του ευρώ κατά περίπου 12% τον τελευταίο χρόνο (Πίνακας 8.6). Οι εξελίξεις των ισοτιμιών αποτελούν σαφή ένδειξη επιβεβαιώνοντας την πάγια θέση του ΣΕΤ ότι δεν είναι αποκλειστικά και μόνο η τιμή αυτή που επηρεάζει την επιλογή για το ταξίδι, αλλά το σημαντικό value for money. (Μανούσου Μ., 2007, Τουριστική Αγορά)

8.2. ΤΟ ΠΛΑΝΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

8.2.1. ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΔΡΑΣΗΣ

Το 2006 ήταν το έτος με τις περισσότερες αφίξεις στην ιστορία του ελληνικού τουρισμού και το τουριστικό συνάλλαγμα ανήλθε περίπου στα 11,4 δισεκατομμύρια ευρώ. Τα στοιχεία από τους πρώτους δύο μήνες του 2007, που ήδη αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο του κεφαλαίου, δείχνουν ότι φέτος θα ξεπεράσουμε και τα επίπεδα του 2006. Η νέα εποχή για τον ελληνικό τουρισμό ξεκίνησε το 2004 χάρη στη διοργάνωση των πιο επιτυχημένων Ολυμπιακών Αγώνων στη σύγχρονη ιστορία. Με τους Ολυμπιακούς Αγώνες η Ελλάδα διαμόρφωσε την εικόνα και την πραγματικότητα μιας σύγχρονης, προηγμένης και ασφαλούς χώρας η οποία μπορεί και παρέχει υψηλότερης ποιότητας υπηρεσίες.

Σύμφωνα με τις πρόσφατες δηλώσεις της πρώην υπουργού Τουρισμού στην Διεθνή Έκθεση Τουρισμού ITB 2007 στο Βερολίνο, τα μέτρα δράσης του κρατικού μηχανισμού σ'ο,τι αφορά τη χάραξη της νέας Τουριστικής Πολιτικής συνοψίζονται στα εξής:

Πολλαπλασιάζονται οι επενδύσεις στον τουρισμό. Βάσει του Αναπτυξιακού Νόμου, μέχρι τις 14/12/2006, είχαν εγκριθεί 638 τουριστικού ενδιαφέροντος επενδύσεις, ύψους άνω του 1,2 δις. ευρώ. Σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων, το ποσοστό απορρόφησης έφτασε το 67, 24%.

Πρωθούνται μια σειρά από αποφάσεις και νομοθετικές πρωτοβουλίες, που μειώνουν την γραφειοκρατία και δημιουργούν ένα απλό και σταθερό θεσμικό περιβάλλον.

Δρομολογείται η κατασκευή 39 καταφυγίων τουριστικών σκαφών, δυναμικότητας 3.000 θέσεων ενώ σύμφωνα με στοιχεία του ΕΟΤ, στην περίοδο 2005-06, εγκρίθηκαν αρχιτεκτονικά σχέδια τουριστικών εγκαταστάσεων για 22 συνεδριακά κέντρα, 2 γήπεδα γκολφ, 1 χιονοδρομικό κέντρο και 8 κέντρα θαλασσοθεραπείας. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν ένα ενδεικτικό παράδειγμα της νέας στρατηγικής τουριστικής ανάπτυξης η οποία επικεντρώνει στην διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Πρωθούνται όλες οι απαραίτητες πρωτοβουλίες ώστε το νέο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013 να ενδυναμώσουν και να προωθήσουν συνολικά την τουριστική ανάπτυξη.

Στο πλαίσιο αυτό, προγραμματίζεται η υλοποίηση ενός προγράμματος προβολής που θα στοχεύει στην ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και σημαντικών στοιχείων κάθε περιοχής, γιατί κάθε περιφέρεια και κάθε προορισμός πρέπει να προβάλλει και να ενισχύσει τη δική του ταυτότητα.

Επιδιώκεται η διαρκής ενίσχυση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η Ελλάδα ήδη σήμερα κερδίζει το στοίχημα της ποιότητας, ωστόσο η διπλή προσπάθεια για την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και τη διαρκή αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών βρίσκεται στον πυρήνα της εθνικής στρατηγικής για την τουριστική ανάπτυξη.

Αναβαθμίζεται ολόπλευρα η παγκόσμια παρουσία της χώρας, μέσα από το εξειδικευμένο πρόγραμμα προβολής του ελληνικού τουρισμού. Η καμπάνια «Explore Your Senses In Greece» στέλνει σε όλο τον κόσμο το μήνυμα ότι η «Εμπειρία Ελλάδας» μένει ανεξίτηλη σε όλες τις αισθήσεις. Η νέα διαφημιστική εκστρατεία είναι προϋπολογισμού περίπου 40 εκατ. Ευρώ, ενώ παράλληλα υλοποιείται και ένα δυναμικό πρόγραμμα προβολής και δημοσίων σχέσεων, συμμετοχών σε εκθέσεις και εκδηλώσεις διεθνούς ενδιαφέροντος. Στο πλαίσιο αυτό θα αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες προβολής που δίνονται στην Ελλάδα μέσω μεγάλων διοργανώσεων που φιλοξενεί φέτος, όπως το «final four της Euroleague» στο Μπάσκετ και ο τελικός ποδοσφαίρου του «Champions League». Παραδείγματος χάρη για τη Γερμανία, η διαφημιστική εκστρατεία είναι προϋπολογισμού άνω των 3,5 εκατ. ευρώ ενώ αν συνυπολογίσουμε και άλλες ενέργειες προβολής και συμμετοχές σε εκθέσεις θα ξεπεραστούν τα 5 εκατ. ευρώ.

Πρωθείται η ριζική αναθεώρηση του συστήματος κατάταξης των τουριστικών καταλυμάτων της χώρας, ούτως ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς.. Το όλο έργο είναι προϋπολογισμού 15 εκατ. ευρώ.

Επιπλέον, η Ελλάδα πολύ σύντομα θα λειτουργεί Δορυφόρο Λογαριασμό για τον Τουρισμό καθώς και επιστημονικό Παρατηρητήριο του Τουρισμού. Μηχανισμοί απαραίτητοι για την καταμέτρηση των μεγεθών του τουρισμού και την παρακολούθηση όλων των επιμέρους δεικτών του.

Η εκπόνηση ενός εκπόνησης Στρατηγικού Σχεδίου Marketing του Ελληνικού Τουρισμού βρίσκεται στο τελικό στάδιο, το οποίο θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη πολιτική προσέγγισης παραδοσιακών αγορών (όπως η Γερμανία), των ώριμων (όπως η Ρωσία) και των αναδυόμενων (όπως η Κίνα και η Ινδία) που μας ενδιαφέρουν για την επόμενη δεκαετία.

Αναβαθμίζεται πλήρως η παρουσία της χώρας στο internet και εντός του 2007 θα τεθεί σε λειτουργία το νέο μεγάλο portal του Τουρισμού.

8.2.2. ΟΙ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Στην συνέχεια παρατίθενται κάποιες συμπληρωματικές ενέργειες στα πλαίσια της συνεργασίας των αρμόδιων τουριστικών φορέων με επιμέρους κρατικές Υπηρεσίες, Υπουργεία κ.ο.κ για την αντιμετώπιση ζητημάτων που άπτονται του τομέα τουρισμού οι οποίες συνοψίζονται παρακάτω:

Για την ακτοπλοΐα και τα λιμάνια

Η κυβέρνηση υπέγραψε πρόσφατα πρωτόκολλο χρηματοδότησης με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ύψους 3 δισ. ευρώ. Με βάση αυτή τη χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκαν έργα, αλλά και έχουν δρομολογηθεί άλλα, στα λιμάνια του Πειραιά, της Θεσσαλονίκης, της Κέρκυρας, του Ηρακλείου. Στο λιμάνι του Πειραιά δημιουργήθηκε και νέος σταθμός κρουαζιερόπλοιων. Επίσης, πραγματοποιούνται από τώρα, αυστηρότατοι έλεγχοι και επιθεωρήσεις στα πλοία της ακτοπλοΐας.

Οδικά Έργα

Ακόμη, προχωρούμε στη δημιουργία μιας ενιαίας διαδρομής, κατά μήκος της παραλίας της Αττικής, μιας διαδρομής περιπάτου και ποδηλάτου, συνολικού μήκους περίπου 35 χλμ. Η διαδρομή αυτή που θα συνδέει το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας με τη Βάρκιζα, θα προβλέπει και καίριες συνδέσεις με όλες τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Είναι γνωστό πως η Αθήνα είναι μια από τις αρχαιότερες και παράλληλα μια από τις πιο σύγχρονες και ζωντανές πρωτεύουσες της Ευρώπης. Μέχρι σήμερα είναι καταγεγραμμένη στη συνείδηση των επισκεπτών της ως ένας αξιόλογος πολιτιστικός προορισμός. Η

δημιουργία ενός παραθαλάσσιου αστικού μετώπου θα συμβάλλει στην καθιέρωση της Αθήνας ως αυθύπαρκτου προορισμού.

Προώθηση τουρισμού πόλεων.

Τα «city breaks» αποτελούν μια διεθνή τάση, η οποία πρέπει να αξιοποιηθεί. Η Αθήνα κέρδισε τη διοργάνωση της διεθνούς έκθεσης τουρισμού City break Expo 2007, καθώς και τη διοργάνωση του ετήσιου συνεδρίου του Ευρωπαϊκού Δικτύου Τουριστικών Οργανισμών πόλεων, του European Cities Tourism, τον Ιούνιο 2007. Τα συγκεκριμένα «city breaks» πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία. Στόχος είναι η διοργάνωση πολλών αντίστοιχων εκδηλώσεων.

8.3. ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ο τουρισμός αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες τον ταχύτερα αναπτυσσόμενο οικονομικό τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα στοιχεία είναι ενδεικτικά για την δυναμική του: κάθε χρόνο πραγματοποιούνται περίπου 700 εκατομμύρια ταξίδια σε όλο τον κόσμο, έχουν δημιουργηθεί περισσότερες από 70 εκατομμύρια θέσεις εργασίας, ο κύκλος εργασιών της τουριστικής βιομηχανίας ανέρχεται στα 500 εκατομμύρια € και η συμβολή του στο παγκόσμιο παραγόμενο προϊόν προσεγγίζει το 4%.

Ο τουρισμός είναι ένας οριζόντιος τομέας, μια πηγή ζήτησης, εγχωρίων και διεθνών καταναλωτών για υπηρεσίες μεταφοράς, στέγασης, διατροφής, ένδυσης, ψυχαγωγίας, επικοινωνίες, ενέργεια, βιομηχανικά & πολιτισμικά αγαθά κλπ. Τα εκατομμύρια των τουριστών – καταναλωτών δαπανούν για *μεταφορά* (αεροπορικά, πλοίων, οδικά κλπ), *διαμονή* (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, κάμπινγκ, βιομηχανίες εξοπλισμού, κατασκευαστές, ενέργεια, επικοινωνίες κλπ) *διατροφή* (εστιατόρια, βιομηχανία ποτών & τροφίμων, κλπ) *αναψυχή* (διασκέδαση, καφέ, κλαμπ, κλπ) & *shopping* (ρουχισμός, δώρα κλπ) *τοπικές δραστηριότητες* (εκδηλώσεις, συνέδρια, εργασία, εκπαίδευση κλπ) & *περιηγήσεις* (μουσεία, μνημεία, φύση, θάλασσα κλπ).

Όπως προαναφέρθηκε, μετά από μια μακρά περίοδο σταθερής ανάπτυξης και μεγέθυνσης, τα τελευταία χρόνια, παρατηρήθηκε μια, ως φαίνεται, πρόσκαιρη στασιμότητα ή/και κάμψη επηρεαζόμενη από μια σειρά διεθνούς εμβέλειας οικονομικά, πολιτικοστρατιωτικά και άλλα γεγονότα, όπως η διεθνής οικονομική ύφεση, η 11

Σεπτεμβρίου και γενικότερα σοβαρές τρομοκρατικές ενέργειες ,ο πόλεμος στο Αφγανιστάν και το Ιράκ και ο ιός SARS. Τα πρώτα σημεία όμως ανάκαμψης εμφανίζονται ήδη από την άνοιξη του 2003.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού προβλέπει πλέον επιστροφή στους προηγούμενους ρυθμούς ανάπτυξης και διπλασιασμό των διεθνών αφίξεων (περίπου 1.6 δις άτομα) τα επόμενα 20 χρόνια. Παρά την συνεχιζόμενη πιεστική οικονομική συγκυρία, ο Τουρισμός αποδεικνύεται «ανθεκτικός» ως αναπόσπαστη δραστηριότητα και μέρος της ζωής του σημερινού ανθρώπου. Ταυτόχρονα όμως, καταγράφονται και δραστικές αλλαγές στον τομέα τόσο, στην τουριστική πρόσφορα όσο και στην ζήτηση. (WTO, "Tourism 2020 Vision")

Ειδικότερα, νέοι προορισμοί αναδύονται, νέα προϊόντα αναπτύσσονται, νέες δραστηριότητες & εμπειρίες προσφέρονται, το κόστος και η ευκολία της μεταφοράς συμπιέζεται δραστικά, μεγαλύτερες ηλικίες ολοένα και περισσότερο, μπαίνουν δυναμικά στην αγορά και μάλιστα με μακρά παραμονή, η αειφόρος αντίληψη του τουρισμού αναβαθμίζεται, η οικολογική, πολιτισμική και αισθητική ευαισθησία και εμπειρία αποκτούν νέα αξία. Η διεθνής αγορά ανοίγει και ο ανταγωνισμός πλέον εντείνεται. Τα χαρακτηριστικά του επισκέπτη ομοίως αλλάζουν ουσιαστικά: Τα ταξίδια γίνονται βραδύτερα και συχνότερα, οι κρατήσεις (αποφάσεις) αργούν, προτιμώνται τα ταξίδια εμπειριών και δίδεται ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση στην αξία προς τιμή, την προσωπική ολοκλήρωση και ικανοποίηση, την αυθεντικότητα, την συναισθηματική εμπλοκή & την άνεση μετάβασης .

Παράλληλα νέες προκλήσεις αναδεικνύονται σε εθνικό επίπεδο σχεδιασμού της τουριστικής πολιτικής, καθώς ο εντεινόμενος ανταγωνισμός της παγκοσμιοποιημένης πλέον τουριστικής οικονομίας, τόσο από την πλευρά της προσφοράς με την εμφάνιση νέων τουριστικών προορισμών χαμηλού κόστους και παραπλήσιου προϊόντος, όσο και από την πλευρά της ζήτησης λόγω της μετεξέλιξης των καταναλωτικών προτύπων και της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, έχουν μεταβάλει καθοριστικά τα συστατικά στοιχεία της τουριστικής οικονομίας. Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι ο ανταγωνισμός εντείνεται και εστιάζεται όλο και περισσότερο μεταξύ προορισμών, ενώ η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι το κλειδί για την ευημερία των τουριστικών προορισμών.

Ο τουρισμός παραμένει ο δυναμικότερος και ανταγωνιστικότερος κλάδος της ελληνικής οικονομίας σε διεθνές επίπεδο. Παρουσιάζει βέβαια δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης ταυτόχρονα όμως και σοβαρές αδυναμίες και ζητήματα Ανταγωνιστικότητας για την τρέχουσα δεκαετία.

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών & Τουρισμού σύμφωνα με τα στοιχεία του Oxford Economic Forecasting), προβλέπει ως προοπτική για το 2015 α) ετήσια αύξηση της ζήτησης κατά 4.1% β) άνοδο της συμβολής στο ΑΕΠ στο 17.4 % και γ) άνοδο της συμβολής στην απασχόληση στο 20.8%, ποσοστό που μεταφράζεται σε 913.000 θέσεις εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, ο τουρισμός προσδιορίζεται ως πιθανά ο βασικότερος συντελεστής της συνολικής απασχόλησης και ζήτησης για εγχώρια παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες και επομένως βασικός συντελεστής της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας του συνόλου της ελληνικής οικονομίας.

Παρά τη θετική εικόνα όμως, πρέπει να τονιστεί ότι στην ελληνική τουριστική πραγματικότητα, παρουσιάζεται και η παρακάτω αρνητική εικόνα: οι ελληνικές τουριστικές επιχειρήσεις είναι σε ποσοστό άνω του 95% ΜΜΕ, γεγονός που δικαιολογεί την πολύ περιορισμένη δυνατότητα τους να παρακολουθούν τις εξελίξεις των αγορών και της ζήτησης, να εξασφαλίζουν προσπέλαση σε τεχνολογικά σύγχρονους τρόπους προσέλκυσης πελατείας, να επιτυγχάνουν αποτελεσματική οικονομική διαχείριση και να κρατούν το λειτουργικό κόστος τους, εξασφαλίζοντας οικονομίες κλίμακας. Επίσης, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων έχει αρνητική επίδραση στην απασχόληση, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται αυτή σε συγκριτικά χαμηλά μεγέθη και να είναι ανεπαρκής, όσον αφορά τόσο στην χρήση ειδικευμένου προσωπικού όσο και σε ετήσια διάρκεια.

Η “τουριστική” Ελλάδα βιώνει αντίστοιχη αναπτυξιακή εξέλιξη, αντίστοιχες μεταπτώσεις, με πολλά πάντως τοπικά χαρακτηριστικά, ιδιαιτερότητες και ελλείμματα. Η Ελλάδα βρίσκεται στην ευρωπαϊκή περιφέρεια -χωρίς χερσαία σύνορα με αυτήν - της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι κοντά η/και γειτνιάζει με εστίες διεθνών κρίσεων, έχει ως βασικές αγορές της τις κεντροευρωπαϊκές και υφίσταται στην ουσία ανταγωνισμό κυρίως από τους ιδιαίτερα χαμηλού εργατικού κόστους εξω-κοινοτικούς προορισμούς της Μεσογειακής λεκάνης.

Η νέα αναπτυξιακή πολιτική βασισμένη στη δέσμευση των τριών πυλώνων της Στρατηγικής της Λισσαβώνας για ισόρροπη οικονομική, κοινωνική και βιώσιμη ανάπτυξη, στοχεύοντας στην άρση των παραγόντων που λειτουργούν ανασταλτικά στην ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουρισμού, δίνει έμφαση σε πρωτοβουλίες, όπως η αξιοποίηση των ειδικών τουριστικών υποδομών και η μετατροπή τους σε ολοκληρωμένα τουριστικά προϊόντα, ο εμπλουτισμός και η ποιοτική αναβάθμιση του πλέγματος των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών, η άμβλυση της εποχικότητας

και η ομαλότερη χωρική και χρονική διάχυση των τουριστικών ροών, η ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων κάθε προορισμού, η ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας σχετικά με τον τουρισμό και η άμεση αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της, η βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα στον τομέα του τουρισμού τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, η ενθάρρυνση των συνεργιών, οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η ανάπτυξη συστημάτων πληροφόρησης και επικοινωνίας στον τομέα του τουρισμού που θα συμβάλουν στην άμεση επαφή όλων των εμπλεκόμενων με τον τουρισμό κλπ

Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλες δυνατότητες διαφοροποίησης του τουριστικού της προϊόντος, απεγκλωβισμού από το μαζικό - παραθεριστικό τουρισμό χαμηλής απόδοσης, και, συνεπώς, ενίσχυσης της θέσης της στην ανταγωνιστική, διεθνή αγορά. Τα προφανή συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας, στο πεδίο των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον αξιοποιηθούν με όρους αειφορίας, μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά όχι μόνον στην βελτίωση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, αλλά και την άρση των περιφερειακών ανισοτήτων, μέσω και της ανάδειξης της ταυτότητας των μειονεκτικών περιοχών, εξασφαλίζοντας την αύξηση του εισοδήματος και της απασχόλησης και την υπέρβαση της γεωγραφικής και κοινωνικής απομόνωσής τους.

Η Ελλάδα έχει τις προϋποθέσεις να αυξήσει κατά πολύ την μερίδα που της αναλογεί από τα κέρδη του μελλοντικού ευρωπαϊκού τουρισμού. Η τάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να στηρίξει σε περιφερειακό –και τελικά σε πανευρωπαϊκό- επίπεδο τον τουρισμό δεν θα πρέπει να μείνει ανεκμετάλλευτη από τη χώρα μας.

Ήδη, οι πρόσφατες εθνικές επιτυχίες στον αθλητισμό, στον καλλιτεχνικό χώρο, η ανάδειξη της πόλης της Πάτρας σε πολιτιστική πρωτεύουσα 2006 καθώς και ο –"καλά κρατεί"- απόηχος των Ολυμπιακών Αγώνων αποτελούν σημαντικά ερείσματα προβολής και διαφήμισης της χώρας μας, τόσο στους ευρω-παίους γείτονές μας, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η συγκρότηση ενός αποτελεσματικού πλάνου εθνικής τουριστικής πολιτικής θεωρείται δεδομένη προϋπόθεση και ανάγκη, προκειμένου ο ελληνικός τουρισμός να αντεπεξέλθει στα απαιτητικά κριτήρια του ανταγωνισμού που επιβάλλει η πρόσφατη διεύρυνση της Κοινότητας, καθώς τα νέα Κράτη-Μέλη αποτελούν φιλόδοξους ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 8^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ο τουρισμός παραμένει ο δυναμικότερος και ανταγωνιστικότερος κλάδος της ελληνικής οικονομίας σε διεθνές επίπεδο. Ορόσημο για τον ελληνικό τουρισμό αποτελεί η φετινή χρονιά καθώς οι τουρίστες άγγιξαν τα 17 εκατομμύρια και το μηνιαίο συνάλλαγμα περισσότερα από 1 δισ. Ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι σημαντικοί ανταγωνιστές μας παρουσιάζουν και αυτοί διψήφια αύξηση. Το 2006 ήταν το έτος με τις περισσότερες αφίξεις στην ιστορία του ελληνικού τουρισμού και το τουριστικό συνάλλαγμα ανήλθε περίπου στα 11,4 δισεκατομμύρια ευρώ. Τα στοιχεία από τους πρώτους δύο μήνες του 2007, δείχνουν ότι φέτος θα ξεπεράσουμε και τα επίπεδα του 2006. Η νέα εποχή για τον ελληνικό τουρισμό ξεκίνησε το 2004 χάρη στη διοργάνωση των πιο επιτυχημένων Ολυμπιακών Αγώνων στη σύγχρονη ιστορία.

Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία και Γαλλία, αποτελούν τις κύριες αγορές του ελληνικού τουρισμού. Συνοψίζοντας την αξιολόγηση της τουριστικής κίνησης για την περίοδο 2000-2006, καταλήγουμε στα εξής: πρώτον, η εξέλιξη είναι θετική, αλλά είναι προφανές ότι έχουμε δυνατότητες για κάτι καλύτερο. Η συνεχής βελτίωση του προϊόντος και η βελτίωση του “value for money” πρέπει να είναι μόνιμος σκοπός της πολιτικής και της δράσης μας.

Παράλληλα νέες προκλήσεις αναδεικνύονται σε εθνικό επίπεδο σχεδιασμού της τουριστικής πολιτικής, καθώς ο εντεινόμενος ανταγωνισμός της παγκοσμιοποιημένης πλέον τουριστικής οικονομίας, τόσο από την πλευρά της προσφοράς με την εμφάνιση νέων τουριστικών προορισμών χαμηλού κόστους και παραπλήσιου προϊόντος, όσο και από την πλευρά της ζήτησης λόγω της μετεξέλιξης των καταναλωτικών προτύπων και της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, έχουν μεταβάλλει καθοριστικά τα συστατικά στοιχεία της τουριστικής οικονομίας.

Η Ελλάδα έχει τις προϋποθέσεις να αυξήσει κατά πολύ την μερίδα που της αναλογεί από τα κέρδη του μελλοντικού ευρωπαϊκού τουρισμού. Η τάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να στηρίξει σε περιφερειακό –και τελικά σε πανευρωπαϊκό- επίπεδο τον τουρισμό δεν θα πρέπει να μείνει ανεκμετάλλευτη από τη χώρα μας. Η συγκρότηση ενός αποτελεσματικού πλάνου εθνικής τουριστικής πολιτικής θεωρείται δεδομένη προϋπόθεση και ανάγκη, προκειμένου ο ελληνικός τουρισμός να ανταπεξέλθει στα απαιτητικά κριτήρια του ανταγωνισμού που επιβάλλει η πρόσφατη διεύρυνση της Κοινότητας, καθώς τα νέα Κράτη-Μέλη αποτελούν φιλόδοξους ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 8^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Βιβλία - Άρθρα)

Βαρβαρέσος Στ., «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, έννοιες, μεγέθη, δομές», Εκδόσεις ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ

ΓΙΟΥΠΗ Γ.Φ., (2007), Χρονιά «Ρεκόρ» το 2007, Χρήμα & Τουρισμός, τεύχος 205, σελ. 68-70

Ηγουμενάκης Ν., (1999) «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ», 2^η έκδοση, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα

Μανούσου Μ., (2007), Ελληνικός Τουρισμός: Μοχλός και κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη, Τουριστική Αγορά, τεύχος 205, σελ. 46-53

Ξενόγλωσση (Βιλία - Μελέτες)

Μελέτη: National Bank of Greece, "Greece: Economic and Market Analysis", April-May 2005

Μελέτη: Ministry for Development, Special Secretariat for Competitiveness, Community Support Framework 2000-2006, "Operational Programme: Competitiveness", July 2004

Coronakis B., (2002), "The European Handbook", New Europe, Bruxelles

Ηλεκτρονικές πηγές

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, www.hba.gr (προσπελάστηκε 1/4/2007)

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, www.euro-hellas.gr (προσπελάστηκε 30/4/2007)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή - αντιπροσωπεία Ελλάδος, www.ee.gr (προσπελάστηκε 12/4/2007)

Τράπεζα της Ελλάδος, www.bankofgreece.gr (προσπελάστηκε 5/4/2007)

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, <http://www.gnto.gr> (προσπελάστηκε 10/5/2007)

Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΤΕΚ), <http://www.otek.edu.gr/index.html> (προσπελάστηκε 10/5/2007)

<http://www.visiteurope.com/world> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

WTO, "Tourism 2020 Vision", <http://www.world-tourism-org> (προσπελάστηκε 3/3/2007)

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9:
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

9.1. ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η ανάπτυξη της Ευρώπης μπορεί να μοιάζει μετριωπάθης σε σύγκριση με τους ανερχόμενους προορισμούς στην Ασία και την Μέση Ανατολή, παρ'όλαυτά η περιοχή συνεχίζει να αποτελεί τη μεγαλύτερη τουριστική αγορά σύμφωνα με μετρήσεις σε διεθνείς αφίξεις (55% του παγκόσμιο συνόλου) όσο και σε διεθνείς εισπράξεις (51% του παγκόσμιου συνόλου).

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα μέσα στο 2006 και το 2007 συνεχίζουν να συμφωνούν με την μακροπρόθεσμη πρόβλεψη του WTO για 1,5 δις. διεθνών τουριστών μέχρι το έτος 2020.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτούς τους αριθμούς και το γεγονός ότι οι δραστηριότητες του τουρισμού έχουν μία απίστευτα δυνατή επιρροή στις σφαίρες της οικονομίας, χρηματοδότησης, περιβάλλοντος, κοινωνίας, πολιτισμού, ακόμη και στη σφαίρα της ηθικής δεοντολογίας. Η Γηραιά Ήπειρος θα χρειαστεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει το μέλλον της τουριστικής βιομηχανίας. Επιπλέον, η Ευρώπη, ούσα ταυτόχρονα η βασική αγορά παραγωγής και κατανάλωσης, έχει ένα ενδιαφέρον και μία ευθύνη στο να χειριστεί τα πρωταρχικά θέματα που αντιμετωπίζει ο τουριστικός τομέας.

Συγκεκριμένα:

Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού, Costa Paolo, η πρώτη πρόκληση είναι η ανάγκη να κατανοηθεί καλύτερα η οικονομική σημασία του τουρισμού, αν και ακόμη χρειάζεται να γίνουν πολλά σχετικά με αυτό το θέμα, δηλαδή (χρειάζεται) να βελτιώσουμε την μέτρηση του δείκτη επιρροής του τουρισμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, την εξέλιξη της συμβολής του στη δημιουργία θέσεων εργασίας και να εμβαθύνουμε την γνώση μας για το ισοζύγιο πληρωμών στο χώρο του τουρισμού.

Η δεύτερη πρόκληση είναι η απάντηση στην συνεχώς αυξανόμενη συμφόρηση στην υποδομή των μέσων μεταφοράς, στα κέντρα των τουριστικών πόλεων, των πολιτιστικών μνημείων, των μουσείων και των εξαιρετικά πολυσύχναστων φυσικών περιοχών. Η ανάπτυξη του τουρισμού δεν είναι χωρίς συνέπειες, συνοδεύεται από την αύξηση των πιέσεων που ασκούνται ιδιαίτερα στους τοπικούς περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς πόρους όπως και στις υποδομές. Το πρόβλημα εμφανίζεται οξυμένο όπου αυτή η ανάπτυξη γίνεται άναρχα και απρογραμμάτιστα. Η κυριότερη πρόκληση για την τουριστική οικονομία και τους προορισμούς είναι η διαχείριση της τουριστικής δραστηριότητας -με δεδομένη την περαιτέρω ανάπτυξης της κατά τα επόμενα χρόνια, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν υπερβαίνει τα όρια των διαθέσιμων πόρων, καθώς και τις δυνατότητες αναπαραγωγής των εν λόγω πόρων. Καθώς ο τουρισμός στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην περιβαλλοντική, πολιτιστική και κοινωνική ποιότητα, εάν δεν υπάρχει η δέουσα διαχείριση, κινδυνεύει να επιδεινωθεί και επομένως να καταστεί οικονομικά και κοινωνικά μη βιώσιμος. Η βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού σήμερα συνδέεται περισσότερο με την ανάπτυξη της ποιότητας παρά της ποσότητας. Συνεπώς η Τουριστική Πολιτική της Ευρώπης οφείλει να είναι ανάλογα προσανατολισμένη. Είναι εύκολο να φανταστούμε τις συνέπειες που θα έχει ο διπλασιασμός της παγκόσμιας ροής μέχρι το 2020, - όπως έχει προβλέψει το WTO. Η υιοθέτηση θεσμοθετημένων μέτρων με στόχο την παράταση μιας περιόδου (για παράδειγμα ο συντονισμός των σχολικών διακοπών και των προγραμμάτων εργασίας), καλά μελετημένες πολιτικές μάρκετινγκ, η υιοθέτηση δεικτών βιωσιμότητας, η βελτιωμένη διαχείριση και ανάπτυξη των αξιοθέατων (χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες για πιο εύκολη πρόσβαση) είναι οπωσδήποτε θέματα μεγάλης σπουδαιότητας και πρωταρχικά.

Η τρίτη πρόκληση είναι η αναμφισβήτητη ανάγκη να ελεγχθεί η πολιτιστική και κοινωνική επιρροή του ευρωπαϊκού τουρισμού. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αυτή η επιρροή στις κοινότητες υποδοχής είναι σε μεγάλο βαθμό αξιοσημείωτη και θετική. Αλλά θα ήταν λάθος να δικαιολογούμε, στο όνομα της επιθυμητής ελευθερίας του τουριστικού εμπορίου, τη μη αναστρέψιμη καταστροφή των αξιοθέατων, την αλόγιστη χρήση των φυσικών πηγών, την υποβάθμιση των ιστορικών μνημείων λόγω του υπέρογκου αριθμού επισκεπτών, την επισφαλή φύση της εποχιακής εργασίας, την απεριόριστη εκμετάλλευση των εργαζομένων, την παρακμή στην παραγωγή πολιτισμού. Για αυτούς τους λόγους θα πρέπει να διασφαλιστεί η διάδοση και η εφαρμογή του Παγκόσμιου Κώδικα Δεοντολογίας για τον Τουρισμό, ένα όργανο εξουσιοδοτημένο από τη Γενική Συνέλευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέταρτον, θα πρέπει να αξιολογηθεί η συμβολή του τουρισμού στην κατανόηση ανάμεσα στα έθνη και στην προώθηση μιας ειρηνικής κουλτούρας. Είναι προφανές ότι ο τουρισμός μπορεί να ανθίσει μόνο μέσα σε ένα περιβάλλον ασφαλές και ειρηνικό. Η ειρήνη είναι μία απαραίτητη συνθήκη για την ανάπτυξη του τουρισμού, αλλά την ίδια στιγμή ο ίδιος ο τουρισμός είναι μία ζωτική δύναμη για την ειρήνη. Ήδη αναφέρθηκε η σημασία του Τουρισμού για την διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Ταυτότητας.

Επιπλέον η ανάγκη εισαγωγής νέων πληροφοριών και τεχνολογιών επικοινωνίας στον τουριστικό τομέα πρέπει να μπει σε μία κατεύθυνση, ώστε να διασφαλιστεί ότι σε όλους τους τουριστικούς προορισμούς, ξεκινώντας με τις χώρες της Ευρώπης με τις περισσότερες ανεπαρκείς χρηματοδοτικές πηγές, θα δοθεί η ευκαιρία να εισέλθουν στην εποχή της πληροφόρησης και να γεφυρώσουν τον «ψηφιακό διαχωρισμό».

Ακόμη, επιτακτική ανάγκη είναι η ισορροπημένη σύμπραξη συνεργασίας μεταξύ Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα που βρίσκεται ακόμη σε στάδιο δρομολόγησης. Η αναζήτηση νέων εργασιακών διακανονισμών ανάμεσα στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα είναι πλέον εκ των ων ουκ άνευ. Ο τουριστικός τομέας είναι περίπλοκος και συντίθεται από διαφορετικές συνδέσεις (το περιβάλλον, κοινωνικό και φορολογικό σύστημα, ασφάλεια, εκπαιδευτικά συστήματα, υποδομή μέσων μεταφοράς, ποιότητα υποδοχής τουριστών κ.α.). Αν οποιοσδήποτε από αυτούς τους κρίκους σπάσει, η αλυσίδα διαλύεται, η εικόνα του προορισμού επηρεάζεται και το τουριστικό προϊόν δεν μπορεί πλέον να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του καταναλωτή.

Τέλος, στα πλαίσια της διαμόρφωσης Τουριστικής Πολιτικής, η πρόκληση του να χειριστεί η Κοινότητα καλύτερα την πρόβλεψη των κινδύνων, την ευελιξία στις κρίσεις και τη δύσκολη ισορροπία ανάμεσα στην ασφάλεια και την ταξιδιωτική ευκολία. Τα τελευταία πέντε χρόνια ο τουρισμός ζει σε ένα κλίμα αβεβαιότητας και ανησυχίας για την ασφάλεια. Παρ' όλ' αυτά, έχει αντιμετωπίσει όλες τις συγκρούσεις, τρομοκρατικές επιθέσεις, κρίσεις υγείας και φυσικές καταστροφές. Η αγορά έχει επιδείξει αυξημένη ελαστικότητα και αντιδρά λιγότερο επιπόλαια και περισσότερο λογικά σε τέτοιου είδους δυσκολίες. Οι καταναλωτές έχουν μάθει, όταν επιλέγουν τον προορισμό τους, να ζυγιάζουν τις επιλογές τους λαμβάνοντας υπόψη θέματα ασφάλειας ανάμεσα σε άλλα. Οι προορισμοί θα πρέπει να συνεχίσουν να ενδυναμώνουν την ικανότητα τους να χειρίζονται κρίσεις και να αντιμετωπίζουν επείγουσες περιπτώσεις προκαλούμενες από φυσικές ή ανθρώπινες καταστροφές, ή κρίσεις υγείας, όπως μία πιθανή πανδημική γρίπη των πτηνών.

9.1.2. Η ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Βασικός στόχος της Ε.Ε σ' ό,τι αφορά τον τουρισμό είναι η αειφορία αυτού. Αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί ενθαρρύνοντας τη διατήρηση των παραγόντων απήχησης (είτε διαφυλάττοντας την παράδοση ή το περιβάλλον είτε ενθαρρύνοντας τη γνώση των παραδόσεων, ενδεικτικά), και ευνοώντας περαιτέρω την ανάπτυξη άλλων παραγόντων στο πνεύμα καλύτερης ανταγωνιστικότητας: κυρίως, και πρωτίστως, την ποιότητα.

Τα δεδομένα για τον τουρισμό δείχνουν μία αύξηση της ζήτησης, μακροπρόθεσμα, στα οποία πρέπει να προσθέσουμε τις διαρθρωτικές αλλαγές της προσφοράς οι οποίες απορρέουν από την εξέλιξη της δημογραφικής διάρθρωσης, του επαναπροσδιορισμού των διακοπών· οι τουρίστες επιλέγουν πιο σύντομες περιόδους κατανεμημένες κατά τη διάρκεια του χρόνου, λόγω των νέων μοντέλων εργασίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τη νέα πραγματικότητα στη Συνταγματική Συνθήκη η οποία επιτρέπει τις δράσεις υποστήριξης, συντονισμού και ενίσχυσης του τομέα του τουρισμού, χωρίς να διαρρηχθεί η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να εκμεταλλευτεί την τεράστια εμπειρία της και να ξεκινήσει πρωτοβουλίες που απαντούν σε δύο θεμελιώδη κριτήρια: αποτελεσματικότητα στην επιδίωξη των στόχων και ευελιξία στην εκτέλεσή τους, και ικανότητα απάντησης σε διαφορετικά οικονομικά πλαίσια.

Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής, Κος Ortun, τόνισε το γεγονός ότι η βιομηχανία αντιμετωπίζει τεράστιες προκλήσεις. Οι διακοπές «ήλιου και σκι» δεν είναι πια οι αγαπημένες όλων και ο αριθμός των τουριστών σε κατηγορίες μεγαλύτερων ηλικιών αυξάνεται γρήγορα. Ο μοντέρνος τουρίστας είναι επιπλέον πιο απαιτητικός. Όμως υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες. Η ΕΕ είναι η πλουσιότερη και πιο πολυτοίκιλη περιοχή στον κόσμο, με μια ευρεία γκάμα τοπίων και πολιτισμών και διαθέτει υποδομές άριστης ποιότητας με επαγγελματικά καταρτισμένους υπαλλήλους.

Το Συμβούλιο κλήθηκε να εφαρμόσει μία νέα γραμμή στρατηγικής για τον τουρισμό που επιτρέπει την καθοδήγηση της εφαρμογής του συντονισμένου κοινοτικού πλαισίου δυνάμει των μελλοντικών διατάξεων της συνταγματικής συνθήκης.

Η ολοκλήρωση στα προγράμματα ανάπτυξης των περιβαλλοντικών ανησυχιών και των απαιτήσεων διατήρησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς είναι ένα αναπόσπαστο στοιχείο για να ευνοηθεί ένας τουρισμός ποιότητας για το μέλλον.

Πρέπει να ληφθούν υπόψη οι τοπικές δυνατότητες υποδοχής και οι περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και τα δίκτυα πληροφόρησης σχετικά με τους μακροπρόθεσμους δείκτες για τον τουρισμό είναι μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη στις μελλοντικές ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι τρεις μεγάλοι άξονες ισορροπημένης και αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού είναι ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του, η βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε να παρέχει πιο επαρκείς απαντήσεις στις ανάγκες του τομέα και στις απαιτήσεις της προσφοράς, καθώς και οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, από κοινού σε συνεργασία σε δίκτυα για μία καλύτερη ενσωμάτωση των υπηρεσιών που ανήκουν στην αλυσίδα των τουριστικών υπηρεσιών.

Απαραίτητο κρίνεται να αναπτυχθεί μία συντονισμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να χαραχτεί μια ξεκάθαρη οδός για τις διάφορες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει ο τομέας σε μία μακροπρόθεσμη προοπτική.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 9^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Οι δραστηριότητες του τουρισμού έχουν μία απίστευτα δυνατή επιρροή στις σφαίρες της οικονομίας, χρηματοδότησης, περιβάλλοντος, κοινωνίας, πολιτισμού, ακόμη και στη σφαίρα της ηθικής δεοντολογίας. Η Γηραιά Ήπειρος θα χρειαστεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει το μέλλον της τουριστικής βιομηχανίας. Επιπλέον, η Ευρώπη, ούσα ταυτόχρονα η βασική αγορά παραγωγής και κατανάλωσης, έχει ένα ενδιαφέρον και μία ευθύνη στο να χειριστεί τα πρωταρχικά θέματα που αντιμετωπίζει ο τουριστικός τομέας.

Η ανάπτυξη του τουρισμού δεν είναι χωρίς συνέπειες, συνοδεύεται από την αύξηση των πιέσεων που ασκούνται ιδιαίτερα στους τοπικούς περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς πόρους όπως και στις υποδομές. Καθώς ο τουρισμός στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην περιβαλλοντική, πολιτιστική και κοινωνική ποιότητα, εάν δεν υπάρχει η δέουσα διαχείριση, κινδυνεύει να επιδεινωθεί και επομένως να καταστεί οικονομικά και κοινωνικά μη βιώσιμος. Η βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού σήμερα συνδέεται περισσότερο με την ανάπτυξη της ποιότητας παρά της ποσότητας.

Αναμφισβήτητη είναι η ανάγκη ελέγχου της πολιτιστικής και κοινωνικής επιρροής του ευρωπαϊκού τουρισμού. Για αυτούς τους λόγους θα πρέπει να διασφαλιστεί η διάδοση και η εφαρμογή του Παγκόσμιου Κώδικα Δεοντολογίας για τον Τουρισμό, ένα όργανο εξουσιοδοτημένο από τη Γενική Συνέλευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θα πρέπει επίσης να αξιολογηθεί η συμβολή του τουρισμού στην κατανόηση ανάμεσα στα έθνη και στην προώθηση μιας ειρηνικής κουλτούρας. Ήδη αναφέρθηκε η σημασία του τουρισμού στη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Ταυτότητας.

Επιλέον η ανάγκη εισαγωγής νέων πληροφοριών και τεχνολογιών επικοινωνίας καθώς και η ισοροπημένη σύμπραξη συνεργασίας μεταξύ Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητες για την Κοινότητα.

Ακόμη, στα πλαίσια της διαμόρφωσης Τουριστικής Πολιτικής, η πρόκληση του να χειριστεί η Κοινότητα καλύτερα την πρόβλεψη των κινδύνων, την ευελιξία στις κρίσεις και τη δύσκολη ισοροπία ανάμεσα στην ασφάλεια και την ταξιδιωτική ευκολία, είναι ζητήματα πρωτίστης σημασίας.

Βασικός στόχος της Ε.Ε σ'ο,τι αφορά τον τουρισμο είναι η αειφορία αυτού. Λαμβάνοντας υπόψη τη νέα πραγματικότητα στη Συνταγματική Συνθήκη η οποία

επιτρέπει τις δράσεις υποστήριξης, συντονισμού και ενίσχυσης του τομέα του τουρισμού, χωρίς να διαρρηχθεί η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να εκμεταλλευτεί την τεράστια εμπειρία της και να ξεκινήσει πρωτοβουλίες που απαντούν σε δύο θεμελιώδη κριτήρια: αποτελεσματικότητα στην επιδίωξη των στόχων και ευελιξία στην εκτέλεσή τους, και ικανότητα απάντησης σε διαφορετικά οικονομικά πλαίσια.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι τρεις μεγάλοι άξονες ισορροπημένης και αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού είναι ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του, η βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε να παρέχει πιο επαρκείς απαντήσεις στις ανάγκες του τομέα και στις απαιτήσεις της προσφοράς. Απαραίτητο κρίνεται να αναπτυχθεί μία συντονισμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να χαραχτεί μια ξεκάθαρη οδός για τις διάφορες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει ο τομέας σε μία μακροπρόθεσμη προοπτική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 9^{ου} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ελληνική (Επίσημα Έγγραφα ΕΕ)

Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού, Πράξη : 2004/2229(INI), 15/7/2005

Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού, Προεδρεύει: Paolo Costa , news report, 1.2.2005

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006) 134, 17/3/2006

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη:COM (2005)121, τελικό, 6.4.2005

Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού», 21/11/2003, Πράξη: COM(2003)0716 τελικό

Ξενόγλωσση (Βιβλία – Πρακτικά Συνεδρίων)

OECD Tourism Committee, “Conference on innovation and Tourism”, Lugano, Switzerland, 2004

WTO, “World Tourism Organization Joint Seminar, “Faced with Worldwide Competition and Structural Changes, What are the Tourism Responsibilities of European Governments?”, 9-10/4/1997, Salzburg, Austria

Bornschiefer V., (2000), “State-building in Europe, Cambridge University press, UK

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

<http://www.etc-corporate.org/> (προσπελάστηκε 17/3/2007)

<http://www.visiteurope.com/world> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.theparliament.com/EN/Legislation> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.globaltraveltourism.com> (προσπελάστηκε 1/4/2007)

WTO, "Tourism 2020 Vision", <http://www.world-tourism-org> (προσπελάστηκε 3/3/2007)

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική (Βιβλία - Επίσημα Έγγραφα ΕΕ – Άρθρα – Μελέτες - Πρακτικά Συνεδρίων)

Αγαλλοπούλου Πην., 1989, «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΟΚ» Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα

Alpha Τράπεζα Πίστewς, (1997), «Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩ - EURO».Αθήνα

Ανδριώτης Κ., (2004), «Μάνατζμεντ Τουριστικών Επιχειρήσεων», εκδόσεις Έλλην, Αθήνα

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2006) 134, 17/3/2006

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη:COM (2005)121, τελικό, 6.4.2005

Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού», 21/11/2003, Πράξη: COM(2003)0716 τελικό

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πράξη: COM(2003)0761, τελικό, Βρυξέλλες, 21/11/2003

Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού», 21/11/2003, Πράξη: COM(2003)0716 τελικό

Βαρβαρέσος Στ., «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, έννοιες, μεγέθη, δομές», Εκδόσεις ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ

Γεωργόπουλος Ν., (2002), «Στρατηγικό Μάνατζμεντ», εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

Γνωμοδότηση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας, Πράξη: 2004/2229(INI), 21.4.2005

ΓΙΟΥΠΗ Γ.Φ., (2007), Χρονιά «Ρεκόρ» το 2007, Χρήμα & Τουρισμός, τεύχος 205, σελ. 68-70

Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού, Πράξη : 2004/2229(INI), 15/7/2005

Εθνικό Τυπογραφείο, «Συνθήκη για τη Θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης», Αθήνα, Απρίλιος 2005

ΕΟΤ, «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ '85: Ανάπτυξη, Συμμετοχή, Ποιότητα Ζωής», Εκδόσεις ΕΟΤ, Αθήνα, 1985, σελ.155-156, 162

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Πράξη: (2006/C 110/01), 14/7/2005

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Πράξη: (2005/C 255/02) 1/7/2004

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Πράξη: PE 353.597/v03-00

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM (2004) 474, 14.7.2004

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM(2005)24 τελικό, Βρυξέλλες, 2/2/2005

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM(2005) 330 τελικό της 20.7.2006

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Πράξη: PE 353.597/v03-00

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράξη: COM (2004) 474, 14.7.2004

Ηγουμενάκης Ν., (1999) «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ», 2^η έκδοση, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα

Μανούσου Μ., (2007), Ελληνικός Τουρισμός: Μοχλός και κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη, Τουριστική Αγορά, τεύχος 205, σελ. 46-53

Μελέτη: National Bank of Greece, "Greece: Economic and Market Analysis", April-May 2005

Μελέτη: Ministry for Development, Special Secretariat for Competitiveness, Community Support Framework 2000-2006, "Operational Programme: Competitiveness", July 2004

Μούσης Ν., (2000), «ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Πρωτοπαπαδάκης Ι., (2003), «Τουριστικό Μάρκετινγκ», εκδόσεις

Πρόταση της Επιτροπής, COM(2005)97, 16.3.2005

Περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", Σεπτέμβριος 2001, σελ. 34-50

Σταμούλης, Αθήνα

Σιώμος, Γ., (2002), «Στρατηγικό Μάρκετινγκ», εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα
Τουριστική Αγορά, «Η Πράσινη Βίβλος», τεύχος 71, Μάιος 1995, σελ. 54,58

Ξενόγλωσση (Βιβλία - Επίσημα Έγγραφα ΕΕ - Άρθρα - Μελέτες -Πρακτικά Συνεδρίων)

European parliament, news report, 1/2/2005, Brussels

Coronakis B., (2002), "The European Handbook", New Europe, Bruxelles

Bornschiefer V., (2000), "State-building in Europe, Cambridge University press, UK

Gueguen D., (2006), "The new practical guide to the EU labyrinth", 9th edition, EIS. Bruxelles

Centres des Etudes Européennes de Strasbourg, (2006), la communication sur l'Europe – REGARDS CROISÉS, 1ère ed., Strasbourg

European Parliament / News Report, "EU still far from targets of Lisbon Strategy", 1/2/05

European Commission, "The costs of non-Lisbon. An issue paper", 2006, σχέδιο εγγράφου των υπηρεσιών της Επιτροπής, Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Οργάνων, Βρυξέλλες

EC, DG for Agricultural and Rural Development, Special Edition News Letter: "Putting rural development to work for jobs and growth", Brussels, 2005

Lepeck G, 1998, "The Euro and the Tourism industry", European Commission

Bornschiefer V., (2000), "State-building in Europe, Cambridge University press, UK

Coronakis B., (2002), "The European Handbook", New Europe, Bruxelles

Leonardo D., (2002), "The Economist: Guide to the European Union", 8th edition, Profile Books, London

Leidner L., "The European Tourism industry in the enlarged community", Report prepared for the Enterprise DG of the European Commission, January, 2007

Gabriel T., Fineman S., Sims D., "Organizing & Organizations", 2nd edition, Sage, London, California, New Delhi

Kelly I., "Tourism and the peace proposition: An Empirical Analysis", IIPT Occasional Paper No 10, 2006

WTO, World Tourism Organization Seminar Proceedings, 22-23/5/2003, Attard, Malta, OECD Tourism Committee, "Conference on innovation and Tourism", Lugano, Switzerland, 2004

WTO, "World Tourism Organization Joint Seminar, "Faced with Worldwide Competition and Structural Changes, What are the Tourism Responsibilities of European Governments?", 9-10/4/1997, Salzburg, Austria

WTO, "World Tourism Barometer", volume 1, No 1, June 2003, volume 2, No 3, June 2004, volume 3, No 3, October 2005, volume 4, No 1, February 2006, volume 5, No 2, June 2007

Ηλεκτρονικές πηγές

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, www.ecb.int (προσπελάστηκε 12/4/2007)

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, www.hba.gr (προσπελάστηκε 1/4/2007)

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, www.euro-hellas.gr (προσπελάστηκε 30/4/2007)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή-αντιπροσωπεία Ελλάδος, www.ee.gr προσπελάστηκε 12/4/2007)

Τράπεζα της Ελλάδος, www.bankofgreece.gr (προσπελάστηκε 5/4/2007)

<http://europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

<http://www.europarl.europa.eu/> (προσπελάστηκε 9/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Commission (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_council (προσπελάστηκε 10/3/2007)

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Parliament (προσπελάστηκε 11/3/2007)

<http://www.etc-corporate.org/> (προσπελάστηκε 17/3/2007)

<http://www.visiteurope.com/world> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.theparliament.com/EN/Legislation> (προσπελάστηκε 2/4/2007)

<http://www.globaltraveltourism.com> (προσπελάστηκε 1/4/2007)

<http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/tourismeu.htm#factsandfigures>
(προσπελάστηκε 1/5/2007)

<http://www.euparl.europa.eu/slides> (προσπελάστηκε 30/4/2007)

http://europa.eu/scadplus/glossary/lisbon_strategy_el.htm (προσπελάστηκε 1/4/2007)

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.en0.htm (προσπελάστηκε 1/4/2007)

WTO, "Tourism 2020 Vision", <http://www.world-tourism-org> (προσπελάστηκε 3/3/2007)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Αειφόρος ανάπτυξη

Η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης αναφέρεται σε ένα πρότυπο ανάπτυξης το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να υπονομεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες. Αποσκοπεί στο να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης των ατόμων διαφυλάσσοντας παράλληλα το περιβάλλον τους σε βραχυπρόθεσμη, σε μεσοπρόθεσμη και, κυρίως, σε μακροπρόθεσμη βάση. Η αειφόρος ανάπτυξη έχει τριπλό στόχο: μια οικονομική ανάπτυξη αποτελεσματική, κοινωνικά δίκαιη και περιβαλλοντικά βιώσιμη.

Τον Μάιο του 2001 εγκρίθηκε στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης, η οποία αναθεωρήθηκε το 2005 ώστε να δοθεί μια νέα ώθηση στον τομέα αυτόν. Η παγκόσμια σύμπραξη για την αειφόρο ανάπτυξη, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή το 2002, της προσέδωσε μια εξωτερική διάσταση.

Η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στον ορισμό και την εφαρμογή των άλλων πολιτικών έχει ουσιαστική σημασία για την επίτευξη του στόχου της αειφόρου ανάπτυξης. Η αρχή αυτή, η οποία επιβεβαιώθηκε στη συνθήκη του Μάαστριχτ και τη σύνοδο κορυφής του Κάρντιφ το 1998, έθεσε τα θεμέλια για μια συντονισμένη δράση σε κοινοτικό επίπεδο για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στις πολιτικές της ΕΕ.

Για να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη, οι δημόσιες αρχές πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να μειώσουν τις δυσμενείς συνέπειες των μεταφορών και τους κινδύνους που συνδέονται με την υγεία, να βελτιώσουν τη διαχείριση των φυσικών πόρων και ιδίως την κατανάλωσή τους και να καταπολεμήσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Πρέπει επίσης να καταπολεμήσουν τις κλιματικές αλλαγές και να περιορίσουν τις επιπτώσεις τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της δρουν υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης όχι μόνο στο εσωτερικό αλλά και εκτός των συνόρων τους, ιδίως στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών και στη διάρκεια διοργανώσεων όπως η παγκόσμια σύνοδος κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στο Γιόχανεσμπουργκ τον Αύγουστο-Σεπτέμβριο του 2002.

Ανταγωνισμός

Μια αγορά με ελεύθερο ανταγωνισμό είναι μια αγορά στην οποία οι επιχειρήσεις, ανεξάρτητες η μία από την άλλη, ασκούν την ίδια δραστηριότητα και ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να προσελκύσουν τους καταναλωτές. Με άλλα λόγια, είναι μια αγορά στην οποία κάθε επιχείρηση υπόκειται στις ανταγωνιστικές πιέσεις των άλλων. Ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός παρέχει έτσι ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον στις επιχειρήσεις αλλά και μια σειρά πλεονεκτημάτων στους καταναλωτές (μειωμένες τιμές, καλύτερη ποιότητα, ευρύτερο φάσμα επιλογών κ.λπ.).

Σκοπός της ευρωπαϊκής πολιτικής ανταγωνισμού είναι η εξασφάλιση ελεύθερου και θεμιτού ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού (άρθρα 81 έως 89 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας - ΣΕΚ) βασίζονται σε πέντε κύριους άξονες:

§ την απαγόρευση των εμπορικών συμφωνιών και πρακτικών που αντίκεινται στους κανόνες του ανταγωνισμού καθώς και της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης που δύνανται να περιορίσουν τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς (αντιμονοπωλιακοί κανόνες).

§ τον προληπτικό έλεγχο των σχεδίων συγκεντρώσεων που παρουσιάζουν ευρωπαϊκή διάσταση, έτσι ώστε να εξετασθεί εάν περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

§ τον έλεγχο των ενισχύσεων που χορηγούν τα κράτη μέλη οι οποίες απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό με την ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής.

§ το άνοιγμα του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς που στο παρελθόν βρισκόνταν υπό τον έλεγχο κρατικών μονοπωλίων, όπως οι αγορές των τηλεπικοινωνιών, των μεταφορών ή της ενέργειας.

§ τη συνεργασία με τις αρχές ανταγωνισμού εκτός της Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μεριμνούν για το σεβασμό των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού. Η συνεργασία τους μέσω του ευρωπαϊκού δικτύου ανταγωνισμού (ΕΔΑ) εξασφαλίζει την αποτελεσματική και συνεπή εφαρμογή των εν λόγω κανόνων.

Απασχόληση

Από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ (Μάιος 1999), με την οποία προστέθηκε ένας νέος τίτλος VIII για την «απασχόληση» στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η προώθηση ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης συγκαταλέγεται μεταξύ των στόχων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η απασχόληση είναι μια συμπληρωματική αρμοδιότητα των κρατών μελών που αποσκοπεί κυρίως στην εκπόνηση μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση (ΕΣΑ). Η ΕΣΑ σχεδιάστηκε με στόχο να αποτελέσει το κύριο μέσο καθοδήγησης και να εξασφαλίσει το συντονισμό των προτεραιοτήτων της πολιτικής για την απασχόληση, τις οποίες ακολουθούν τα κράτη μέλη σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο νέος τίτλος VIII για την απασχόληση προβλέπει επίσης τη δημιουργία μιας επιτροπής απασχόλησης με συμβουλευτικό χαρακτήρα, η οποία αποσκοπεί να διευκολύνει τις εργασίες της Ένωσης όσον αφορά την ενίσχυση του συντονισμού των εθνικών πολιτικών σε θέματα απασχόλησης και αγοράς εργασίας.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος 2000), ο γενικός στόχος των μέτρων αυτών ήταν να αυξηθεί το γενικό ποσοστό απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο 70% και το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών να ξεπεράσει το 60% έως το 2010. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης (Μάρτιος 2001) προστέθηκαν δύο ενδιάμεσοι στόχοι και ένας συμπληρωματικός:

§ το γενικό ποσοστό απασχόλησης και ο δείκτης απασχόλησης των γυναικών πρέπει να φτάσουν το 67% και το 57% αντίστοιχα το 2005.

§ το ποσοστό απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας πρέπει να φτάσει το 50% έως το 2010.

Το Συμβούλιο της Βαρκελώνης (Μάρτιος 2002) ζήτησε την ενίσχυση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση ως ένα μέσο της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Η πολιτική της απασχόλησης ενισχύεται με διάφορα χρηματοδοτικά μέσα:

§ το μελλοντικό πρόγραμμα PROGRESS 2007-2013 που στόχο έχει τη χρηματοδοτική βοήθεια για την υλοποίηση των στόχων της Ένωσης στον τομέα της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων.

§ τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου που εντάσσονται στους στόχους της ΕΣΑ.

§ το πρόγραμμα για την αμοιβαία μάθηση, το οποίο ξεκίνησε το 2005, στο πλαίσιο των κινήτρων για την απασχόληση. Ο κύριος στόχος του είναι η αξιοποίηση της διάδοσης των αποτελεσματικότερων πολιτικών στους βασικούς τομείς της ΕΣΑ.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα κύρια όργανα στον τομέα της απασχόλησης είναι:

§ το ευρωπαϊκό παρατηρητήριο για την απασχόληση, ένα σύστημα πληροφοριών για τις πολιτικές απασχόλησης που θεσπίστηκε το 1982 από την Επιτροπή σε συνεργασία με τις εθνικές κυβερνήσεις.

§ το δίκτυο EURES που συμβάλλει στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας στην οποία έχουν όλοι πρόσβαση μέσω της διεθνικής, διαπεριφερειακής και διασυνοριακής ανταλλαγής προσφοράς και ζήτησης εργασίας καθώς και μέσω της

ανταλλαγής πληροφοριών για τις συνθήκες διαβίωσης και την απόκτηση των τίτλων σπουδών.

Διαδικασία της Βαρκελώνης

Η διαδικασία της Βαρκελώνης ή ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση αποτελεί την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις χώρες της Μεσογείου. Έχει σκοπό να ενισχύσει τους δεσμούς μεταξύ της Ένωσης και των χωρών-εταίρων προωθώντας παράλληλα τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των ίδιων των μεσογειακών χωρών.

Η εταιρική σχέση, που δρομολογήθηκε το 1995 ύστερα από τη διακήρυξη της Βαρκελώνης, έχει σκοπό την προώθηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή με την ανάπτυξη πολιτικού διαλόγου και το σεβασμό των κοινών αξιών μεταξύ των εταίρων, όπως η δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Έχει επίσης ως στόχο να συμβάλει στην πρόληψη και την επίλυση των διαφορών καθώς και στην εξασφάλιση ευημερίας, με τη δημιουργία ειδικότερα μιας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών και την ανάπτυξη της συνεργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό η ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση συγκεντρώνει τα κράτη μέλη της Ένωσης και τις μεσογειακές χώρες στο πλαίσιο ενός προγράμματος εταιρικής σχέσης με ευρύ χαρακτήρα που βασίζεται σε τρεις άξονες: έναν άξονα πολιτικής και ασφάλειας, έναν οικονομικό και χρηματοοικονομικό άξονα και έναν κοινωνικό και πολιτισμικό άξονα. Η ενίσχυση της συνεργασίας για δικαστικές υποθέσεις, για θέματα μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης αποτελεί επίσης ένα σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας.

Η υλοποίηση της εταιρικής σχέσης βασίζεται σε δύο διαστάσεις: τη διμερή και την περιφερειακή διάσταση. Στο πλαίσιο της διμερούς διάστασης οι σχέσεις προσαρμόζονται στις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας-εταίρου, σημαντική πτυχή των οποίων αποτελούν οι ευρωμεσογειακές συμφωνίες σύνδεσης. Τη διαδικασία αυτή υποστηρίζουν επίσης ένα χρηματοδοτικό μέσο κοινοτικής βοήθειας, το πρόγραμμα MEDA, και ο Ευρωμεσογειακός Μηχανισμός Επενδύσεων και Εταιρικής σχέσης (FEMIP) της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Διαρθρωτικά Ταμεία και Ταμείο Συνοχής

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής αποτελούν τα χρηματοδοτικά μέσα της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η οποία αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών ως προς το επίπεδο ανάπτυξης των περιφερειών και των κρατών μελών. Συμβάλλουν, επομένως, πλήρως στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

Για την περίοδο 2007-2013, η χρηματοδότηση που διατίθεται για την περιφερειακή πολιτική πλησιάζει τα 348 δισ. ευρώ: 278 δισ. για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και 70 δισ. για το Ταμείο Συνοχής. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 35% του κοινοτικού προϋπολογισμού και αντιπροσωπεύει το δεύτερο σε μέγεθος κονδύλιο του προϋπολογισμού.

Υπάρχουν δύο Διαρθρωτικά Ταμεία:

§ το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) είναι το σημαντικότερο στο παρόν στάδιο. Από το 1975, χρηματοδοτεί τη δημιουργία υποδομών και την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης, με κύριους αποδέκτες τις επιχειρήσεις

§ το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) που ιδρύθηκε το 1958 προωθεί την ένταξη των ανέργων και των μειονεκτουσών κατηγοριών του πληθυσμού στην αγορά εργασίας μέσω της χρηματοδότησης κυρίως δράσεων κατάρτισης.

Για να επιταχύνει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική σύγκλιση, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε το Ταμείο Συνοχής το 1994. Το Ταμείο προορίζεται για τις χώρες στις οποίες το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ είναι μικρότερο του 90% του κοινοτικού μέσου όρου. Αποστολή του Ταμείου Συνοχής είναι η χορήγηση χρηματοδοτήσεων υπέρ προγραμμάτων υποδομών στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών. Ωστόσο, οι ενισχύσεις του Ταμείου Συνοχής υπόκεινται σε ορισμένες προϋποθέσεις. Εάν το δημόσιο έλλειμμα ενός δικαιούχου κράτους μέλους υπερβαίνει το 3% του εθνικού ΑΕγχΠ (κανόνες σύγκλισης της ΟΝΕ), δεν εγκρίνεται κανένα νέο πρόγραμμα μέχρις ότου το έλλειμμα τεθεί υπό έλεγχο.

Τα εν λόγω ταμεία έχουν στόχο τη χρηματοδότηση της περιφερειακής πολιτικής κατά την περίοδο 2007-2013 στο πλαίσιο τριών νέων στόχων:

§ ο στόχος «Σύγκλιση» αφορά την επιτάχυνση της σύγκλισης των κρατών μελών και των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της ΕΕ μέσω της βελτίωσης των συνθηκών ανάπτυξης και απασχόλησης. Ο στόχος αυτός χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής. Αντιπροσωπεύει το 81,5% του συνόλου των χορηγούμενων πόρων. Τα ανώτατα επίπεδα συγχρηματοδότησης των δημόσιων

δαπανών ανέρχονται σε 75% για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ και σε 85% για το Ταμείο Συνοχής

§ ο στόχος «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» αφορά την πρόβλεψη των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών, την προώθηση της καινοτομίας, του επιχειρηματικού πνεύματος, την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς στις περιφέρειες που δεν καλύπτονται από το στόχο «Σύγκλιση». Χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ και αντιπροσωπεύει το 16% του συνόλου των χορηγούμενων πόρων. Οι ενέργειες που συνδέονται με αυτόν το στόχο μπορούν να συγχρηματοδοτούνται έως και κατά το 50% των δημόσιων δαπανών

§ ο στόχος «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» αφορά την ενίσχυση της συνεργασίας σε διασυνοριακό, διακρατικό και διαπεριφερειακό επίπεδο στους τομείς της ανάπτυξης αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, την ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων και τη δικτύωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Ο στόχος αυτός χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και αντιπροσωπεύει το 2,5% του συνόλου των χορηγούμενων πόρων. Οι ενέργειες που συνδέονται με το στόχο «Εδαφική συνεργασία» μπορούν να συγχρηματοδοτούνται έως και κατά το 75% των δημόσιων δαπανών.

Η στήριξη που παρέχουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής στους τρεις στόχους ισοδυναμεί πάντα με συγχρηματοδότηση. Αυτά τα ποσοστά μπορούν να μειωθούν σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» ή εάν ένα πρόγραμμα αποφέρει έσοδα. Βέβαια, όλα τα προγράμματα οφείλουν να τηρούν την ευρωπαϊκή νομοθεσία, κυρίως όσον αφορά τον ανταγωνισμό, το περιβάλλον και την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων.

Διεύρυνση

Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση περιλαμβάνει 27 κράτη μέλη. Εκτός από τα έξι αρχικά κράτη μέλη της, δηλαδή τη Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες, προσχώρησαν 21 χώρες ως εξής:

- § 1973: Δανία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο
- § 1981: Ελλάδα
- § 1986: Ισπανία και Πορτογαλία
- § 1995: Αυστρία, Φινλανδία και Σουηδία

§ η πέμπτη διεύρυνση το 2004 και το 2007: Κύπρος, Εσθονία, Ουγγαρία, Λεττονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Τσεχική Δημοκρατία, Σλοβακία, Σλοβενία και στη συνέχεια Βουλγαρία και Ρουμανία.

Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, η Κροατία και η Τουρκία έχουν το καθεστώς της υποψήφιας για προσχώρηση χώρας. Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης με την Κροατία και την Τουρκία άρχισαν στις 3 Οκτωβρίου 2005.

Οι χώρες των δυτικών Βαλκανίων που άρχισαν τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης έχουν καθεστώς ενδεχομένως υποψήφιων χωρών. Πρόκειται, εκτός από την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και την Κροατία, που είναι υποψήφιες χώρες, για την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και τη Σερβία, καθώς και το Κοσσυφοπέδιο όπως ορίζεται στο ψήφισμα 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων (Θεωρήσεις εισόδου, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές)

Ο τίτλος IV της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) καθορίζει την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά «τις θεωρήσεις εισόδου, το άσυλο, τη μετανάστευση και άλλες πολιτικές που συνδέονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων». Αυτοί οι κοινοτικοί τομείς που συνδέονται με την προοδευτική επίτευξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης καλύπτουν:

§ την ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων·

§ τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων·

§ το άσυλο, τη μετανάστευση και την προστασία των δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών·

§ τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις.

Μετά τη μεταβατική περίοδο πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ (Μάιος 1999), η Επιτροπή διαθέτει αποκλειστικό δικαίωμα πρωτοβουλίας και εφαρμόζεται η διαδικασία συναπόφασης. Κατ' εξαίρεση, σε ορισμένους τομείς όπως θέματα σχετικά με το οικογενειακό δίκαιο όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, το Συμβούλιο εξακολουθεί να εγκρίνει με ομοφωνία και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει απλώς συμβουλευτικό ρόλο.

Εξάλλου, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διαθέτει πιο περιορισμένες αρμοδιότητες σε σχέση με το γενικό καθεστώς. Δεν μπορεί, για παράδειγμα, να αποφανθεί επί μέτρων που αφορούν τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας.

Οι τομείς αυτοί υπάγονταν στον τίτλο VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (τρίτος πυλώνας), πριν ενταχθούν στη ΣΕΚ με τη συνθήκη του Άμστερνταμ. Η συνθήκη του Άμστερνταμ τους «κοινοτικοποίησε», δηλ. τους ενέταξε στο νομικό πλαίσιο του πρώτου πυλώνα.

Το ευρωπαϊκό Σύνταγμα, που βρίσκεται στο στάδιο της κύρωσης, προβλέπει ότι θα καταστούν κοινές οι πολιτικές συνοριακού ελέγχου, θεωρήσεων εισόδου, ασύλου και μετανάστευσης.

Ενιαίο θεσμικό πλαίσιο

Το ενιαίο θεσμικό πλαίσιο (άρθρο 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση) αποτελεί συγκεκριμένη έκφραση της αρχής της θεσμικής ενότητας. Η έννοια αυτή συνεπάγεται ότι τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και της Κοινότητας είναι τα ίδια. Αυτά τα θεσμικά όργανα συμμετέχουν κατά συνέπεια στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των διαφόρων πυλώνων. Το ενιαίο του θεσμικού πλαισίου είναι ένα από τα μέσα που χρησιμοποιούνται από τους συντάκτες των Συνθηκών για τη διατήρηση της συνοχής μεταξύ της δράσης της Ένωσης και της δράσης των Κοινοτήτων.

Επικουρικότητα

Η αρχή της επικουρικότητας ορίζεται στο άρθρο 5 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σκοπός της αρχής αυτής είναι να εξασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον πολίτη. Ως εκ τούτου, ελέγχεται αν η δράση που πρόκειται να αναληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο δικαιολογείται σε σχέση με τις δυνατότητες που υπάρχουν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, πρόκειται για αρχή σύμφωνα με την οποία η Ένωση, στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, δρα μόνο όταν η δράση της είναι πιο αποτελεσματική από αντίστοιχα μέτρα εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής εμβέλειας. Η αρχή της επικουρικότητας συνδέεται στενά με τις αρχές της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας, σύμφωνα με τις οποίες η δράση της Ένωσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων της συνθήκης όρια.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου του Δεκεμβρίου του 1992 εξέδωσε δήλωση για την αρχή της επικουρικότητας, όπου καθορίζει τους κανόνες εφαρμογής της. Η προσέγγιση που απορρέει από τη δήλωση αυτή περιλαμβάνεται στη συνθήκη του Άμστερνταμ με τη μορφή πρωτοκόλλου σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της

επικουρικότητας και της αναλογικότητας, το οποίο προσαρτήθηκε στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το πρωτόκολλο αυτό καθιερώνει, μεταξύ άλλων, τη συστηματική ανάλυση του αντικτύπου των νομοθετικών προτάσεων στην αρχή της επικουρικότητας και τη χρήση, όπου είναι δυνατόν, άλλων, λιγότερο δεσμευτικών κοινοτικών μέτρων.

Το σχέδιο ευρωπαϊκού Συντάγματος προβλέπει την ενίσχυση της αρχής της επικουρικότητας, κυρίως μέσω της υποχρέωσης που επιβάλλεται στα θεσμικά όργανα να ενημερώνουν τα εθνικά κοινοβούλια καθ' όλη τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας. Εξάλλου, η καθιέρωση ενός μηχανισμού «έγκαιρης προειδοποίησης» σχετικά με την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας θα επιτρέπει στα εθνικά κοινοβούλια να ζητούν από την Επιτροπή να επανεξετάζει μια νομοθετική πρόταση, αν κρίνουν ότι παραβιάζει την αρχή της επικουρικότητας.

Επικουρικές αρμοδιότητες

Το άρθρο 308 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) θεσπίζει μια ρήτρα ευελιξίας σχετικά με τους τομείς αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η ρήτρα αυτή επιτρέπει την προσαρμογή των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας στους στόχους που έχουν τεθεί από τη ΣΕΚ, όταν αυτή δεν έχει προβλέψει διατάξεις για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Με άλλα λόγια, το άρθρο 308 της συνθήκης μπορεί να χρησιμεύσει ως νομική βάση, μόνον εάν ικανοποιούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

§ η προβλεπόμενη ενέργεια είναι «αναγκαία για την πραγματοποίηση ενός από τους στόχους της Κοινότητας, στο πλαίσιο της λειτουργίας της κοινής αγοράς»·

§ σε καμία διάταξη της συνθήκης δεν προβλέπεται δράση για την πραγματοποίηση αυτού του «σκοπού».

Επιπλέον, τη δυνατότητα προσφυγής στο εν λόγω άρθρο έχει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο θεσπίζει ομοφώνως, ύστερα από πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Το άρθρο 308 της συνθήκης απηχεί την ιδέα των συντακτών της συνθήκης της Ρώμης, σύμφωνα με την οποία οι εξουσίες που έχουν ανατεθεί με τη μορφή ειδικών καθηκόντων (λειτουργική αρμοδιότητα) ενδέχεται να μην επαρκούν για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί ρητώς από τις ίδιες τις Συνθήκες (καθ' ύλην αρμοδιότητα). Σε καμία περίπτωση, δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για τη διεύρυνση των τομέων αρμοδιότητας της Κοινότητας.

Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα είναι οι πολιτικοί παράγοντες της ευρωπαϊκής οικοδόμησης που θεσπίστηκαν με τη συνθήκη της Ρώμης.

Το άρθρο 7 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αναφέρει πέντε ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα *stricto sensu*:

- § το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
- § το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- § την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- § το Δικαστήριο,
- § το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα θεσμικά όργανα ασκούν τις εξουσίες που τους έχουν ανατεθεί μέσα σε ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο. Αυτό σημαίνει ότι δρουν στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων των τριών πυλώνων.

Τα θεσμικά όργανα συνεργάζονται με άλλους παράγοντες, όπως η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η Επιτροπή των Περιφερειών, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής και οι κοινοτικοί οργανισμοί, σχηματίζοντας, κατά τον τρόπο αυτό, το ευρωπαϊκό θεσμικό σύστημα.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ευρώπης, το οποίο επί του παρόντος βρίσκεται στο στάδιο της επικύρωσης, το «θεσμικό πλαίσιο» της Ένωσης περιλαμβάνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο των Υπουργών (το επονομαζόμενο «Συμβούλιο»), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο, ως εκ τούτου, εντάσσεται στην τάξη των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Συλλογικό θεσμικό πολιτικά ανεξάρτητο όργανο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενσαρκώνει και υπερασπίζεται το γενικό συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χάρη στο σχεδόν αποκλειστικό της δικαίωμα ανάληψης πρωτοβουλίας όσον αφορά τις νομοθετικές πράξεις, η Επιτροπή θεωρείται ως κινητήρια δύναμη της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Στο πλαίσιο των πολιτικών της Κοινότητας προετοιμάζει, αλλά και εφαρμόζει τις νομοθετικές πράξεις που εκδίδει το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.

Η Επιτροπή έχει εξάλλου εξουσίες εκτέλεσης, διαχείρισης και ελέγχου. Εξασφαλίζει ουσιαστικά τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των κοινών πολιτικών, εκτελεί τον προϋπολογισμό και διαχειρίζεται τα κοινοτικά προγράμματα. Ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών», μεριμνά επίσης για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Η Επιτροπή διορίζεται με ειδική πλειοψηφία για πέντε έτη από το Συμβούλιο, με τη σύμφωνη γνώμη των κρατών μελών. Υπόκειται σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενώπιον του οποίου είναι υπόλογος. Το σώμα των επιτρόπων επικουρείται από μια διοίκηση η οποία αποτελείται από γενικές διευθύνσεις και ειδικευμένες υπηρεσίες, το προσωπικό των οποίων κατανέμεται κυρίως μεταξύ Βρυξελλών και Λουξεμβούργου.

Ήδη από την αρχή η Επιτροπή αποτελείτο πάντα από δύο υπηκόους από κάθε κράτος μέλος με τον μεγαλύτερο πληθυσμό και από έναν υπήκοο από κάθε άλλο κράτος μέλος. Ωστόσο, η συνθήκη της Νίκαιας περιόρισε τη σύσταση της Επιτροπής σε έναν επίτροπο ανά κράτος μέλος. Το Σύνταγμα, το οποίο βρίσκεται υπό επικύρωση, προβλέπει επιτροπή περιορισμένη στα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών από το 2014 και μετά. Οι επίτροποι θα εκλέγονται τότε βάσει ενός συστήματος ισότιμης περιτροπής.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ιδρύθηκε στις 30 Ιουνίου 1998 στη Φρανκφούρτη και είναι επιφορτισμένη με τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής στις 13 χώρες μέλη της ζώνης του ευρώ. Από την 1η Ιανουαρίου 1999 και μετά, έχει ως κύριο καθήκον τη διατήρηση τη σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ και την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομισματικής πολιτικής όπως αυτή χαράσσεται από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ).

Τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ (Διοικητικό Συμβούλιο και Εκτελεστική Επιτροπή) διευθύνουν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), το οποίο έχει ως αποστολή να διαχειρίζεται την προσφορά χρήματος, να διενεργεί τις πράξεις συναλλάγματος, να κατέχει και να διαχειρίζεται τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα των κρατών μελών και να διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών.

Η ΕΚΤ επιτελεί το έργο της με πλήρη ανεξαρτησία.

Η συνθήκη της Νίκαιας που τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003 δεν τροποποιεί τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ (το οποίο απαρτίζεται από μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών),

αλλά προβλέπει τη δυνατότητα τροποποίησης των κανόνων σχετικά με τη λήψη απόφασης (οι αποφάσεις συνήθως εγκρίνονται με απλή πλειοψηφία των μελών, τα οποία διαθέτουν από μία ψήφο).

Η προβλεπόμενη διεύρυνση της ζώνης του ευρώ στις δέκα χώρες που προσχώρησαν στην Ένωση το 2004 καθώς και στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία το 2007 θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Επίσης, μια απόφαση του Συμβουλίου του Μαρτίου του 2003 επέτρεψε την τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού της ΕΚΤ και του ΕΣΚΤ όσον αφορά τους όρους ψηφοφορίας. Ο στόχος είναι η διατήρηση της ικανότητας του Διοικητικού Συμβουλίου να λαμβάνει αποφάσεις με αποτελεσματικό τρόπο στη διευρυμένη ζώνη του ευρώ και αυτό ανεξαρτήτως του αριθμού των κρατών μελών που θα έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Ευρώπη "α λα καρτ"

Ο όρος Ευρώπη «α λα καρτ» εκφράζει τον τρόπο διαφοροποιημένης προσέγγισης σύμφωνα με τον οποίο τα κράτη μέλη είναι σε θέση να επιλέξουν, όπως μπροστά σε έναν κατάλογο εστιατορίου, τον πολιτικό τομέα στον οποίο θα ήθελαν να συμμετάσχουν, διατηρώντας παράλληλα μόνο έναν ελάχιστο αριθμό κοινών στόχων.

Ευρώπη «πολλών ταχυτήτων»

Ο όρος Ευρώπη «πολλών ταχυτήτων» εκφράζει τον τρόπο διαφοροποιημένης ένταξης, σύμφωνα με τον οποίο η επιδίωξη κοινών στόχων είναι το αποτέλεσμα μιας ομάδας αποτελούμενης από τα κράτη μέλη που είναι ταυτόχρονα ικανά και επιθυμούν να προοδεύσουν, ενώ προϋποθέτει την ιδέα ότι τα υπόλοιπα κράτη θα ακολουθήσουν μεταγενέστερα.

Κοινή στρατηγική (ΚΕΠΠΑ)

Η κοινή στρατηγική αποτελεί μέσο που θεσπίστηκε με τη συνθήκη του Άμστερνταμ στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ).

Το άρθρο 13 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τις αρχές και τους γενικούς προσανατολισμούς της ΚΕΠΠΑ και

αποφασίζει για κοινές στρατηγικές οι οποίες θα εφαρμόζονται από την Ένωση στους τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη έχουν σημαντικά κοινά συμφέροντα.

Συγκεκριμένα, μια κοινή στρατηγική καθορίζει το στόχο της, τη διάρκειά της και τα μέσα που θα πρέπει να παράσχουν η Ένωση και τα κράτη μέλη. Τίθεται σε εφαρμογή από το Συμβούλιο, ιδίως μέσω κοινών δράσεων και κοινών θέσεων. Το Συμβούλιο μπορεί να συνιστά κοινές στρατηγικές στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, το οποίο βρίσκεται στο στάδιο της κύρωσης, προβλέπει την επαναφορά των κοινών στρατηγικών, παρά την περιορισμένη χρήση τους, υπό τη μορφή γενικών προσανατολισμών, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που αφορούν την άμυνα. Για τον καθορισμό και την εφαρμογή τους θα χρειαστούν ευρωπαϊκές αποφάσεις που θα αφορούν κοινές δράσεις ή κοινές θέσεις.

Κοινοτικά νομοθετικά μέσα

Ως κοινοτικά νομοθετικά μέσα ορίζονται τα μέσα που διαθέτουν τα κοινοτικά θεσμικά όργανα για την εκπλήρωση της αποστολής τους, στο πλαίσιο της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τηρώντας την αρχή της επικουρικότητας. Τα μέσα αυτά είναι τα ακόλουθα:

§ ο κανονισμός: υποχρεωτικός ως προς όλα τα μέρη του, εφαρμόζεται άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη·

§ η οδηγία: δεσμεύει το κράτος μέλος ως προς τα αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν, προϋποθέτει μεταφορά στο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, ενώ παράλληλα αφήνει περιθώριο επιλογής όσον αφορά τον τύπο και τα μέσα εφαρμογής·

§ η απόφαση: υποχρεωτική ως προς όλα τα μέρη της, δεσμεύει εκείνους προς τους οποίους απευθύνεται και τους προσδιορίζει ρητά·

§ η σύσταση και η γνώμη: μη υποχρεωτικές, έχουν χαρακτήρα δήλωσης.

Εκτός από τις πράξεις αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 249 της Συνθήκης, αναπτύχθηκε στην πράξη και μια σειρά άτυπων πράξεων: διοργανικές συμφωνίες, ψηφίσματα, συμπεράσματα, ανακοινώσεις, πράσινες και λευκές βίβλοι.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα, χρησιμοποιούνται ειδικές νομικές πράξεις όπως οι στρατηγικές, οι κοινές δράσεις και θέσεις στον τομέα της ΚΕΠΠΑ και οι αποφάσεις, οι αποφάσεις-πλαίσια, οι κοινές θέσεις και οι συμβάσεις στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Το Σύνταγμα, που βρίσκεται υπό κύρωση, προβλέπει την απλούστευση της τυπολογίας των κοινοτικών πράξεων:

§ νομοθετικές πράξεις: ευρωπαϊκός νόμος και ευρωπαϊκός νόμος-πλαίσιο. Οι νομικές αυτές πράξεις αντιστοιχούν στους σημερινούς κανονισμούς («νόμοι») και

οδηγίες («νόμοι-πλαίσια»). Εκδίδονται σύμφωνα με τη σημερινή διαδικασία της συναπόφασης, η οποία καθίσταται «συνήθης νομοθετική διαδικασία» κατά το Σύνταγμα.

§ μη νομοθετικές πράξεις: κανονισμός και απόφαση. Ο κανονισμός είναι, στο κείμενο του Συντάγματος, μια μη νομοθετική πράξη γενικής ισχύος που προορίζεται για την εφαρμογή των νομοθετικών πράξεων και ορισμένων ειδικών διατάξεων του Συντάγματος. Η απόφαση, κατά το νέο ορισμό της, είναι από την πλευρά της μια μη νομοθετική πράξη υποχρεωτική ως προς όλα τα μέρη της, η οποία, εφόσον ορίζει τους αποδέκτες της, είναι υποχρεωτική μόνο γι' αυτούς.

§ μη δεσμευτικές πράξεις: γνωμοδοτήσεις και συστάσεις.

§ άτυπες πράξεις: συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου και στρατηγικές κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Λευκές βίβλοι

Οι λευκές βίβλοι που εκδίδονται από την Επιτροπή είναι έγγραφα που περιλαμβάνουν προτάσεις κοινοτικής δράσης σε συγκεκριμένους τομείς. Σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελούν προέκταση των πράσινων βιβλίων, σκοπός των οποίων είναι η έναρξη διαδικασίας διαβουλεύσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εφόσον διατυπωθεί ευνοϊκή γνώμη για τη λευκή βίβλο από το Συμβούλιο, μπορεί, ενδεχομένως, να ακολουθήσει πρόγραμμα δράσης της Ένωσης στον συγκεκριμένο τομέα.

Μπορούν να αναφερθούν ως παράδειγμα οι λευκές βίβλοι για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς (1985), την «ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» (1993) ή ακόμη την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση (2001). Πιο πρόσφατα, η λευκή βίβλος για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (2004) και η λευκή βίβλος για μια ευρωπαϊκή πολιτική επικοινωνίας (2006) σηματοδότησαν την εξέλιξη των κοινοτικών πολιτικών.

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) ορίζονται, σε κοινοτικό επίπεδο, σύμφωνα με σωρευτικά κριτήρια τα οποία αφορούν το δυναμικό, τον κύκλο εργασιών και την ανεξαρτησία της επιχείρησης. Κατά συνέπεια, λαμβανομένου υπόψη μόνον του αριθμού των απασχολουμένων, μια πολύ μικρή επιχείρηση (μικροεπιχείρηση) απασχολεί λιγότερα από δέκα άτομα, μια μικρή επιχείρηση λιγότερα από πενήντα και μια μεσαία επιχείρηση λιγότερα από διακόσια πενήντα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει

ορίσει ρητά τις ΜΜΕ προκειμένου να διαφυλάξει τα πλεονεκτήματα που προβλέπονται για τις επιχειρήσεις αυτές μόνο για τις επιχειρήσεις εκείνες που διαθέτουν πράγματι τα κατάλληλα χαρακτηριστικά.

Οι ΜΜΕ αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 90% των επιχειρήσεων στην Ευρώπη και αποτελούν τον πυρήνα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Κατ' εφαρμογή του συνθήματος «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» που υιοθέτησε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις (2000), η Ευρωπαϊκή Ένωση διαχειρίζεται πολλές δράσεις προς όφελος των ευρωπαϊκών ΜΜΕ (πρόσβαση στη χρηματοδότηση, φορολογία, έρευνα, τεχνολογία της πληροφορίας και της επικοινωνίας κ.τ.λ.). Κατάρτισε επίσης συνεκτικό και ενιαίο πολιτικό πλαίσιο για διάφορες δράσεις, το οποίο έχει ως στόχο να αξιοποιήσει το ανεκμετάλλευτο δυναμικό των ΜΜΕ με σκοπό τη δημιουργία ανάπτυξης και απασχόλησης στην Ένωση. Για να ληφθούν με καλύτερο τρόπο υπόψη τα συμφέροντα και οι συγκεκριμένες ανάγκες των ΜΜΕ στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών πολιτικών, εκπρόσωπος των ΜΜΕ λειτουργεί ως ενδιάμεσος μεταξύ των ΜΜΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αν και ο κοινοτικός ορισμός των ΜΜΕ προωθείται από την Ένωση ως ορισμός αναφοράς, δεν είναι δεσμευτικός παρά μόνο για ορισμένους τομείς, όπως οι κρατικές ενισχύσεις, η υλοποίηση των διαρθρωτικών ταμείων ή τα κοινοτικά προγράμματα.

Πράσινες βίβλοι

Οι πράσινες βίβλοι είναι έγγραφα που δημοσιεύονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα οποία αποσκοπούν στην προώθηση του προβληματισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο επί συγκεκριμένου θέματος. Στο πλαίσιο αυτό, καλούν τα ενδιαφερόμενα μέρη (οργανισμούς και άτομα) να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία διαβούλευσης και συζήτησης στη βάση των προτάσεων που διατυπώνουν. Οι πράσινες βίβλοι αποτελούν ενίοτε την αφετηρία νομοθετικών εξελίξεων που στη συνέχεια εκτίθενται στις λευκές βίβλους.

Οι πράσινες βίβλοι για το επιχειρηματικό πνεύμα στην Ευρώπη (2003), για τις δημογραφικές αλλαγές και μια νέα αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών (2005) ή, πιο πρόσφατα, για μια ευρωπαϊκή στρατηγική σχετικά με μια ασφαλή, ανταγωνιστική και βιώσιμη ενέργεια (2006) αποτελούν παραδείγματα των συζητούμενων θεματικών τομέων.

Για όλους τους παραπάνω ορισμούς-έννοιες, κάθε αναφορά στο Σύνταγμα εκκρεμεί μέχρι την υιοθέτηση μίας νέας αναθεωρητικής συνθήκης που θα αντικαταστήσει το σχέδιο της συνταγματικής συνθήκης.

Πηγή : http://europa.eu/scadplus/glossary/index_el.htm (προσπελάστηκε 9/9/2007)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΕ :	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, με έδρα την Κοπεγχάγη (Δανία)
ΕΤΠΑ:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΚΤ:	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΑ:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας
ETC:	European Travel Commission
ΜΜΕ:	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΟΑΤ:	Ομάδα για την Αειφορία του Τουρισμού
TRAN :	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού